

STRATEGIJA LOKALNEGA RAZVOJA ZA LOKALNO AKCIJSKO SKUPINO MISLINJSKE IN DRAVSKE DOLINE

Kraj in datum: Slovenj Gradec 25.9.2015

Različica: Delovna verzija 1.3

KAZALO

5	OPREDELITEV OBMOČJA IN PREBIVALSTVA LAS MDD V SLR	5
5.1	Splošne geografske značilnosti območja LAS	5
5.1.1	Utemeljitev geografske zaokroženosti območja	5
5.1.2	Velikost območja LAS.....	6
5.1.3	Strukturne danosti območja LAS	8
5.1.3.1	Okolje in prostor.....	8
5.1.3.2	Kmetijstvo in gozdarstvo.....	9
5.1.3.3	Turizem.....	11
5.1.4	Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami.....	12
5.1.4.1	Prometna infrastruktura	12
5.1.4.2	Komunalna infrastruktura	13
5.1.4.3	Energetska infrastruktura	13
5.1.4.4	Informacijsko komunikacijska infrastruktura	13
5.1.4.5	Izobraževanje	13
5.1.4.6	Zdravstvo in socialna infrastruktura.....	14
5.1.4.7	Kulturna infrastruktura	14
5.1.4.8	Turistična in športna infrastruktura	15
5.1.5	Opis stanja okolja	15
5.2	Kartografski prikaz območja LAS MDD	17
5.3	Gospodarski položaj območja LAS.....	17
5.3.1	Opis glavnih gospodarskih dejavnosti	18
5.3.2	Stanje na področju gospodarstva	18
5.3.3	Stopnja brezposelnosti na območju LAS.....	19
5.3.3.1	Opredelitev obmejnih in problemskih območij.....	20
5.4	Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS	21
5.4.1	Gibanje števila prebivalcev na območju LAS MDD	21
6	ANALIZA RAZVOJNIH POTREB IN MOŽNOSTI OBMOČJA LAS MDD, VKLJUČNO Z ANALIZO SWOT.....	22
6.1	Analiza razvojnih potreb in zmožnosti - SWOT	22
6.1.1	Prednosti območja LAS MDD	22
6.1.2	Pomanjkljivosti	22
6.1.3	Priložnosti	24
6.1.4	Nevarnosti.....	24
7	PODROBEN OPIS TEMATSKIH PODROČIJ UKREPANJA	26
7.1	Podroben opis tematskih področij in prednostnih področij.....	26
8	OPIS IN NAČIN DOSEGANJA TER ZASLEDOVANJA HORIZONTALNIH CILJEV EVROPSKE UNIJE	30
8.1	Doseganje ciljev.....	30
8.2	Zasledovanje horizontalnih ciljev.....	30
8.2.1	Okolje.....	30
8.2.2	Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje.....	30

8.2.3	Inovacije.....	31
9	OPIS SLR IN NJENIH CILJEV, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV.....	32
10	OPIS POSTOPKA VKLJUČITVE SKUPNOSTI V PRIPRAVO SLR	34
10.1	Razprava o usmeritvah Strategije lokalnega razvoja Mislinjske in Dravske doline.....	34
10.1.1	Predmet posvetovanj	34
10.1.2	Povzetek rezultatov	34
10.2	Delavnice na temo priprave SLR.....	34
10.2.1	Predmet posvetovanj	34
10.2.2	Povzetek rezultatov	34
10.3	Vsebinska usklajevanja in predstavitve SLR.....	35
10.3.1	Predmet posvetovanj	35
10.3.2	Povzetek rezultatov	35
10.4	Vključevanje v področje informiranja in obveščanja	35
10.4.1	Predmet posvetovanj	35
10.4.2	Povzetek rezultatov	35
10.5	Sodelovanje	35
10.5.1	Predmet posvetovanj	35
10.5.2	Povzetek rezultatov	35
10.6	Sodelovanje s strokovnimi inštitucijami	36
10.6.1	Predmet posvetovanj	36
10.6.2	Povzetek rezultatov	36
10.7	Javna razgrnitev SLR LAS MDD	36
10.7.1	Predmet posvetovanj	36
10.7.2	Povzetek rezultatov	36
10.8	Dodatne informacije.....	36
11	OPIS SISTEMA SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA SLR.....	37
11.1	Opis sistema spremljanja in vrednoetnja.....	37
11.2	Vrednotenje	37
11.3	Načrt vrednotenja	39
11.3.1	Teme in aktivnosti vrednotenja.....	39
11.3.2	Sistem zagotavljanja podatkov	40
11.3.3	Terminski načrt vrednotenja	41
11.3.4	Uporabljeni viri podatkov	41
11.3.5	Načini obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenja.....	41
11.3.6	Mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja	42
12	OPIS POSTOPKA DOLOČITVE VODILNEGA PARTNERJA LAS MDD IN OPIS KADROVSKIH KAPACITET, FINANČNI VIRI, IZKUŠNJE IN ZNANJE.....	43
12.1	Opis postopka določitve vodilnega partnerja.....	43
12.1.1	Postopek določitve vodilnega partnerja.....	43
12.2	Kadrovske sposobnosti, finančno stanje ter izkušnje in znanje vodilnega partnerja	43
12.2.1	Osnovni podatki	43
12.2.2	Bančni podatki	44

12.3	Opis kadrovskih kapacitet in izkušnje	44
12.4	Naloge vodilnega partnerja.....	44
13	OPIS NALOG ODGOVORNOSTI IN POSTOPKOV SPREJEMANJA ODLOČITEV ORGANOV LAS MDD	46
13.1	Organi LAS MDD	46
13.2	Skupščina	46
13.2.1	Naloge Skupščine.....	46
13.3	Upravni odbor	47
13.3.1	Naloge upravnega odbora	47
13.4	Predsednik LAS MDD.....	48
13.4.1	Naloge predsednika.....	48
13.4.2	Podpredsednik LAS MDD.....	49
13.5	Nadzorni odbor	49
13.5.1	Naloge nadzornega odbora	49
14	MERILA ZA IZBOR OPERACIJ IN OPIS POSTOPKA IZBORA OPERACIJ	50
14.1	Postopek izvedbe javnega poziva	50
14.1.1	Priprava javnega poziva	50
14.1.2	Vsebina javnega poziva.....	50
14.2	Postopek izbora in potrjevanja operacij.....	51
14.2.1	Odpiranje in pregled vlog.....	51
14.3	Delo ocenjevalne komisije	52
14.4	Opis meril.....	54
14.4.1	Izključitveni kriteriji	54
14.4.2	Splošni kriteriji.....	55
14.4.3	Posebni kriteriji	57
15	FINANČNI NAČRT S FINANČNO RAZPOREDITVIJO PO ZADEVNIH SKLADIH IZ TE UREDBE V SKLADU S FINANČNIM OKVIRJEM	59
15.1	Določitev finančnega okvira po skladu	59
15.1.1	Določitev finančnega okvirja za sklad EKSRP	59
15.1.2	Določitev finančnega okvirja za sklad ESRR	59
15.1.3	Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	60
15.2	Razdelitev sredstev in določitev finančnega okvirja ter določitev glavnega sklada	60
15.2.1	Določitev glavnega sklada	60
15.3	Finančni načrt s finančno razporeditvijo po skladih.....	60
15.4	Finančni načrt in dinamika črpanja sredstev za posamezni podukrep po letih	61
15.5	Finančna razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja	61
15.6	Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih.....	62

OSEBNA IZKAZNICA LAS MDD

Naziv LAS	
Naslov LAS	
Naslov varnega elektronskega predala	
Spletna stran LAS	
Predsednik LAS	
Vodilni partner LAS	
Številka transakcijskega računa LAS	
Velikost območja LAS	
Število prebivalcev LAS	
Število občin LAS	
Vključene občine	
Problemsko območje ali območje ZTNP-1	
SLR bo financirana	
Glavni sklad	
Datum ustanovitve lokalnega partnerstva	
Število članov LAS	

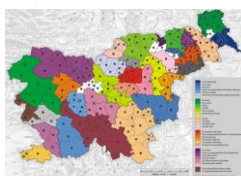
5 OPREDELITEV OBMOČJA IN PREBIVALSTVA LAS MDD V SLR

V programskem obdobju 2007 - 2013 je LAS MDD po sklepu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano št. 335151-10/2008/4 z dne 31.7.2008 status delujoče LAS.

5.1 Splošne geografske značilnosti območja LAS

5.1.1 Utemeljitev geografske zaokroženosti območja

Območje LAS MDD zajema osem občin Koroške statistične regije (vzhodni del Koroške statistične regije) in se uvršča v Vzhodno kohezijsko regijo. Umeščeno je v sever severovzhodni del Republike Slovenije, kot del alpskega sredogorja. Območje meji na sosednjo Republiko Avstrijo na severu, na zahodu na Mežiško dolino Koroške statistične regije (LAS Mežiške doline), na jugu na Savinjsko statistično regijo (LAS Od Pohorja do Bohorja in LAS Društvo za razvoj podeželja Šaleške doline) ter na vzhodu na Podravsko statistično regijo (LAS Jabolko).

Predstavlja skupno teritorialno enoto, ki zaobjame geografsko območje Mislinjske in Dravske doline ob tako imenovanem Zahodnem Pohorju. Za to območje so značilni skupni socialni in ekonomski odnosi ne glede na geografske ali zgodovinske posebnosti.

Območje LAS MDD se opredeljuje kot pretežno podeželsko območje¹. Mesta in urbana naselja so policentrično povezana v okviru regionalnega območja, kjer se v skladu z učinkovitostjo in enakomerno dostopnostjo, primerno razmestitvijo funkcij in medsebojnimi prometnimi povezavami primerno razvijajo in širijo svoj vpliv na čezmejno področje.

Večina prebivalstva je skoncentriranega v dolinskem delu Dravske in Mislinjske doline, z živahnim povezovanjem preko prometnih povezav V- Z skozi Dravsko dolino, ki se na vzhodu navezuje na panonsko nižino in S - J skozi Mislinjsko dolino, ki se na jugu navezuje na centralno Slovenijo. Obe prometni osi se sekata v Dravogradu s poudarjeno tendenco povezovanja preko mejnega prehoda Vič s sosednjo Republiko Avstrijo - Avstrijska Koroška in preko mejnega prehoda Radlje z Avstrijsko Štajersko. Geografsko leži območje LAS MDD na stičišču dveh dežel - Koroške in Štajerske (tako Slovenske kot Avstrijske).

¹ Definicija podeželskega območja OECD.

Zaradi naravno-geografskih značilnosti kot so višina, strmine, relief in podnebje, posledic naravnih nesreč, zmanjševanje poseljenosti se soočamo z gospodarskimi, družbenimi, okoljevarstvenimi problemi ter problemi skupne obravnave prostorskih razvojnih vprašanj. Območje se izkazuje kot:

- ✓ homogena geografska in funkcionalna celota;
- ✓ območje občin se v celoti uvršča v LAS MDD;
- ✓ Območje LAS MDD se ne prekriva z območjem drugega LAS;
- ✓ geografsko območje, kjer je mogoče identificirati skupne oz. podobne endogene potenciale, katere bi bilo vredno v duhu skladnega razvoja tudi izkoriščati.

Znotraj upravnih, političnih in družbenih meja se prebivalstvo sooča z naravnimi, kulturnimi in družbenimi izzivi, kjer součinkovanje odnosov in povezav posameznih pokrajinskih elementov dela identiteto zaokroženega območja koroške statistične

regije, še posebej z vidika:

- ✓ naravno geografskih in geoloških dejavnikov,
- ✓ kulturno-zgodovinskih dejstev,
- ✓ geografski celovitosti,
- ✓ regionalne identitete območja.

5.1.2 Velikost območja LAS

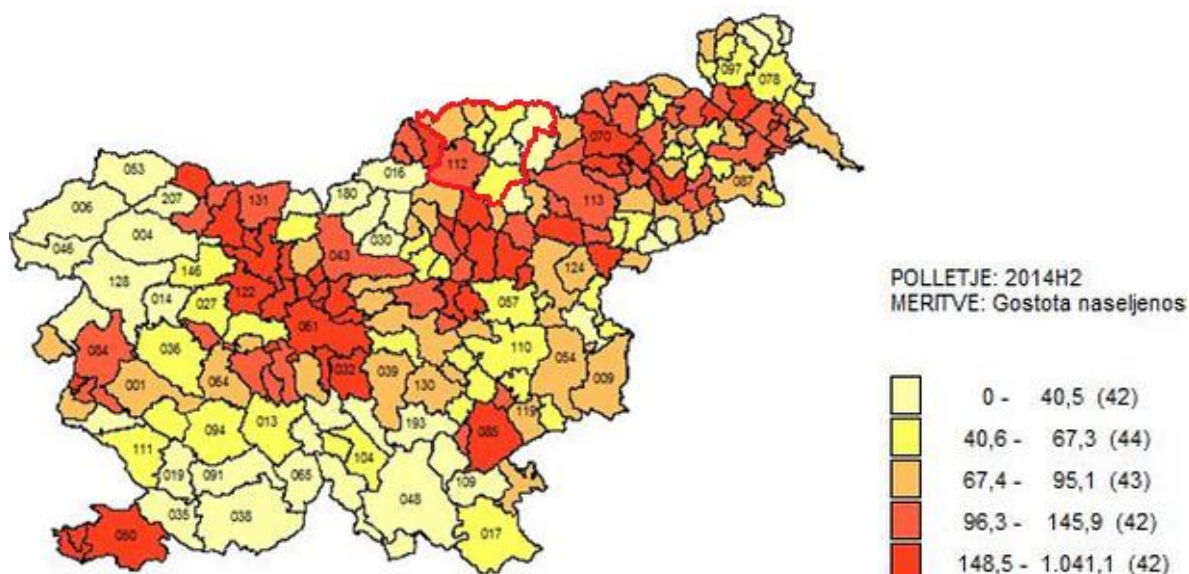
Območje zajema osem občin na območju treh Upravnih enot s **46.394 prebivalcev** ter se razprostira na območju **736,9 km²**, kar zajema 70,8% celotnega območja Koroške statistične regije

Tabela 1: Osnovni podatki območja LAS MDD.

Upravna enota SKTE 4	Občina SKTE 5	Število prebivalcev ² 1.7.2014	Površina (km ²)	Gostota prebivalstva 1.7.2015
Radlje ob Dravi	Radlje ob Dravi	6.264	93,9	66,71
	Muta	3.423	38,8	88,22
	Vuzenica	2.707	50,1	54,03
	Ribnica na Pohorju	1.183	59,3	19,95
	Podvelka	2.446	103,9	23,54
Slovenj Gradec	Mislinja	4.622	112,2	41,19
	Slovenj Gradec	16.839	173,7	96,94
Dravograd	Dravograd	8.910	105,0	84,86
SKUPAJ	8	46.394	736,9	62,90
Slovenija	212	2.061.623	20.273	101,7

Na območju LAS MDD živi 4,30% prebivalstva Vzhodne kohezijske regije oz. 2,25% prebivalstva Republike Slovenije. Zajema 6,03% površine Vzhodne kohezijske regije oz. 3,63% površine Republike Slovenije. Območje je redkeje naseljeno, saj je povprečna gostota naseljenosti 62,90 prebivalca/km² in se dosega komaj 71,15% delež povprečja gostote naseljenosti Vzhodne kohezijske regije oz. 61,85% delež gostote naseljenosti Republike Slovenije.

² SURS, Prebivalstvo po starosti in spolu, občine, Slovenija, spletni vir <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

Slika 1: Gostota naseljenosti.

Naselje Slovenj Gradec je opredeljeno kot mestno naselje mestne občine, zato ni upravičeno do sredstev ESRR. Na območju ni nobenega naselja z več kot 10.000 prebivalci.

Tabela 1: Izpolnjevanje osnovnih kriterijev

Občina SKTE 5	Število naselij v občini	Število mestnih naselij mestnih občin ³ , ki niso upravičena do sredstev iz ESRR	št. naselij z več kot 10.000 prebivalci ⁴	Kohezijska regija NUTS 2	Statistična regija NUTS 3
Radlje ob Dravi	14	0	0	Vzhodna	Koroška
Muta	6	0	0	Vzhodna	Koroška
Vuzenica	5	0	0	Vzhodna	Koroška
Ribnica na Pohorju	6	0	0	Vzhodna	Koroška
Podvelka	11	0	0	Vzhodna	Koroška
Mislinja	11	0	0	Vzhodna	Koroška
Slovenj Gradec	22	1 - Slovenj Gradec (7.513 prebivalcev)	0	Vzhodna	Koroška
Dravograd	25	0	0	Vzhodna	Koroška
SKUPAJ	100	1	0	Vzhodna	Koroška

Naselje Slovenj Gradec ni upravičeno do sredstev iz naslova ESRR. Območje je homogeno in dovolj veliko, da premore dovolj kritične mase človeških in ekonomskih virov:

- ✓ zajema 46.394 prebivalcev, kar je skladno s priporočili, da naj območje zajema od 10.000 do 150.000 prebivalcev ;
- ✓ celotno območje se nahaja v Vzhodni kohezijski regiji;
- ✓ celotno območje se nahaja v Koroški statistični regiji;

Glede na razporejenost prebivalcev in dejavnosti ter naravne danosti prostora in ranljivost kakovosti okolja v gravitacijskem območju, se kot središče regionalnega pomena razvija somestje Slovenj Gradec (dominantna vloga) - Dravograd -

Ravne na Koroškem z medsebojnim povezovanjem in dopolnjevanjem funkcij in je opredeljeno kot središče nacionalnega pomena⁵. Na lokalni ravni pa se v skladu z učinkovito in enakomerno dostopnostjo, primerno razmestitvijo funkcij in medsebojnimi povezavami razvijajo središča medobčinskega pomena, pomembnejša lokalna središča in druga lokalna središča.

³ Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014 - 2020, Ur.l.RS št. 42/15, Priloga 1.

⁴ Uredbo o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014 - 2020, Ur.l.RS št. 42/15, Priloga 2.

⁵ Ministrstvo za okolje in prostor, SPRS Strategija prostorskega razvoja Slovenije, 2004.

5.1.3 Strukturne danosti območja LAS

Klimatsko in morfološko se območje nahaja na prelomu alpskega in panonskega sveta. Dominantno vlogo območja zajema Pohorje oz. Zahodni del Pohorja, za katerega so značilni obsežni iglasti gozdovi s travnatimi planjavami na katerih se vrši bogata turistična (Kope, Ribniško Pohorje) in živinorejska dejavnost. Na severu (levi breg Drave) kraljuje Kobansko hribovje na katerem, zaradi prisojne lege, dominira raznoliko poljedelstvo in živinoreja. Na zahodnem delu pa se območje s strmejšimi predeli zajeda v Kamniško Savinjske Alpe. Na klimo dominantno vpliva alpsko podnebje, prepoznati pa je tudi panonski vpliv, zato je to območje dokaj bogato z vodo in vodotoki (Drava, Mislinja, Bistrica...), ki mestoma poplavlja in ogrožajo prebivalstvo ter infrastrukturo.

S svojevrstnimi naravnogeografskimi raznolikostmi, ki se kažejo v podnebnih in rastnih pogojih, v višinski razčlenjenosti, v reliefni izoblikovanosti, v pestri kamninski sestavi in bogatem rastlinskem in živalskem svetu, prispeva k svojevrstni kulturni in naravni pokrajini.

5.1.3.1 Okolje in prostor

Za območje je značilen zelo razgiban in dokaj neugoden relief za poselitev ter kmetijske in gospodarske dejavnosti. Ugodne razmere se ponujajo predvsem v dolinskem delu, na rečnih terasah reke Drave in Mislinje ter celotno območje Slovenjgraške kotline. V prostoru prevladuje poselitev zaledja večjih krajev in lokalnih središč z razpršeno gradnjo, z dominantnim trendom urbanizacije podeželja, kjer izstopa nenadzorovana gradnja na obrobju mest in v vaseh. Slaba in nezadostna infrastrukturna opremljenost kot, mreža prometnih povezav in dostopnost do lokalnih centrov, nezadostna in pomanjkljiva komunalna infrastruktura (fekalna in vodovodna kanalizacija), pomanjkanje športnih in prostočasnih površin, površin za rekreacijo, kulturno in umetniško udejstvovanje, ...skrb in težave pri ohranjanju kulturne in naravne dediščine, odločilno vplivajo na spremembo funkcij in oblike naselij predvsem na račun zmanjševanja obdelovalnih površin.

V mestnih in lokalnih središčih je urbanizacija urejena ter prometna in komunalna infrastruktura dokaj urejena. Povečana delovna mobilnost v zaposlitvene centre kot Slovenj Gradec, Dravograd, Muta, Vuzenica in Radlje ob Dravi zmanjšuje prometno varnost, še posebej pešcev in kolesarjev zaradi pomanjkanja kolesarskih in peš poti.

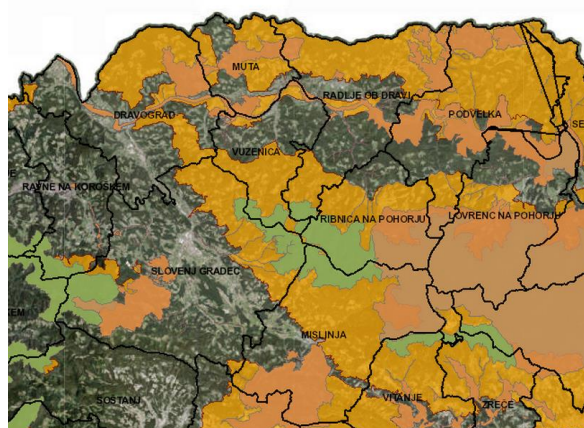
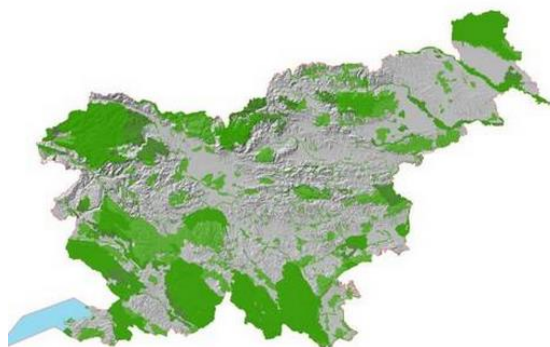
Prepletanje predalpske, bolj vlažne subpanonske kontinentalne klime, s povprečno temperaturo 9 °C, se odraža v bogati pokrajinski pestrosti v vseh pojavnih oblikah površinskih voda od izvirov, hudournikov, rečic, potokov, rek in jezer. Količina padavin narašča z nadmorsko višino od vzhoda proti zahodu, s povprečno količino padavin 1200 mm. Razmerje med maksimalno in minimalno količino padavin ter razporeditev padavin skozi leto je dokaj ugodno z zadostno količino padavin skozi vse leto. Porečje Mislinje je v glavnem grajen iz metamorfnih kamnin Pohorja. Porečje med Pohorjem in Kozjakom (Zgornja Drava) pa je grajeno pretežno iz nepropustnih metamorfnih in magmatskih kamnin, kjer mestoma srečamo klastične usedline (glinasti lapor, tuf, peščenjak). Zaradi nepropustnih kamenin odteče večina padavinske vode površinsko po številnih hudourniških grapah in potokih, kar se odraža v povečani stopnji poplavne ogroženosti in ogroženosti pred plazovi.

Območje NATURA 2000⁶ zajema velik delež površin, ki jih odlikuje velika biotska raznovrstnost in ohranjena naravna dediščina - območji Pohorje (ID=SI5000006), Zgornja Drava s pritoki (ID=SI3000172), Zahodni Kozjak (ID=SI3000172), Razbor (ID=SI3000166)... Ohranjena narava s številnimi vrstami in življenjskimi prostori omogoča doživljanje in spoznavanje rastlinskih in živalskih vrst ter naravnih procesov nudi razvojno priložnost v doživljanju danosti trajnostnega turizma s povezavo lokalne kulinarike. Prav tako se na območju LAS MDD nahajajo območja uvrščena na seznam območij, pomembnih za Skupnost⁷ kot (Pohorje, Huda luknja, Jenina,...)

⁶ Uredba o spremembah in dopolnitvah o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000) Ur. l. RS št. 33/2013.

⁷ Izvedbeni sklep skupnosti (EU) 2015/71 z dne 3.12.2014, o sprejetju osme posodobitve seznama za Skupnost pomembnih območij v alpski biogeografski regiji.

Slika 2: Natura 2000 in Ekološko pomembna območja

5.1.3.2 Kmetijstvo in gozdarstvo

5.1.3.2.1 Kmetijstvo

Kmetijskih gospodarstev je 2.161⁸, na katerih živi 7.857 družinskih članov, kar predstavlja 2.498 polnovredne delovne moči (PDM). V obdelavi je 16.373 ha kmetijskih zemljišč v uporabi (KZU) ter 18.868 glav velike živine (GVŽ). Kmetij usmerjenih izključno za lastno porabo je 805 (37,25%), 206 kmetij (9,53%) je takšnih ki pridelujejo pretežno za lastno uporabo, 197 kmetij (9,12%) je takšnih, ki prodajajo pridelke neposredno potrošniku in 953 kmetij (44,10%) je takšnih, ki prodajajo pridelke in izdelke preko posrednika. Največ površin obdelujejo kmetije usmerjene v prodajo preko posrednikov in sicer 10.472 ha (63,96%) kmetijskih zemljišč. Kmetije (teh je 1.011 oz. 46,78%), ki pridelujejo za lastno porabo obdelujejo v povprečju 3,6 ha, na drugi strani pa kmetije (teh je 1.150 oz. 53,21%), ki so usmerjene v prodajo izdelkov in pridelkov obdelujejo v povprečju 11,01 ha. V povprečju so kmetije velike 7,7 ha, kar je več kot pa je Slovensko povprečje (6,4 ha). Prepoznati je, da je zelo veliko kmetij (46,78%) takšnih, katerim predstavlja kmetovanje možnost pridobivanja dopolnilnega dohodka in uveljavljanje drugih interesov kot: ohranjanje rodbinske tradicije, ohranjanje eksistenčne varnosti, možnost preživljanja prostega časa...

Tabela 1: Popis kmetijskih gospodarstev (2010)⁹

	SLOVENIJA	Dravograd	Mislinja	Muta	Podvelka	Radlje ob Dravi	Ribnica na Pohorju	Slovenj Gradec	Vuzenica
Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na kmetijsko gospodarstvo (v ha)	6,4	7,8	6,6	7,5	7,1	7,9	10,3	7,8	6,6
Delež kmetijskih zemljišč v uporabi, glede na celotno površino občine (v %)	23,4	28,6	18,8	27,4	12,5	22,2	15,2	28,4	19,5
Delež površine njiv glede na kmetijsko zemljišče v uporabi (v %)	35,9	21,6	5,6	18,3	2,8	17,7	1	21,8	14
Delež površine trajnih nasadov glede na kmetijsko zemljišče v uporabi (v %)	5,6	3,2	3,4	4,8	2,9	2	1,3	2,9	3,3
Površina kmetijskih zemljišč v uporabi na 1.000 prebivalcev (v ha)	232	332	450	301	505	334	719	293	356
Površina njiv na 1.000 prebivalcev (v ha)	83	72	25	55	14	59	7	64	50
Površina žit na 1.000 prebivalcev (v ha)	46	14	3	8	3	/	/	4	12
Delež kmetijskih gospodarstev z 10 ali več hektarov kmetijskih zemljišč v uporabi (v %)	15,3	26,6	16,3	27,7	19,7	25,3	40,2	24,8	19

⁸ SURS, 2010, Namen kmetijske pridelave po občinah.

⁹ SURS, 2010, Popis kmetijskih gospodarstev.

Naravne danosti omejujejo intenzivnejši razvoj kmetijstva, saj je celotno območje opredeljeno kot območje z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD). Območje spada med hribovsko gorska območja s strmimi nagibi in višjo nadmorsko višino, kar se kaže v manjši proizvodni sposobnosti, ožjem izboru kultur in usmerjeni proizvodnji v živinorejo.

Največji dež rabe kmetijskih površin zajemajo travniki in pašniki (82,55%), sledijo njive, trajni nasadi hmelja in sadovnjaki. Najugodnejši pogoji za obdelavo so ob reki Mislinji in Dravi z dominantno pridelavo koruze in krompirja ter nekaj žitaric. Priljubljenost sadnih alkoholnih in brezalkoholnih pijač (mošt, žganje, kis, sadni sokovi, sirupi...) iz visoko debelnih sort je iz leta v leto večje, zato se obnavlja vedno več ekstenzivnih travniških sadovnjakov. Alternativne poljščine in nasadi borovnice, aronija, maline..., predstavljajo dobrodošlo alternativo in tržno nišo. Pridelava zelenjave in zelenjadnic je zelo skromna in pokriva komaj 15% potreb območja.

Tabela 2: Raba kmetijskih zemljišč v območju LAS MDD.

Regija/občina	Vsa kmetijska zemljišča v uporabi v ha	Njive in vrtovi ha	Sadovnjaki v ha	Travniki in pašniki v ha
KOROŠKA	21.574,92	3.064,34	241,69	18.267,90
Območje LAS MDD	16.540,89	2.643,98	241,58	13.654,34
Strukturni deleži NA OBM. LAS MDD	100%	15,99%	1,46%	82,55%
Dravograd	3.033,66	612,52	0	2.421,13
Mislinja	2.171,98	223,9	11,78	1.936,30
Muta	1.152,21	199,58	31,72	920,41
Podvelka	1.288,83	64,76	51,04	1.173,03
Radlje ob Dravi	2.180,84	383,31	71,59	1.725,94
Ribnica na Pohorju	662,52	15,32	13,21	633,88
Slovenj Gradec	5.020,11	995,49	34,74	3.987,51
Vuzenica	1.030,74	149,1	25,5	856,14

Vir: SURS (15.4.2015).

Prevladujoča dejavnost kmetij je živinoreja, kjer je dominantna reja goveda za meso in mleko (1.648 kmetij redi 23.009 glav goveda), sledi prašičereja (1.051 kmetij redi 4.550 prašičev), perutnina (984 kmetij redi 287.878 piščancev), drobnica (481 kmetij redi 6.955 glav drobnice)... Vertikalno povezovanje vzdolž oskrbovalne verige je šibko zaradi razdrobljenosti kmetijskih gospodarstev in nizke ekonomije obsega, kar se kaže v nizki participaciji na trgu. Stopnja samooskrbe s hrano se silovito niža, kar se kaže v zapiranju majhnih maloprodajnih trgovin na podeželju, životarjenje in opuščanje nekaterih tradicionalnih obrti (šintli, izdelava košar...), zaraščanju obdelovalnih površin... Neizkoriščen potencial območja je razvoj dopolnilnih dejavnosti in diverzifikacija dejavnosti na podeželju, ki temelji na rabi endogenih potencialov območja, s čimer bi prispevali k večjemu zagotavljanju trajnostne lokalne oskrbe s hrano in storitvami za potrebe lokalne skupnosti.

Na podlagi podatkov¹⁰ je prepoznati, da se število ekoloških kmetij veča, največ jih je na območju Slovenj Gradca 42, Mislinje 28, Dravograd 45, Muta 9, Podvelka 23, Radlje ob Dravi 14, Ribnica na Pohorju 9 in Vuzenica 10 - skupaj 180 ekoloških kmetij. Zaradi geografskih značilnosti terena je večina ekoloških kmetij na višje ležečih območjih in se ukvarja z vzrejo goveda ali drobnice ter pridelavo mleka in mlečnih izdelkov. Žal so te kmetije bolj ali manj samooskrbne, zato je tržnih lokalnih ekoloških izdelkov malo, kljub večjemu povpraševanju.

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji spodbujajo postopen razvoj podjetništva na podeželju, ki temeljijo na rabi endogenih potencialov in prispevajo k trajnostnemu konceptu zagotavljanju lokalne oskrbe s hrano

¹⁰ LAS MDD, evidentiranje in analiza ponudnikov, april 2015.

in storitvami. Tako je na območju Slovenj Gradca 102, Mislinje 38, Dravograd 35, Muta 26, Podvelka 38, Radlje ob Dravi 25, Ribnica na Pohorju 11 in Vuzenica 17 - skupaj 292 kmetij z dopolnilno dejavnostjo. V okviru dopolnilnih dejavnosti prevladujejo storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo in opremo (43%), dopolnilnih dejavnosti povezane s predelavo, obdelavo in dodelavo gozdnih sortimentov (18%), pluženje (13%), turizem na kmetiji - turistične kmetije (9%), peka kruha, peka peciva, mleko in mlečni izdelki, meso in mesni izdelki ter druge dejavnosti povezane s pridelavo in predelavo hrane pa skupaj komajda 17%. Razveseljivo je, da se ohranjajo tradicionalna znanja za pridelavo in predelavo hrane (peka kruha, meso in suhomesni izdelki, mošt - visokodebelne jablane, predelava mleka...), kar dokazujejo priznanja z raznih tekmovanj.

5.1.3.2.2 Gozdarstvo

Za območje je značilna velika gozdnatost 66,85%¹¹, kar je nad slovenskim povprečjem (58,5%), zato predstavlja gozd osrednji krajinski element kot življenjski prostor številnim rastlinskim in živalskim vrstam in je pomembne element biotske raznovrstnosti, ohranjanja čiste pitne vode ter prostor za rekreacijo, oddih in delo. Na območju dominirajo mešani gozdovi kot vrsta pa smreka in bukev kjer se je površina gozdov med letoma 2004/2014 povečala za 3%¹². Gozd predstavlja tudi pomemben ponor ogljikovega dioksida (16 Mt ekvivalentov ogljikovega dioksida), kar pomembno prispeva k blaženju podnebnih sprememb.

Tabela 1: Potencial lesne biomase po občinah¹³

Občina SKTE 5	Površina gozdov (ha)	Delež (%)	Površina gozda na prebivalca ha/preb.	Delež zasebnega gozda	Največji možni posek m3/leto	Realizacija poseka m3	Delež realizacije
Radlje ob Dravi	6.111	65,10%	1	88,00%	5.377,68	29.794	36,89%
Muta	2.169	56,00%	0,6	87,70%	1.902,21	8.869	40,62%
Vuzenica	3.457	69,00%	1,2	78,90%	2.727,57	16.062	37,98%
Ribnica na Pohorju	4.822	81,30%	3,8	88,00%	4.243,36	20.921	35,16%
Podvelka	8.154	78,50%	3	80,70%	6.580,28	41.212	36,12%
Mislinja	8.054	71,80%	1,7	65,40%	5.267,32	41.181	34,33%
Slovenj Gradec	10.518	60,60%	0,6	84,40%	8.877,19	54.421	36,82%
Dravograd	5.978	57,00%	0,7	83,60%	4.997,61	27.905	37,02%
SKUPAJ	49.263	66,85%	1,06	81,14%	39.973,22	240.365	36,38%

Potencial lesne biomase je neizkoriščen (kar 63,62%), kar nakazuje na pomanjkljivo delovanje in povezovanje deležnikov v lesni verigi.

5.1.3.3 Turizem

Doživljajski turizem v avtentičnem naravnem okolju z razvito športno - rekreativno ponudbo, daje velike možnosti pospešenega razvoja turistične panoge (zimski športi s smučarskima centroma Kope in Ribniško Pohorje, pohodništvo, gorsko kolesarjenje, splavarjenje, vodni športi na Dravi - naravno kopališče Reš, športni ribolov - na reki Dravi, ribnik Reš in pritoki Drave, konjenišstvo, lovski turizem...).

Število ležišč na območju narašča (2014/2009 = +21,51%). Leto 2014¹⁴ izkazuje v hotelih in podobnih nastanitvah 522 ležišč ter 1.122 ležišč v ostalih nastanitvenih objektih. V primerjavi s Koroško statistično regijo je na območju LAS MDD¹⁵ 77,25% nastanitvenih kapacitet, ki ustvarijo kar 92,03% nočitev od skupnih nočitev na Koroškem. Od tega je 34,10% tujih gostov, zasedenost pa je 15,40% in je manjše od Slovenskega povprečja (21,80%). Povprečna doba bivanja se podaljšuje in je bila v letu 2009 3,4 dni

¹¹ Zavod za gozdove Slovenije, potencial lesne biomase po občinah, http://www.zgs.si/slo/delovna_podrocja/lesna_biomasa/potenciali_po_obcinah/index.html 3.9.2015

¹² Statistični urad RS, Drevo, gozd, les.

¹³ Zavod za gozdove Slovenije, potencial lesne biomase po občinah, http://www.zgs.si/slo/delovna_podrocja/lesna_biomasa/potenciali_po_obcinah/index.html 3.9.2015

¹⁴ Po podatkih SURS

¹⁵ Podatki pridobljeni s strani TIC-ov na območju LAS MDD

v letu 2014 pa 4,3 dni, kjer zimski turizem v smučarskih središčih ustvari 69,74% vseh nočitev. V zadnjih letih je zaznati rast poletnega turizma (povečanje obiska v poletnih mesecih 2014/2009 = +38,25%).

Tabela 2: Nastanitvene kapacitete na območju LAS MDD¹⁶.

	2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	Število sob	ležišča - SKUPAJ	Število sob	ležišča - SKUPAJ	Število sob	ležišča - SKUPAJ	Število sob	ležišča - SKUPAJ	Število sob	ležišča - SKUPAJ	Število sob	ležišča - SKUPAJ
Radlje ob Dravi	26	79	29	74	29	74	31	91	25	79	25	79
Muta	19	45	19	50	19	52	19	52	2	4	2	4
Vuzenica	1	30	4	30	4	30	4	30	4	30	9	45
Ribnica na Pohorju	24	168	24	168	12	176	59	418	60	396	57	337
Podvelka	-	-	-	-	3	8	-	-	-	-	8	19
Mislinja	154	553	125	424	118	407	118	408	124	430	118	408
Slovenj Gradec	185	297	139	374	150	470	174	504	177	513	178	540
Dravograd	46	181	47	183	49	190	70	223	63	205	68	212
SKUPAJ	455	1353	387	1303	384	1407	475	1726	455	1657	465	1644

Muzeji, galerije, zbirke in lokalne znamenitosti pritegnejo predvsem dnevne obiskovalce. Z ureditvijo kopalnega jezera Reš v Radljah ob Dravi kot prvo naravno kopališče v Sloveniji, pridobiva destinacija poleg zimskega turizma tudi na poletnem turizmu. Po podatkih¹⁷ je bilo v letu 2014 zabeleženo 132.316 dnevnih obiskovalcev, kar predstavlja povečanje dnevnih obiskovalcev 2014/2009 = + 23,85%.

Na območju delujejo štiri turistične pisarne (Radlje ob Dravi, Vuzenica, Slovenj Gradec in Dravograd), ki krepijo medsebojno sodelovanje. Kreiranje novih turističnih produktov in ustvarjanje sinergijskih učinkov še šepa, zato bo potrebno usmeriti dodatno energijo v povezovanje, promocijo območja tako doma kot na tujem, spodbuditi ustvarjanje novih turističnih vsebin z lokalnim prebivalstvom, lokalno kulinariko, običaji...s ciljem ustvarjanja novih trajnostnih delovnih mest. Žal se prepoznava stagnacija turistične dejavnosti na kmetijah in ni zaznati preboja lokalno pridelane hrane in lokalne kulinarike.

5.1.4 Stanje infrastrukture in opremljenosti z osnovnimi storitvami

5.1.4.1 Prometna infrastruktura

Območje zaznamuje prometna izoliranost, saj se prometna in železniška infrastruktura nahaja izven časovnega konteksta in primerne dostopnosti. Stanje državnega prometnega cestnega omrežja znotraj območja LAS MDD ostaja povsem neustrezno in mestoma celo nevareno. Železniška infrastruktura v preteklosti ni bila deležna večjih vlaganj v obnovo. Podobno kaže tudi v prihodnje, saj v dokumentu Izhodišča za resolucijo o nacionalnem programu razvoja javne železniške infrastrukture (ReNPrJŽI) za obdobje 2011 do 2030 do leta 2030 na delu proge Maribor - Dravograd ni predvidene modernizacije, razen nadgradnje prometnih mest in ureditve daljinskega vođenja prometa.

Dnevna mobilnost delovno aktivnega prebivalstva je dokaj visoka, še posebej v večje zaposlitvene centre (Slovenj Gradec, Dravograd), kar kaže na potrebo po posodobitvi primarnega cestnega omrežja na celotnem območju.

Situacija trajnostne mobilnosti in uporaba javnega potniškega prometa je na območju slaba oz. ni prisotna. Pomanjkljiva infrastruktura se kaže predvsem v neurejeni dostopnosti do postaj in postajališč JPP, nadstrešnice so pomanjkljivo urejene, urejenih pločnikov in kolesarskih stez pa je le za vzorec.

¹⁶ Po podatkih SURS

¹⁷ Podatki pridobljeni s strani TIC-ov na območju LAS MDD

Območje LAS MDD se ne more ponašati z urejeno kolesarsko infrastrukturo. Zaradi neugodnih geografskih značilnosti ter razdrobljene pristojnosti izvedbe vzpostavitve kolesarske infrastrukture med državo in lokalnimi skupnostmi, so zaznane velike težave pri strateškem načrtovanju in vzpostavljanju te infrastrukture. Dejstvo je, da je obstoječa mreža kolesarske infrastrukture nepovezana, kjer pa obstaja pa je slabo vzdrževana. Z razvojem kolesarskega omrežja, ki pomeni osnovo za oblikovanje integralnih turističnih produktov po načelih trajnostne mobilnosti, bi prispevali bistveno k razvoju zelenega turizma, zmanjševanja emisij toplogrednih plinov (TGP), prispevali k povezovanju turističnih ponudnikov in povezovanju nastanitvenih kapacitet ter oblikovanju novih inovativnih turističnih produktov.

5.1.4.2 Komunalna infrastruktura

Komunalna infrastruktura z osnovnimi storitvami je dobro pokrita (odvajanje in čiščenje odpadnih voda, vodovod, predelava odpadkov...) in se izvaja znotraj zakonskih okvirov. Na območjih redke poselitve, se zaradi rentabilnosti in visokih investicijskih stroškov izgradnje komunalne infrastrukture, pristopa k urejanju komunalne infrastrukture skladno s finančnimi zmožnostmi.

5.1.4.3 Energetska infrastruktura

Področje energetike, energetske infrastrukture in delovanje v smeri učinkovite rabe energije in obnovljivih virov energije, obravnavajo dokumenti - Lokalni energetski koncept (izdelani za posamezne lokalne skupnosti).

Temeljni namen izvajanja lokalne energetske politike je zagotoviti trajnostno ravnanje z energijo (podnebno sprejemljivost, zanesljivost ter konkurenčnost). Cilj vseh prizadevanj pa je doseganje ciljev Evropa 20/20/20 in zmanjšati energetske odvisnosti od uvoza in rabe fosilnih goriv.

Uporaba lesne biomase je neizkoriščen potencial območja. Izgradnja sistemov daljinskega ogrevanja iz obnovljivih virov energije v lokalnih urbaniziranih središčih s soproizvodnjo toplote in električne energije predstavlja velik potencial in prispevek k ciljem Evropa 20/20/20. Z izgradnjo daljinskega ogrevanja v Vuzenici in vzpostavitve kogeneracije v Slovenj Gradcu je nakazana smer vlaganj s področja energetike. Žal pa povpraševanju po lesni biomasi, tako posameznih odjemalcev kot večjih sistemov, ne sledi ponudba lesne biomase, zato bi bilo potrebno spodbujati celotno lesno verigo za dodajanje vrednosti. Stavbe oz. stavbni fond izhaja predvsem iz 60-ih in 70-ih let. Ti objekti so bolj ali manj energetsko potratni oziroma čakajo na celovito energetsko prenovu. Žal energetsko pogodbeništvo šepa, zato je potrebno spodbujati lokalne skupnosti k vzpostavitvi ustreznega podpornega okolja za izvajanje projektov energetskega pogodbeništva tako za javne kot zasebne stavbe (javna naročila, priprava projektov, izvedba in spremljanje). S tem se bo energetska učinkovitost oz. učinkovita raba energije bistveno izboljšala.

Uvajanje novih tehnologij v transportu za uporabo čistih goriv kot so elektrika, vodik in zemeljski plin, predstavljajo alternativo za korak v stran od fosilnih goriv, zmanjšanje izpustov CO₂ in drugih emisij (prašni delci, TPG,...). Če želimo večjo uporabo novih tehnologij v transportu, moramo vzpostaviti primerno infrastrukturo, učinkovitost teh vozil, cenovna dostopnost.... Infrastruktura, ki bi spodbujala večjo uporabo teh goriv je na zelo območju pomanjkljiva, razdalje med njimi pa relativno velike.

5.1.4.4 Informacijsko komunikacijska infrastruktura

V referenčnem obdobju 2007 - 2013 je bilo območje LAS MDD (razen občine Podvelka) zajeto v celovito vzpostavitev informacijsko telekomunikacijske infrastrukture (IKT) z optičnimi vlakni na odmaknjenih območjih oz. t.i. belih lisah. Dostopnost do širokopasovnega priključka na teh območjih je zagotovljena skladno s cilji Digitalne agende. Žal so izostala posamezna bolj ali manj urbana območja, ki niso bila prepoznana kot območja t.i. bele lise (v teh primerih govorimo o sivih lisah), zato bo potrebno na teh območjih to infrastrukturo nadgraditi oz. vzpostaviti skladno s cilji Digitalne agende.

5.1.4.5 Izobraževanje

Upadanje izobraževalnih aktivnosti

Mreža osnovnih šol in vzgojno varstvenih zavodov je dobro pokrita (15 samostojnih zavodov in 37 podružničnih enot). Srednješolski programi na območju LAS se izvajajo pod okriljem Šolskega centra

Slovenj Gradec (3 srednje šole (na Muti in v Slovenj Gradcu) - 7 programov, višja strokovna šola (Slovenj Gradec) - 5 programov in 2 visokošolska programa (Slovenj Gradec)). Statistični podatki kažejo upad števila dijakov na 1000 prebivalcev, največji padec 2008/2014 je zaznan v občini Ribnica na Pohorju 28,9%, najnižji delež dijakov v letu 2014 pa beležita občina Radlje ob Dravi in občina Podvelka. Žal je na območju LAS MDD zaznana dokaj veliko neskladje med potrebami gospodarstva po posameznih profilih (zaposlitvene možnosti) in ponudbo strokovnega kadra - strukturno neskladje (presežki kadrov s področja družboslovja, pomanjkanje pa s področja strojništva, metalurgije, strojev in naprav...)

Nerazvit sistem prenosa znanj - vseživljenjsko izobraževanje

Sistem vseživljenjskega življenja je slabo razvit in je glede na število seminarjev, tečajev in trajanju pod slovenskim povprečjem, kar nakazuje na izrazito neskladje med območjem in Slovenijo (družbene, poslovne, upravne in pravne vede dosegajo 10.81%, naravoslovje, matematika in računalništvo 10,65%, tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo - ni izobraževanj, kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterina - ni izobraževanj ter zdravstvo in sociala - 1,63% slovenskega povprečja). Pri vključevanju ranljivih skupin je še bolj porazno, kjer zbrani podatki nakazujejo komaj 23% udeležbo ljudi iz ranljivih skupin.

5.1.4.6 Zdravstvo in socialna infrastruktura

Dostopnost do osnovnih zdravstvenih storitev ostaja nespremenjena zaradi dodatnih javnih vlaganj s strani občin. Opazno je pomanjkanje na specialističnem nivoju tako zdravstvenega osebja kot tudi opreme. Zdravstveni dom Radlje ob Dravi, Dravograd in Slovenj Gradec pokrivajo mrežo lokalnih zdravstvenih domov in ordinacij v katerih delujejo tudi koncesionarji. Splošna bolnišnica Slovenj Gradec z urgentnim centrom pa je osrednja regionalna zdravstvena organizacija.

Ugotovitev centra za socialno delo (Radlje ob Dravi, Dravograd, Slovenj Gradec) je, da se socialna problematika na območju ne izboljšuje, saj se delež prejemnikov socialne pomoči iz leta v leto veča. To se kaže v povečanem številu ljudi s težavami v duševnem zdravju, razširjenem alkoholizmu, visoki stopnji samomorov, deložacijah, brezdomstvu, pomanjkanju socialnih stanovanj...

V zadnjih letih se je razvila mreža domov za starejše (Radlje ob Dravi, Dravograd in Slovenj Gradec). Storitve socialnega varstva na domu bi bila lahko bolj razvejana. Neformalne oblike pomoči med ljudmi temeljijo na veliki angažiranosti izvajalcev (Centri za socialno delo), ki pokrivajo potrebe uporabnikov. Vsekakor bo potrebno težišče teh storitev prestaviti izven večjih institucionaliziranih organizacij ter postaviti v ospredje nove oblike socialne pomoči in socialnega podjetništva za večjo medgeneracijsko vključenost, dostopnost, pestrost, skratka kvaliteto življenja starejših ljudi.

5.1.4.7 Kulturna infrastruktura

Bogata kulturna in tehniška dediščina (kovaški in gasilski muzej na Muti) zaznamuje območje LAS MDD. Žal se potencial kulturne dediščine ne izkorišča v celoti, kljub slikoviti in pomembni nepremični kulturni dediščini ter bogati premični in nesnovni dediščini (stare obrti, izraba lesa v umetnostne namene, znanja in tradicija, šege in navade, plesi, idr.)

Koroški pokrajinski muzej z enotami v Slovenj Gradcu, Radljah ob Dravi, Muti in v Dravogradu ter Koroška galerija likovnih umetnosti predstavljajo osrednje kulturne ustanove. Poleg teh je na območju še nekaj muzejskih zbirk tako v zasebni kot javni lasti (geološki muzej na Remšniku, muzej na prostem v Josipdolu,...). Strokovno osebje skrbi za varovanje, vzdrževanje, kataloško obdelavo ter skrbi za pedagoško izkušnjo kulturne dediščine.

Na območju je dobro razvejana mreža knjižnic v okviru osnovnih šol ter samostojna zavoda knjižnica Radlje ob Dravi (z enotama na Muti, Vuzenici, Ribnici na Pohorju, Kapla in Podvelka) in knjižnica Ksaver Meško (z enotami Slovenj Gradec, Mislinja, Pameče, Troblje in Podgorje).

Na območju deluje preko 90 društev, ki se ukvarjajo s folklorno, glasbeno (pevski zbori, godbe na pihala, ansambli,...), gledališko, likovno ali drugo dejavnostjo s področja kulture. Društva se združujejo v Zvezo kulturnih društev v okviru izpostav Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. Kreativna jedra za alternativne in prireditvene dejavnosti pa so oblikovana predvsem v okviru mladinskih centrov in zavodov kot: Mladinski kulturni center Slovenj Gradec, Mladinski center Dravograd, Javni zavod ŠKTM za šport, kulturo, turizem in mladino Radlje ob Dravi.

Stičišče družbeno kulturnega dogajanja predstavljajo kulturni in vaški domovi, ki predstavljajo osnovno infrastrukturo za družbene, kulturne in prostočasne aktivnosti. Glede na živahno kulturno življenje povezano s tradicijo, je takšnih domov vsekakor premalo. Žal večjih in primernih kulturnih objektov primanjkuje na celotnem območju LAS MDD. Primerna infrastruktura, ki pa je potrebna obnove, se nahaja v Slovenj Gradcu, Radljah ob Dravi in Vuzenici. Ob večjih prireditvah se koristijo predvsem krajevne športne dvorane.

5.1.4.8 Turistična in športna infrastruktura

Osrednji turistični center je vsekakor smučarsko središče Ribniško Pohorje - Kope. Urejena smučišča z nastanitvenimi kapacitetami (Ribnica na Pohorju in Kope) predstavljajo 80% vseh nastanitvenih zmogljivosti na območju LAS MDD. Poleg dveh mladinskih hotelov v Radljah ob Dravi in Slovenj Gradcu se prepleta koriščenje športne infrastrukture v turistične namene in tako ustvarja nove produkte.

Želja po aktivnem preživljanju prostega časa se intenzivneje gradi in dopolnjuje športno turistična infrastruktura ob reki Dravi (kopalno jezero Reš z urejenim avtokampom, čolnarne ob reki Dravi, Mitnica na Muti, večnamenski prostor v Gorčah...). Geotermalna vrtina v Mislinjski dobri predstavlja velik potencial za akvatermalni, vodni in obvodni turizem v Mislinjski dolini. Kolesarske poti, ki bi povezale naravne vrednote, turistična središča in ostale turistične ponudnike, še niso v celoti zgrajene.

Turizem na kmetijah je potencial in ni izkoriščen. Na območju obstaja 37 turističnih kmetij s komaj 56 nastanitvenimi kapacitetami. Povezovanje lokalne identitete, kulinarike, arhitekture je potencial, ki ga je treba spodbujati v okviru ekonomskih dejavnosti na kmetijah kot dodatni vir dejavnosti in zaslužka.

Mreža pohodniških poti je dobro razvejana in označena. Ponudba ob tematskih poteh, ki bi povezovale kulturno in naravno dediščino ter lokalno kulinarično ponudbo, je šibka in nepovezana. Na območju obstaja tudi nekaj učnih in rekreacijskih poti (Radlje ob Dravi, Muta, Dravograd,...), ki so dobro obiskane predvsem s strani lokalnega prebivalstva.

Športni objekti in športna infrastruktura, ki je namenjena tudi športni vzgoji kot: športne hale, telovadnice itd. se nahajajo v vseh večjih urbanih središčih. Pomanjkljiva je mreža športnih igrišč in objektov kot: nogometni stadioni, večnamenska igrišča na prostem (mali nogomet, košarka...), adrenalinski športi - downhill, kolesarski urbani parki, gorsko kolesarske poti, plezalne stene, itd., katere bi bilo potrebno nadgraditi in povezati z lokalnimi potenciali (voda - Drava, Mislinja) kot veslaški center...

5.1.5 Opis stanja okolja

Območje LAS MDD je izredno raznoliko in bogato z gozdovi, vodami, ohranjenimi naravnimi habitati, kakovost zraka je zadovoljiva, kmetijske površine oz. zemljine pa niso pretirano kontaminirane. Zavedanje, da je potrebno te vire oz. endogene potenciale ohranjati, je pozornost usmerjenega razvoja osredotočena k nadaljnjemu vzpodbujanju in dodajanju vrednosti trajnostne rabe naravnih virov.

Vse bolj jasno je tudi, da z ukrepi za blaženje podnebnih sprememb ne bomo preprečili podnebnih sprememb in njihovih vplivov, zato moramo hkrati razmišljati o ukrepih za prilagajanje na neizogibne posledice podnebnih sprememb.

Obdobja preobila padavin povzročajo poplave, plazove, hudourniške zajede,...kar povzroča vedno večje stroške za vzdrževanje obstoječe infrastrukture. Zaradi neprepustnosti tal in površinskemu odtekanju meteornih padavin so te nesreče še izrazitejše, zato je potrebno okrepiti skrb za urejenost vodotokov, odstranjevanje tujerodnih agresivnih rastlin, ki zmanjšujejo pretočnost, odpravi pretočnih ozkih grl, itd. Dejstvo, da so na območju LAS MDD območja pomembnega vpliva poplav (Drava s pritoki) je potrebno pristopati preudarno k investicijam celovite protipoplavne zaščite in hidrološkim modelom za napovedovanje, obvladovanje poplavne ogroženosti, informiranje, ozaveščanje, izobraževanje, in zgodnje alarmiranje (primer: Bistriški Jarek - HE Koralpe).

Zaradi geološke sestave nepropustnih kamnin je območje dokaj bogato s kvalitetnimi viri pitne vode, vendar so ti viri podvrženi padavinskemu režimu (zaradi podnebnih sprememb se spreminja količina padavin - sušna obdobja in obdobja preobila padavin). Obstoječa vodovodna omrežja bo potrebno prilagoditi in nadgraditi v smeri hidravlično uravnoteženega sistema in zmanjšanja vodnih izgub (večji in

novi vodohrami, novi viri in črpališča, vodovodna omrežja...). Kjer sistem vodooskrbe še ni zgrajen oz. je neustrezen, je potrebno le-tega nadgraditi in zaščititi posamezne vodne vire za zagotavljanje oskrbe prebivalstva z ustrezno pitno vodo.

V okviru odvajanja in čiščenja odpadnih voda so večje aglomeracije urejene s kanalizacijskimi omrežji in centralnimi čistilnimi napravami. Žal, v manjših aglomeracijah (manj kot 2.000 PE) in točkovne obremenitve (posamezne kmetije oz. razpršena (disperzna) gradnja na podežlju), ni urejenih in vpeljanih sonaravnih sistemov in procesov za varovanje in ohranjanje okolja in narave. Z inovativnimi pristopi ekoremediacije (ERM) želimo zmanjšati nezaželene učinke nezaželenih vplivov na okolje in pokazati uporabo inovativnih pristopov za zaščito vodotokov in podtalnice za zaščito in obnovo habitatov ter izboljšanje bivalnega okolja in kvalitete življenja na podežlju. Osredotočenost v doseganje ciljev ohranjanja in varovanja okolja, kot vzpostavljanja sonaravnih ekosistemov s sposobnostjo krožnega snovnega toka, fitoremediacije, akvaremediacije, renaturacija..., bo izboljšana gospodarna raba virov.

Območja Natura 2000 in druga zavarovana območja z biotsko pestrostjo je potrebno zagotoviti ugodno stanje vrst in habitatnih tipov, razvijati visokokakovostno ponudbo zelenega turizma, ki temelji na aktivnem ohranjanju narave, krajine in kulturne dediščine in ki ne bo poslabšala stanja ohranjenosti. Ribniška jezera, porečje reke Drave, Mislinje, Kozjak... so območja kjer mestoma prihaja do točkovne preobremenitve, zato je potrebno zagotoviti javno infrastrukturo za obisk in interpretacijo območij varstva narave in naravnih vrednot. Velik potencial zelenega turizma je potrebno usmeriti v krepitev javne infrastrukture za ohranjanje naravne in kulturne dediščine, ki bo privlačnejša za turistični obisk in se bodo dosegali sinergijske učinke za področje ohranjanje narave, ohranjanja kulturne dediščine in zelenega turizma.

Urbanizacija podeželja temelji na načelih notranjega razvoja urbanih območij (izkoriščanje potenciala degradiranih, prostih in slabo izkoriščenih površin za razvoj znotraj urbanih območij) in dobrega funkcionalnega sodelovanja in povezovanja z drugimi urbanih območji. Razpršena in neprimerna stanovanjska gradnja je glavni vzrok slabih prometnih povezav in nezadostne komunalne infrastrukture. S prizadevanjem za reaktivacijo urbaniziranih območij, z ureditvijo in reaktivacijo degradiranih območij za gospodarski razvoj in ureditvijo neizkoriščenih površin bi omogočili racionalnejšo rabo prostora. Stanje zraka in onesnaženosti zraka s prašnimi delci ni problematično. S prizadevanji v smeri učinkovite rabe energije (UVE), uporabe obnovljivih virov energije (OVE) in krepitev trajnostne mobilnosti, bi bilo lahko stanje še boljše.

Na območju LAS MDD ni večjih industrijskih onesnaževalcev. Raba kmetijskih površin v večjem delu ni podvrženo intenzivnemu kmetovanju in uporabi prekomernih količin fitofarmaceutskih sredstev, zato ni območij s prekomerno obremenjenostjo tal.

5.2 Kartografski prikaz območja LAS MDD

Slika 3: Območje LAS MDD.

5.3 Gospodarski položaj območja LAS

Kovinsko predelovalna industrija ustvarja skoraj tri četrtine prihodkov območja LAS MDD. Največja podjetja delujejo v Slovenj Gradcu, Dravogradu, Muti in Radljah ob Dravi s težiščem na področju avtomobilskega sektorja in strojogradnje kot (Johnos Controls Slovenj Gradec d.o.o., Grammer Automotive Slovenija d.o.o., Monter Dravograd, Abrasiv Muta,...). Podjetja so izrazito izvozno usmerjena, kjer se z izvozom ustvari kar 58% prihodkov predvsem na nemškem, avstrijskem in italijanskem trgu.

Največ družb (48,44%) in samostojnih podjetij (41,32%), kakor tudi največ zaposlenih (49,43%), je v Slovenj Gradcu. Večina zaposlenih je v gospodarskih družbah (85,60%), kar kaže na relativno šibko podjetniško in storitveno okolje samozaposlovanja. Prevladujejo mikro podjetja (1-9 zaposlenih), ki jih je na območju kar 2.232 (91,55%).

Občina	Družbe		Samostojni podjetniki		Skupaj	
	število	zaposleni	število	zaposleni	število subjektov	zaposleni
Radlje ob Dravi	101	758	269	222	370	980
Muta	41	665	115	118	156	783
Vuzenica	25	393	100	79	125	472
Ribnica na Pohorju	7	9	20	15	27	24
Podvelka	15	158	70	43	85	201
Mislinja	67	120	135	85	202	205
Slovenj Gradec	372	3.511	690	401	1.062	3.912
Dravograd	140	1.160	271	176	411	1.336
SKUPAJ	768	6.774	1.670	1.139	2.438	7.913

Če še prištejemo samozaposlene, kot samostojni podjetniki brez zaposlenih, je skupno število zaposlenih v letu 2014 na območju LAS MDD 9.583 oseb.

5.3.1 Opis glavnih gospodarskih dejavnosti

Kovinsko predelovalna dejavnost, še posebej v navezi z avtomobilsko industrijo, je gonilo gospodarskega razvoja tega območja. Spoznanje, da je potrebno več vlagati v razvoj in razvoj dodatnih dejavnosti, se kaže predvsem v prebujanju novih dejavnosti: gumarska, plastičarska,...industrija. Najmočnejša dejavnost območja so predelovalne dejavnosti (72% ustvarjenih prihodkov ter 65% vseh zaposlenih), trgovina; vzdrževanje in popravilo motornih vozil (12% ustvarjenih prihodkov ter 7,3% vseh zaposlenih) ter ostale dejavnosti. Nekoč močna lesno predelovalna industrija se nikakor ne more izviti iz primeža recesije. Posledica tega je velik tok prodaje hlodovine v sosednjo Avstrijo.

Kljub urejenim podpornim okoljem z novimi urejenimi objekti (Mrežni podjetniški inkubator), ostaja nivo kompetenc spodbujanja in ustvarjanja novih podjetij zelo nizek. Stopnja propadanja novih podjetij v tretjem letu znaša kar 45%.

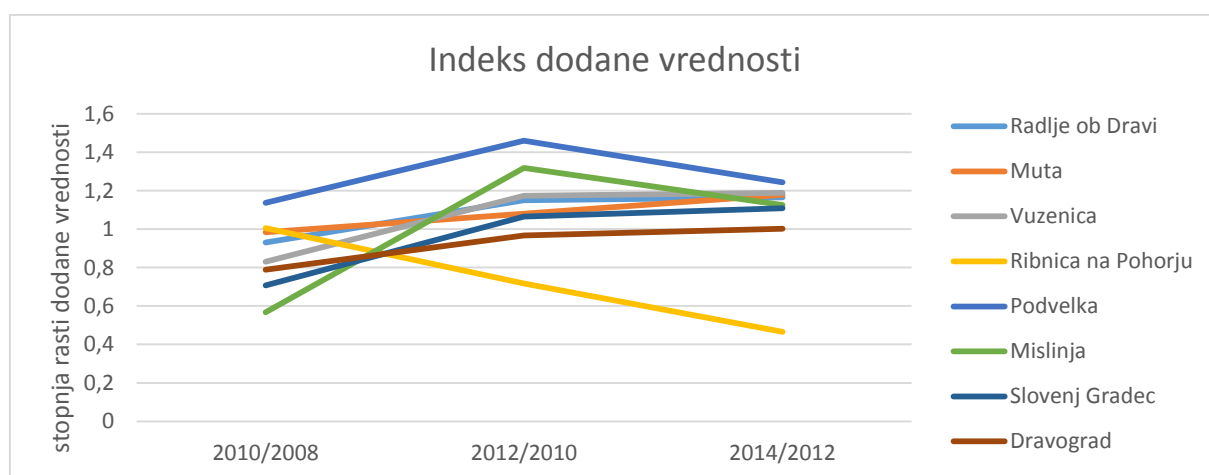
5.3.2 Stanje na področju gospodarstva

Kazalnik Dodana vrednost predstavlja novo ustvarjeno vrednost in izraža predvsem gospodarsko aktivnost družb na območju.

Tabela 3: Neto dodana vrednost.

Občina	Neto dodana vrednost v 1000 €							2014/2008
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Radlje ob Dravi	20.788	18.249	19.357	23.757	22.267	23.275	25.949	1,25
Muta	18.777	17.342	18.460	20.968	19.945	20.206	23.519	1,25
Vuzenica	9.578	8.751	7.955	8.415	9.336	9.649	11.098	1,16
Ribnica na Pohorju	638	653	641	523	460	49	214	0,34
Podvelka	1.829	1.898	2.080	2.554	3.037	3.407	3.777	2,07
Mislinja	5.152	4.530	2.922	3.498	3.854	3.924	4.338	0,84
Slovenj Gradec	129.758	105.873	91.750	97.923	97.826	102.399	108.533	0,84
Dravograd	51.414	45.930	40.567	44.165	39.231	39.127	39.343	0,77

Slika 4: Indeks dodane vrednosti.

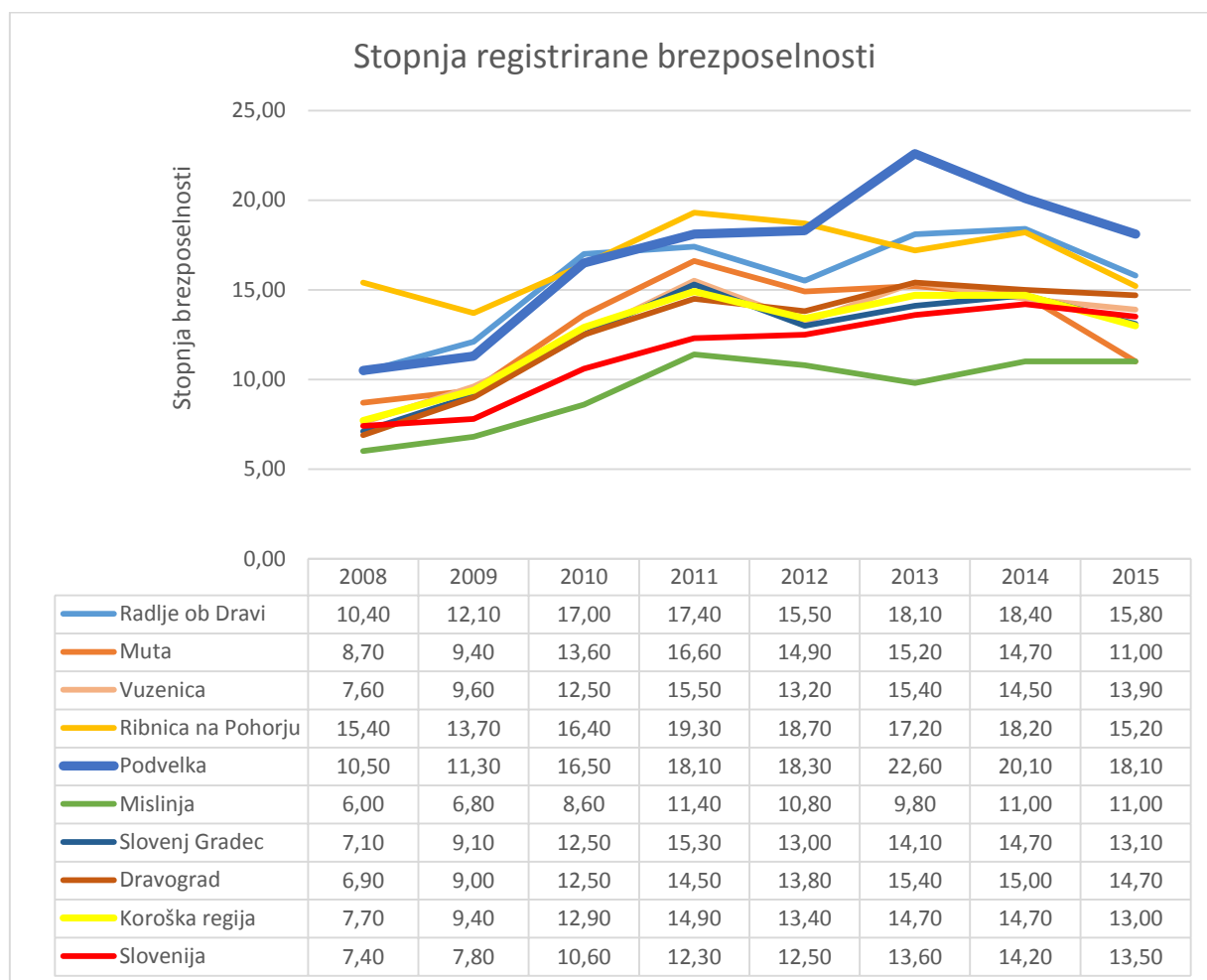
Indeks dodane vrednosti v Ribnici na Pohorju je izrazito negativen in skrb zbujajoč. Gospodarska kriza je najmanj prizadela občino Podvelka, vendar je to tudi občina, ki v zadnjih dveh letih ne pridobiva na dodani vrednosti, kar nakazuje togost in neodzivnost družb na tržne razmere. Iz podatkov je razbrati, da so družbe v letu 2010 dosegle dno in so poslovanje normalizirale šele po letu 2011 - 2012, kar je razbrati tudi iz grafa. Indeks dodane vrednosti 2014 / 2008 (obdobje pred in po krizi) izkazuje, da občine:

Ribnica na Pohorju (66,45% upad dodane vrednosti), Dravograd (23,47 upad dodane vrednosti), Slovenj Gradec (16,35% upad dodane vrednosti) in Mislinja (15,80% upad dodane vrednosti) še danes niso dosegle ekonomske aktivnosti iz leta 2008. To nakazuje na počasno okrevanje gospodarstva, šibek inovativni potencial okolja, pomanjkanje kompetenc ustvarjanja novih podjetij...

5.3.3 Stopnja brezposelnosti na območju LAS

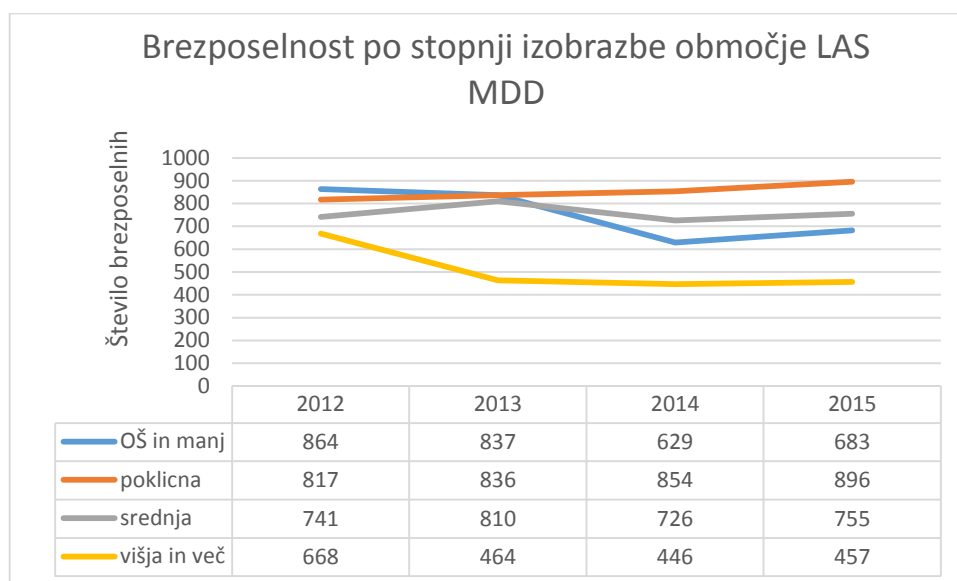
Po podatkih Zavod RS za zaposlovanje¹⁸ se je brezposelnost na celotnem območju LAS MDD povečala. Najvišja brezposelnost je bila leta 2013, sedaj (jan. 2015) pa se počasi umirja, vendar je v povprečju še vedno višja kot pa je povprečje v Koroški regiji (13,0%) in Sloveniji (13,5%). Še vedno je najvišja stopnja brezposelnosti v občinah Podvelka, Radlje ob Dravi in Ribnica na Pohorju. To so tudi občine, ki so zajeta v t.i. problemska območja.

Slika 5: Registrirana brezposelnost po občinah.

¹⁸ Stopnja registrirane brezposelnosti, , http://www.ess.gov.si/trq_dela/trq_dela_v_stevilkah/stopnja_registrirane_brezposelnosti

Slika 6: Brezposelnost po stopnji izobrazbe.

Brezposelni z višjo, visoko ali višjo izobrazbo dobijo najhitreje zaposlitev in jih je tudi najmanj. Najhitrejši trend upada števila brezposelnih beležijo ljudje z OŠ ali nižjo izobrazbo, verjetno zaradi delovnih mest, ki nimajo visoke dodane vrednosti. Najtežje zaposljivi so ljudje s poklicno izobrazbo, kjer se trend večanja števila brezposelnih veča.

5.3.3.1 Opredelitev obmejnih in problemskih območij

Območje LAS MDD je območje, ki se sooča z velikimi razvojnimi izzivi, zato opredeljujemo območja kot:

Tabela 4: Razvrstitev občin na obmejna in problemska območja.

Upravna enota SKTE 4	Občina SKTE 5	Obmejno problemsko območje ¹⁹	Problemsko območje z visoko brezposelnostjo ²⁰
Radlje ob Dravi	Radlje ob Dravi	Da	Da
	Muta	Da	Ne
	Vuzenica	Da	Ne
	Ribnica na Pohorju	Da	Da
	Podvelka	Da	Da
Slovenj Gradec	Mislinja	Da	Ne
	Slovenj Gradec	Da	Ne
Dravograd	Dravograd	Da	Ne

¹⁹ Uredba o določitvi obmejnih problemskih območij (Ur. l. RS št. 22/11, 97/12, 24/15)

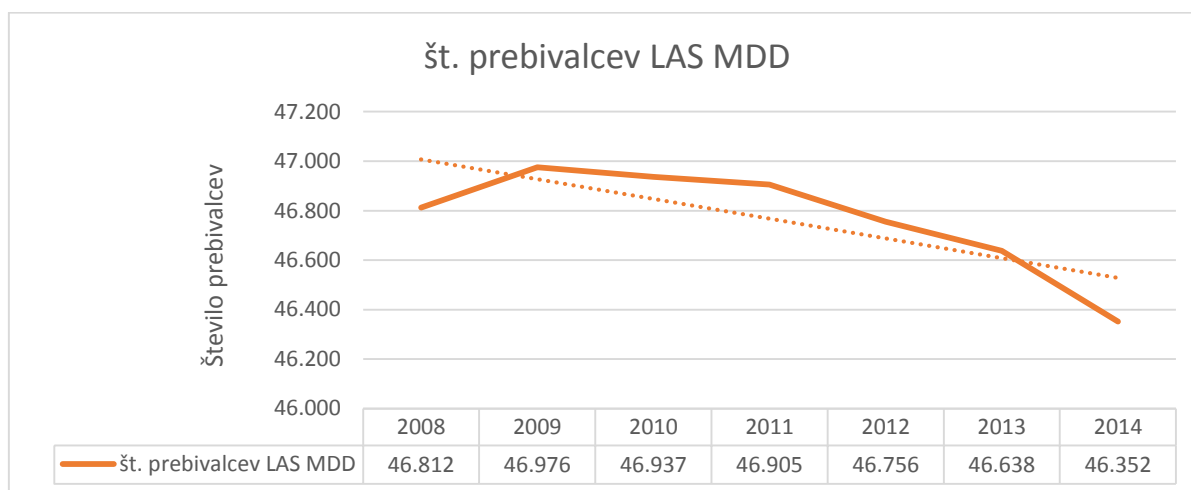
²⁰ Sklep Vlade RS: Sklep o dodatnih začasnih ukrepih razvojne podpore za problemsko območje z visoko brezposelnostjo Maribor s širšo okolico (Ur. l. RS št. 53/13)

5.4 Demografske in sociološke značilnosti na območju LAS

5.4.1 Gibanje števila prebivalcev na območju LAS MDD

Na območju LAS MDD se je število prebivalcev zmanjšalo za kar 460 prebivalcev (9,82%).

Slika 7: Linearni logični okvir.

Med občinami beleži največji indeks upada prebivalcev med letom 2014/2008 občina Podvelka (0,934), sledi občina Ribnica na Pohorju (0,955) in občina Muta (0,9607). To se prepozna tudi v indeksu gostote naseljenosti, kjer so razlike med občinami zelo velike od Mestne občine Slovenj Gradec (96,7), Muta (88,3), Dravograd (84,6) do Podvelke (23,3) in Ribnice na Pohorju (20,1).

Povprečna starost se povečuje in je v letu 2014 najvišja v občini Podvelka (43,7), Dravograd (43,3), Ribnica na Pohorju (43,0) in Radlje ob Dravi (42,9), najnižja pa je v občini Mislinja (41,9) in Slovenj Gradec (41,9). V Sloveniji je povprečna starost 42,5 let. To potrjujejo tudi ostali kazalniki, kjer se delež mladih do 15 let zmanjšuje (zmanjševanje rodnosti), zmanjševanje delovno aktivnega prebivalstva (odseljevanje mladih v večja središča, nove zaposlitve.....) ter povečevanja deleža starih nad 65 let. To nakazuje na nedinamično okolje, zato je potrebno okrepiti aktivnosti vse oblike za aktivacijo prebivalstva in ustvarjanja novih zaposlitvenih možnosti.

6 ANALIZA RAZVOJNIH POTREB IN MOŽNOSTI OBMOČJA LAS MDD, VKLJUČNO Z ANALIZO SWOT

6.1 Analiza razvojnih potreb in zmožnosti - SWOT

6.1.1 Prednosti območja LAS MDD

- ✓ Visok delež zavarovanih območij, kar pripomore k sonaravnemu razvoju.
- ✓ Bogata naravna in kulturna dediščina ter pestra kulturna krajina.
- ✓ Obstoj avtohtonih sort kmetijskih rastlin in pasem domačih živali, ki so optimalno prilagojene lokalnim okoljskim razmeram.
- ✓ izjemno bogastvo z naravnimi vodnimi viri.
- ✓ Podzemna voda, ki se črpa za pitno vodo, je dovolj dobre kakovosti, da se lahko do potrošnikov dovaja v naravnem stanju brez dodatne obdelave.
- ✓ Dobro količinsko stanje podzemnih voda.
- ✓ Povečan interes za ekološko kmetovanje, kar dokazuje tako povečevanje števila ekoloških kmetijskih gospodarstev kot tudi obseg površin pod ekološkim kmetovanjem.
- ✓ Ugodne okoljske razmere za ekološko kmetovanje.
- ✓ Razvejanost organizacijskih enot javne službe kmetijskega svetovanja in javne gozdarske službe, ki izvajata svetovanje na področju kmetijstva in gozdarstva po celotni državi.
- ✓ Organiziranosti prenosa znanja do končnega uporabnika na področju kmetijstva, predvsem v sklopu javne službe kmetijskega svetovanja, službe zdravstvenega varstva rastlin, strokovnih nalog v rastlinski proizvodnji, svetovalne službe v čebelarstvu ter strokovnih nalog v živinoreji.
- ✓ Obstoj številnih raziskovalnih in izobraževalnih institucij, ki imajo pomembno vlogo pri generiranju in prenosu znanja na področju kmetijstva in gozdarstva.
- ✓ Ohranjenost gozdnega ekosistema, kar je temelj biotske raznovrstnosti, ki je tudi osnova gozda kot naravnega vira. Gospodarjenje z gozdovi je usmerjano z načrti za gospodarjenje z gozdovi, ki zagotavljajo trajnostno, sonaravno in večnamensko gospodarjenje z gozdovi.
- ✓ Dolgoletne izkušnje z izvajanjem programov celovitega razvoja podeželja in aktivnim vključevanjem lokalnih skupnosti in prebivalstva v razvojno načrtovanje.
- ✓ Ukrepi LEADER so se v programskem obdobju 2007–2013 izkazali kot uspešno orodje za uresničevanje lokalnih razvojnih potreb.
- ✓ Veliko zanimanje lokalnih razvojnih iniciativ in prebivalstva za izvajanje projektov po pristopu »od spodaj navzgor«.

6.1.2 Pomanjkljivosti

- ✓ Neugodno ali slabo stanje precejšnjega števila habitatnih tipov z vidika ohranjenosti biotske raznovrstnosti.
- ✓ Čezmerna obremenjenost podzemnih voda z nitrati in pesticidi ter njihovimi razgradnimi produkti na posameznih območjih
- ✓ Zmanjševanje obsega kmetijskih zemljišč zaradi pozidave in zaraščanja kmetijskih zemljišč. Proces zaraščanja je najbolj intenziven v hribovskih območjih z manj ugodnim reliefom ali manj kakovostnimi tlemi.
- ✓ Lokalno pojavljanje območij z visokim tveganjem glede erozije tal. Erozija na kmetijskih zemljiščih je predvsem vodna in vetrna, najintenzivnejša je na njijskih površinah.
- ✓ Pogostejše pojavljanje suš in ekstremnih vremenskih dogodkov (močni nalivi, močan veter, toča itd.) v zadnjih dveh desetletjih. Zaradi suše je škoda največja v kmetijstvu (predvsem v vzhodni Sloveniji in na Primorskem), pojavljajo se težave z vodno oskrbo, povečuje se število požarov. Kaže se tudi trend naraščanja povprečne letne temperature, kot tudi spremembe v količini in v prostorski razporeditvi padavin. Povečuje se evapotranspiracija.
- ✓ Ključni dejavniki razvojnega zaostanka so: neugodna velikostna struktura kmetijskih gospodarstev in velika razdrobljenost kmetijske posesti, prenizka specializiranost v kmetijstvu, ki se sicer

izboljšuje, a je še vedno nekoliko pod EU povprečjem, nizka produktivnost, izrazito neugodna starostna struktura gospodarjev na kmetijah.

- ✓ Velik delež območij z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kar vpliva na konkurenčnost kmetijstva. V strukturi kmetijske rabe prevladujejo trajni travniki in pašniki.
- ✓ Povprečna ekonomska velikost kmetijskih gospodarstev, izražena kot standardni prihodek, je kar dvakrat manj od povprečja v EU-27 in petkrat manj od EU-15 (71.825 EUR). S tem se uvrščamo v krog območij, ki precej zaostajajo za povprečjem. V letu 2010 so bila v največjem številu zastopana kmetijska gospodarstva, katerih ekonomska velikost je znašala do 8.000 EUR (takšnih kmetijskih gospodarstev je bilo 69 %).
- ✓ Prepočasno naraščanje rabe obnovljivih virov energije, ki lahko pomembno prispeva k zaostrovanju cenovno-stroškovnih razmerij v kmetijstvu in ekonomskih rezultatih v kmetijstvu. Prenizka je tudi energetska in tehnološka učinkovitost kmetijskih gospodarstev.
- ✓ Zmanjšanje zaposlenosti v kmetijstvu oziroma skupnega števila PDM v obdobju 2000–2013 za 23,5 %.
- ✓ Zaostajanje ponudbe proizvodov iz ekološkega kmetijstva za povpraševanjem. Premajhna diferenciacija in prepoznavanje kmetijskih in živilskih proizvodov iz shem kakovosti ter šibko vključevanje proizvajalcev v sheme kakovosti. Sodelovanje v shemah kakovosti je povezano z dodatnimi stroški in obveznostmi, ki jih trg vsaj v začetni fazi praviloma ne povrne v celoti, kar pogosto predstavlja oviro za hitrejše in večje vključevanje proizvajalcev v te sheme.
- ✓ Prenizka stopnja tržne usmerjenosti in organiziranosti, z izjemo posameznih kmetijskih proizvodov (kot je npr. mleko) in kljub dolgi tradiciji zadružništva, kar zavira kmetijska gospodarstva pri doseganju večje participacije na trgu in ekonomiji obsega.
- ✓ Zaradi nepovezanosti in nezmožnosti dobave večjih količin so primarni proizvajalci v podrejenem pogajalskem položaju v primerjavi z živilsko-predelovalno industrijo in trgovci.
- ✓ Majhno število ustanovljenih skupin proizvajalcev in neobstoj organizacij proizvajalcev.
- ✓ Pomanjkanje specializiranih svetovalnih storitev, zlasti na področju tehnološkega razvoja v kmetijstvu, ekonomike proizvodnje, varovanja naravnih virov in podnebnih sprememb.
- ✓ Pomanjkanje visoko usposobljenih svetovalcev. Javna služba kmetijskega svetovanja je preobremenjena z administrativnimi nalogami, povezanimi s črpanjem EU sredstev.
- ✓ Prešibek prenos znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso in premalo povratnega pretoka informacij o potrebah kmetijske prakse. Prešibko sodelovanje med akterji na tem področju.
- ✓ Pogost pojav naravnih nesreč (žledolom, poplave, plazovi itd.)
- ✓ Šibka tržna organiziranost in povezanost lastnikov gozdov ter naprej v gozdno-lesne verige.
- ✓ Premajhna uporaba lesa v gospodarstvu (kot npr. gradbenega materiala) in lesne biomase (lesnih ostankov in lesa slabše kakovosti) kot obnovljivega vira energije. Na tem področju se kaže neizkoriščen potencial, saj je dejanski posek bistveno nižji od letnega prirasta in dovoljenega poseka v gozdovih, ki ga določa Resolucija o nacionalnem gozdnem programu (Ur.l.RS. št. 111/07).
- ✓ Stagnirajoča gozdno-lesna predelovalna veriga in posledično slabše izkoriščen les. Namesto proizvodov z visoko dodano vrednostjo se les večinoma izvaža v surovem stanju. V zadnjih dveh desetletjih so propadla številna lesno-predelovalna podjetja.
- ✓ Brezposelnost je višja med mladimi, ženskami in drugimi ranljivimi družbenimi skupinami.
- ✓ Naraščanje deleža oseb v populaciji, ki tvegajo revščino ali socialno izključenost, od leta 2009, ko je znašala 17,1 % (leta 2013: 20,4 % populacije).
- ✓ Staranje prebivalstva, še posebej na območjih s pomanjkanjem delovnih mest in tistih, ki so bolj oddaljena od večjih regionalnih središč.
- ✓ Potrebe in izzivi lokalnih območij so veliki, saj se srečujejo z visoko stopnjo brezposelnosti, socialno izključenostjo in naraščajočo revščino, pomanjkanjem osnovnih storitev, skrb predstavlja varstvo okolja in ohranjanje narave ter ohranjanje kulturne dediščine.
- ✓ Pri lokalnih razvojnih projektih LEADER se je v obdobju 2007–2013 kot slabost izkazalo pomanjkanje strateške naravnosti, inovativnosti, razpršenost in večinoma kratkoročnost učinkov ter pomanjkanje osveščenosti prebivalstva in ustrezne usposobljenosti pri vodenju in izvajanju projektov LEADER.
- ✓ Pomanjkanje razvojnih pristopov in struktur upravljanja za izvajanje celovitih projektov v okviru pristopa CLLD.
- ✓ Zagotavljanje lastnih sredstev LAS za izvajanje celovitih projektov lokalnega razvoja in pridobivanje ugodnih kreditov.

6.1.3 Priložnosti

- ✓ Z vidika naraščajoče brezposelnosti in upada gospodarske aktivnosti na podežlju se priložnost za ohranjanje in ustvarjanje novih delovnih mest kaže v razvoju nekmetijskih dejavnosti na podežlju, ki temelji na aktivaciji endogenih potencialov v povezavi z npr. kulturno dediščino, ohranjanjem narave, naravnimi viri (npr. les), človeškim in socialnim kapitalom, lokalno samooskrbo, zelenim turizmom in obnovljivimi viri energije.
- ✓ Povezovanje, organiziranje kratke tržne verige lahko krožnim gospodarstvom omogoči doseganje večje udeležbe na trgu, večjo stabilnost pridelave, doseganje ekonomije obsega ter večjo pogajalsko moč in končno ceno proizvodov.
- ✓ Povezovanje nepremične kulturne in naravne dediščine za dodajanje vrednosti gospodarstvu.
- ✓ Večja usposobljenost svetovalcev in dostopnost specializiranih svetovalnih storitev ter boljše sodelovanje različnih akterjev za prenos znanja in inovacij lahko pomembno prispeva k večji produktivnosti in trajnosti krožnega gospodarstva.
- ✓ Z naložbami v obnovo in razvoj vasi se zagotavlja krepitev okoljske, socialne in gospodarske moči podeželja.
- ✓ Večja raba obnovljivih virov energije lahko prispeva k povečanju energetske učinkovitosti, zmanjšanju fiksnih proizvodnih stroškov in odvisnosti od fosilnih goriv ter s tem k večji okoljski, ne le ekonomski učinkovitosti.
- ✓ Širitev rabe lesa npr. kot konstrukcijskega materiala, surovine za industrijo, kot obnovljivega vira energije, lahko pomembno vpliva na razvoj lesno-predelovalne panoge oziroma celotne gozdno-lesne verige v smislu boljše tržne organiziranosti in konkurenčnosti.
- ✓ Upravljanje s prostorom za zagotavljanje socialno vzdržnega in skladnega razvoja podeželja, ohranjanja poselitve in izboljšanja življenjskega prostora - varstva okolja ter ohranjanje naravne in kulturne dediščine.
- ✓ Usklajen razvoj podeželja v skladu s potrebami lokalnega okolja.
- ✓ Sodelovanje in izmenjava izkušenj, primerov dobrih praks in znanj med lokalnimi razvojnimi partnerstvi.
- ✓ Ustvarjanje novih delovnih mest, izboljšanje osnovnih storitev, varovanje okolja, ohranjanje narave, kulturne dediščine, večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin glede na potrebe lokalnega območja.
- ✓ Izvedba celovitih in kompleksnejših operacij, ki izhajajo iz potreb lokalnih partnerstev preko različnih virov financiranja.

6.1.4 Nevarnosti

- ✓ Opuščanje kmetijske dejavnosti na odročnejših območjih, območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost, kar negativno vpliva na demografsko in ekonomsko strukturo območja, zaraščanje kmetijskih zemljišč, s čimer se izgublja tako proizvodni potencial tal kot tudi življenjski prostor za določene vrste, na primer ptice kmetijske krajine.
- ✓ Naraščanje negativnih vplivov podnebnih sprememb, pogostejše in daljše trajanje spomladanske in poletne suše ter ekstremni vremenski dogodki (ekstremno visoke ali nizke temperature, pozne ali zgodnje slane, močan veter, žled, neurja s točo, poplave, močan veter), večja pojavnost škodljivcev in bolezni lahko močno poslabšajo ekonomski položaj kmetijskih gospodarstev.
- ✓ Ob podnebnih spremembah bodo najranljivejša območja, ki so že zdaj problematična s stališča oskrbe s pitno vodo oziroma so izpostavljena suši.
- ✓ Pomanjkanje strateško naravnanih in sistematičnih vlaganj v pospešitev procesov prestrukturiranja vodi v poglobljanje razvojnega zaostanka za povprečjem držav EU in nižjo konkurenčnost.
- ✓ Prepočasno uvajanje novih tehnoloških znanj in inovacij v krožno gospodarstvo.
- ✓ Negativni demografski trendi vodijo v izgubo kulturne krajine ter biotske raznovrstnosti.
- ✓ Večja izpostavljenost različnim proizvodnim, cenovnim in drugim tveganjem zaradi liberalizacije kmetijskih trgov.
- ✓ Na področju prenosa znanja in inovacij iz raziskovalne sfere v kmetijsko prakso se kot nevarnost kaže pomanjkanje razvojno naravnanih, inovativnih projektov sodelovanja.
- ✓ Ob šibki tržni organiziranosti in povezanosti vzdolž kratkih verige lahko pričakujemo, da bodo ostale neizkoriščene priložnosti za izboljšanje krožnega gospodarstva.
- ✓ Ob nadaljevanju sedanjih trendov in nezmožnosti spodbujanja diverzifikacije na podežlju lahko pričakujemo naraščanje brezposelnosti in poslabševanje socio-ekonomskega položaja prebivalcev

na podežlju -neizkoriščeni endogeni potenciali podeželja v obliki naravne in kulturne dediščine, človeškega in socialnega kapitala...

- ✓ Pomanjkanje ciljev in strateško naravnanih idej med lokalnimi razvojnimi partnerstvi.
- ✓ Neusklajen in neuravnotežen pristop k reševanju lokalnih razvojnih pobud.
- ✓ Pomanjkanje znanja in izkušen za izvedbo celovitih in kompleksnejših projektov na podežlju s kombinacijo sredstev iz naslova različnih skladov preko različnih virov financiranja.
- ✓ Neučinkovito spodbujanje lokalnega razvoja in izgubljene priložnosti za širši ekonomski razvoj teh območij, vzpostavitev boljše kakovosti življenja in socialne integracije na podežlju, okolja za vzpostavljanje novih delovnih mest kot tudi varstvo okolja in ohranjanje narave ter kulturne dediščine na podežlju.

7 PODROBEN OPIS TEMATSKIH PODROČIJ UKREPANJA

Na podlagi analize stanja in potreb območja LAS MDD ter oblikovanih tematskih področij v Uredbi CLLD opredeljujemo tematska področja in prednostna področja s težiščem »Zelena delovna mesta in skladen vzdržan razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov podeželja za boljšo gospodarsko in socialno vključenost«

7.1 Podroben opis tematskih področij in prednostnih področij

1. Tematsko področje ukrepanja: Ustvarjanje delovnih mest

1. Prednostno področje: Krepitev lokalne identitete za dodajanje vrednosti trajnostnemu turizmu in gospodarstvu

V okviru tega prednostnega področja se pričakuje podpora ukrepom za povečanje podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti, tehnološka okrepitev starih obrti ter aktivnosti, ki bodo prispevale k ustvarjanju pogojev za izvajanje podjetniških iniciativ, kot n.pr. razvoj primernih orodij za aktivacijo, vzpostavitev neformalnih mrež za spodbujanje podjetništva, predvsem turizma in s turizmom povezanih dejavnosti, socialnega podjetništva, malih in srednjih podjetij, razvoj ponudbe lokalnih proizvodov in storitev v upravičenih območjih, vključno z oblikovanjem mreže lokalnih turističnih in gospodarskih subjektov, aktivnosti za oživljanje vaških in mestnih jeder za aktivacijo prebivalstva,...

2. Prednostno področje: Spodbujanje aktivacije endogenih potencialov v kmetijstvu in gospodarstvu za inovativno krožno gospodarstvo

Da bi dosegli prehod v zeleno gospodarstvo, je potrebno spremeniti današnje modele proizvodnje in vzorce potrošnje v bolj trajnostne oblike, podpreti ekonomske spodbude in razvoj inovacij, ki koristijo tudi okolju, izboljšati upravljanje virov in politike ravnanja z vodami in odpadki. Za vse to bo potrebno sodelovanje med sektorji, usklajevanje politik in aktivno delo z vsemi deležniki v družbi. Prehod na zeleno gospodarstvo ob zmanjševanju pritiskov na okolje hkrati pomeni priložnost in izziv za iskanje in oblikovanje novih rešitev izdelkov, procesov, načinov uporabe, poslovnih modelov, upravljanja in odnosov med deležniki. Najpomembnejša vprašanja prehoda so, kako najbolje izkoristiti priložnosti, ki jih prinaša ozelenitev gospodarstva ter kakšni so izzivi in pogoji za »bolj zeleno« vedenje podjetij in obnašanje potrošnikov ter pravično prerazporeditev delovnih mest, kapitala in tehnologij.

Ključno za proces prehoda v zeleno gospodarstvo je zlasti:

- ✓ vzpostavitev aktivnega in stalnega dialoga s ključnimi deležniki,
- ✓ povezovanje obstoječih politik in aktivnosti ter njihovo nadgradnjo na osnovi pridobljenih manjkajočih podatkov o potencialih gospodarstva in širše družbe,
- ✓ omogočiti pretok znanja in povezovanje deležnikov za prehod na zelene podjetniške prakse ter razvoj zelenih delovnih mest, proizvodov in znanja.

3. Prednostno področje: Konkurenčni gospodarski ekosistemi in mobilnost

Za gospodarski razvoj je ključno nenehno iskanje in uveljavljanje poslovnih priložnosti, ustanavljanje novih podjetij ter njihov razvoj. V družbi znanja je inoviranje motor gospodarstva na vseh ravneh in v vseh vrstah organizacij. Vnašanje nove konkurenčne dinamike v gospodarski ekosistem prinaša okolju zdravo, čilo in prizadevno gospodarsko okolje, ki je privlačno za novo delovno silo in nudi aktivacijo osebnih kompetenc. V tem kontekstu je pozornost usmerjena v povečanje podjetnosti, ustvarjalnosti in inovativnosti ter aktivnosti, ki bodo prispevale k ustvarjanju pogojev za izvajanje podjetniških iniciativ.

2. Tematsko področje ukrepanja: Osnovne storitve na podeželju

1. Prednostno področje: Zagon in diverzifikacija dejavnosti za tržne podjeme

Namen tega prednostnega področja je sodelovanje med različnimi akterji s področja kmetijstva in razvoja podeželja pri izvajanju projektov s področja kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov, ki bodo prispevali k doseganju ciljev razvoja podeželja.

Prednostno področje bo podprlo projekte sodelovanja, katerih rezultati bodo vzpostavljene nove kratke dobavne verige in lokalni trgi ter inovativni pristopi na zadevnih področjih ter projekte promocijskih dejavnosti na lokalni ravni, ki so povezane z razvojem kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov. Promocijske dejavnosti se morajo navezovati na kratke dobavne verige in lokalne trge v celoti in ne le na določeno število posameznih izdelkov, ki od tam izvirajo. Namenjene so promociji prednosti in koristi kratkih dobavnih verig in lokalnih trgov, spodbujanju njihove uporabe in osveščanju potrošnikov. Podprti bodo ukrepi za ustanavljanje skupin in organizacij proizvajalcev na področjih kmetijstva in gozdarstva z namenom prilagajanja proizvodnje in obsega proizvodnje. Upravičenci bodo novo ustanovljene skupine in organizacije proizvajalcev, ki so pravne osebe in izpolnjujejo pogoje za mikro, mala in srednja podjetja in EIP skupine.

2. Prednostno področje: Ohranjanje in izboljšanje kulturne in naravne dediščine za mreženje in dodajanje vrednosti

Prednostno področje krepi sodelovanje med različnimi akterji pri izvajanju projektov s področja varovanja okolja in blaženja podnebnih sprememb, ki bodo prispevali k doseganju ciljev razvoja podeželja. Prednostno bodo podprti projekti, ki bodo prispevali k doseganju lokalnih okoljskih in naravovarstvenih ciljev, zlasti v usposobitev in reaktivacijo naravne in kulturne dediščine, izboljšanje stanja vrst in habitatnih tipov NATURA 2000 ter skrb in učinkovito upravljanje z naravnimi vrednotami ter projekti, ki bodo prispevali k zmanjševanju vseh negativnih vplivov na kakovost površinskih in podzemnih voda.

3. Prednostno področje: Krepitev kvalitete življenja, bivalnih pogojev in vitalnosti

Predmet prednostnega področja je podpora ukrepom za:

- ✓ ureditev površin za skupne namene in potrebe v vaških naseljih: ureditev prireditvenih površin za kulturne, športne in druge javne namene, izgradnja vaških in otroških igrišč ter rekreacijskih poti;
- ✓ ureditev vaških jeder: arhitekturno – urbanistična in hortikultura ureditev vaškega jedra, ureditev prostorov za trženje lokalnih pridelkov in izdelkov, vaške kuhinje, postavitve urbane opreme (vodnjaki, okrasni bazeni, cvetlična korita, skulpture, klopi, ograje, informacijske table,...);
- ✓ ureditev komunalne in prometne infrastrukture ter povezav v naseljih; kot izgradnja komunalne in prometne infrastrukture, izgradnja oziroma obnova sistemov vodooskrbe, izgradnja sistemov odvajanja in čiščenja odpadnih voda, izgradnja oziroma rekonstrukcija lokalnih cest in javnih poti, ureditev pločnikov, kolesarskih stez, parkirišč za javne namene, avtobusnih in železniških postajališč, varnostnih ograj in javne razsvetljave.
- ✓ obnova in izgradnja večnamenskih zgradb skupnega pomena za medgeneracijsko druženje, kulturno-umetniško, športno in drugo prostočasno dejavnost lokalnega prebivalstva na podeželju; kot novogradnje, adaptacije, rekonstrukcije in investicijsko-vzdrževalna dela večnamenskih zgradb javnega pomena, kot so kulturni domovi, gasilski domovi, prostori za delovanje otrok, mladih, društev in drugih lokalnih skupnosti, prostori za medgeneracijsko druženje in e-točke.

3. Tematsko področje ukrepanja: Varstvo okolja

1. Prednostno področje: Prilagajanje podnebnim spremembam in krepitev inovativnih ekosistemskih rešitev.

Odgovorna in trajnostna raba virov in ohranjanja biotske raznovrstnosti so pogoji za zagotavljanje kakovosti življenja in bivanja ter nadaljnji gospodarski razvoj. V okviru analize so evidentirane potrebe za vlaganja v naslednja večja prioriteta področja: Izboljšanje kakovosti voda, oskrbe s pitno vodo, infrastruktura na področju voda ter prilagajanje na podnebne spremembe (protipoplavna zaščita). Opremljenost z vodovodnim omrežjem se sicer izboljšuje, saj se povečuje tako dolžina kot število priključkov kot uporabnikov. Kljub temu pa v določenih primerih ostaja problematična kakovost pitne vode v vodovodnih sistemih kot tudi visoke izgube pitne vode ter prilagajanje na podnebne spremembe (pogosta sušna obdobja ali prekomerna deževna obdobja). Prioriteto predstavlja izgradnja ustrezne infrastrukture za vodo - oskrbo (novi sistemi kot tudi rekonstrukcija in nadgradnja obstoječih), ki bo omogočala učinkovito, kakovostno in zanesljivo oskrbo s pitno vodo na območjih, kjer javni sistem vodooskrbe še ni zgrajen oziroma je neustrezen. Prav tako kljub obsežnim dosedanjim vlaganjem v izgradnjo infrastrukture za zbiranje in čiščenje komunalnih odpadnih voda opremljenost ni zadovoljiva, zato je potrebno z operacijami zagotoviti ustrezno infrastrukturo za odvajanje in čiščenje komunalnih odpadnih voda ali pospešiti izgradnjo individualnih ekosistemskih rešitev.

2. Prednostno področje: Sanacija in reaktivacija degradiranih območij

V okviru tega ukrepa se pričakuje podpora aktivnostim, ki bodo poleg izboljšanja stanja okolja prispevale tudi k zmanjšanju emisij toplogrednih plinov ter k podpori k ustanavljanju nizko ogljičnih skupnosti in skupnosti brez odpadkov kot npr: vlaganja v manjšo okoljsko infrastrukturo, manjše prenovne degradiranih in industrijskih območij in tako imenovane brownfield investicije, vlaganje v infrastrukturo manjšega obsega, kjer bo to relevantno in upravičeno, obnova sistema tematskih poti in spremljajoče infrastrukture, aktivnosti za pospeševanje trajnostne mobilnosti in energetske učinkovitosti, s tem pa spodbujanje okolju prijaznega gospodarstva, temelječega na učinkoviti rabi virov ter izobraževanja, usposabljanja ter dvig osveščenosti lokalnega prebivalstva tudi v zvezi z zmanjševanjem energetske revščine, ustvarjanja zelenih delovnih mest

3. Prednostno področje: Krepitev trajnostnih zelenih rešitev in pametne rabe virov za zeleno krožno gospodarstvo

Naložbe v povečanje učinkovite rabe energije (URE) in spodbujanje ponudbe in uporabe obnovljivih virov energije (OVE) (npr. naložbe v energetske učinkovite ogrevalne sisteme, naložbe v zmanjšanje toplotnih izgub pri gradnjah objektov z uporabo materialov z večjo toplotno prevodnostjo, nakup energetske varčnejše opreme, naložbe v soproizvodnjo električne in toplotne energije, naložbe v proizvodnjo bioplina z uporabo organskih odpadkov); Izkoriščanje/pridobivanje trajnostnih goriv

4. Tematsko področje ukrepanja: Večka vključenost mladih, ženski in drugih ranljivih skupin

1. Prednostno področje: Prilagajanje kompetenc za aktivacijo endogenih potencialov za odpravljanje revščine.

Lokalni razvoj na podeželju temelji na izkoriščanju endogenih razvojnih potencialov podeželja, predvsem izgradnje socialnega potenciala v obliki aktivnega vključevanja prebivalstva v skupno načrtovanje in odločanje o lastnem lokalnem razvoju po načelu subsidiarnosti in participativne demokracije. Izziva staranja kmečkega prebivalstva, njihovo slabšanje socialnega stanja, kratka naraščanje števila ranljivih skupin zahteva inovativne učinkovite pristope in nove načine uporabe obstoječih virov. Problemi staranja prebivalstva niso obvladljivi brez vzpostavitve solidarnosti med generacijami. V ospredju tega prednostnega področja so zlasti : izobraževanje, prekvalifikacija, pridobivanje kompetenc na področju vključenosti ranljivih skupin, spodbujanje zdravega življenjskega sloga, co-housing...

2. Prednostno področje: Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti

Socialna diverzifikacija: Namen prednostnega področja je podpora ukrepa za vzpostavljane sodelovanja med različnimi akterji s področja kmetijstva, razvoja podeželja in javnih institucij (npr. Center za socialno delo, Koroški dom starostnikov,...) pri izvajanju projektov s področja socialne problematike na podeželju, ki bodo prispevali k doseganju zastavljenih ciljev razvoja podeželja.

Podprti bodo projekti, ki bodo inovativno reševali socialno problematiko na podeželju. Poudarek bo predvsem na odkrivanju novih inovativnih oblik izvajanja nekmetijskih dejavnosti na podeželju, ki bodo posledično kreirale nova delovna mesta.

Podprte bodo zlasti naslednje aktivnosti:

- ✓ aktivacija deležnikov v povezavi z CSD za povečanje socialne vključenosti;
- ✓ pomoč na domu, medsebojna pomoč;
- ✓ mreže storitev aktivnega staranja;
- ✓ dnevni centri za starejše,...

3. Prednostno področje: Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, aktivno staranje in zdravje

Zaostrene gospodarske razmere in naraščanje brezposelnosti ogrožajo socialno vzdržen in skladen razvoj podeželja. Zato je potrebno s kombinacijo ukrepov v okviru tega prednostnega področja spodbuditi gospodarsko aktivnost na podeželju v obliki razvoja dopolnilnih dejavnosti na kmetijah in mikro ter malih podjetjih na podeželju in s tem spodbuditi ustvarjanje dodatnega vira dohodka na kmetijah ter ohranjanje oziroma ustvarjanje novih (zelenih) delovnih mest. Prednostno bodo podprta tista mikro in mala podjetja in kmetije z dopolnilno dejavnostjo, ki bodo svoj razvoj povezovali z aktivacijo endogenih potencialov na podeželju, kar pomeni, da bodo prednostno delovali na področjih v povezavi s predelavo lesa, lokalno samooskrbo, zelenim turizmom, naravno in kulturno dediščino ter tradicionalnimi znanji, socialnim podjetništvom, socialno-varstvenimi storitvami, ravnanjem z organskimi odpadki ter obnovljivimi viri energije, ki bodo ustvarili pogoje za vzpostavitev zelenih delovnih mest oziroma dodatni vir dohodka na kmetiji.

8 OPIS IN NAČIN DOSEGANJA TER ZASLEDOVANJA HORIZONTALNIH CILJEV EVROPSKE UNIJE

8.1 Doseganje ciljev

Cilji se uresničujejo v skladu z načeli trajnostnega razvoja. Kljub majhnosti je slovenski prostor geografsko raznolik, s čimer je povezana prostorska spremenljivost vseh podnebnih spremenljivk ter veliki horizontalni gradienti, kar narekuje različne stopnje ranljivosti posameznih območij. Za zagotavljanje trajnostnega razvoja je nujno varovanje okolja, učinkovita raba virov, blažitev podnebnih sprememb in prilagajanje nanje ter ohranjanje biotske raznovrstnosti preko inovativnih pristopov, bodisi z novimi tehnologijami, praksami ali postopki. Horizontalne cilje v povezavi z inovacijami, okoljem ter blaženjem podnebnih sprememb in prilagajanjem nanje naslavljaajo številni ukrepi, ki se medsebojno dopolnjujejo, nadgrajujejo in ustvarjajo sinergije. Ključni ukrepi, ki naslavljaajo vse tri horizontalne cilje so ukrepi PRP 2014-2020: M01, M02, M16 in M19. Poleg naštetih ukrepov k vsem trem horizontalnim ciljem prispevajo tudi ukrepi M03, M04, M06, M09 in M11. **SLR LAS MDD s svojo vizijo in cilji sledi vsem navedenim ukrepom.**

8.2 Zasledovanje horizontalnih ciljev

8.2.1 Okolje

Temeljno načelo varovanja okolja je usklajevanje vseh dejavnosti na sonaraven način usmerjen k razvojnim ciljem. Na ta način se želi dodatno okrepiti učinkovitost in uspešnost izvedbe omenjenih ukrepov, ki sta po svoji vsebini izjemno pomembna za zmanjšanje vplivov kmetijstva na okolje. Poseben poudarek bo namenjen ekološkemu kmetovanju, saj ima slednje številne pozitivne učinke na ohranjanje biotske raznovrstnosti, kakovost tal in voda. V okviru naložb v osnovna sredstva bomo spodbujali naložbe v večjo okoljsko učinkovitost lokalnega območja, kmetijskih gospodarstev in živilsko-predelovalnih obratov preko spodbujanja večje energetske učinkovitosti teh obratov, rabe obnovljivih virov energije (OVE) in ureditve čistilnih naprav. Spodbujali bomo racionalnejšo rabo pitne vode preko vlaganj v tehnologije za varčevanje z vodo in njeno ponovno rabo ter boljše izkoriščanje razpoložljive vode s spodbujanjem naložb v vodohrane, vodne zbiralnike. Prednostno bodo podprte tiste operacije, ki bodo izkazovale ustvarjanje zelenih delovnih mest, energetske učinkovitost oz. rabo OVE. Vidik varovanja okolja lahko zasledimo tudi pri ostalih ukrepih, npr. pri ukrepu razvoja lokalnih trgov in kratkih dobavnih verig, s katerimi se spodbuja okolju prijaznejša kmetijska pridelava v lokalnem okolju. V okviru ustanavljanja skupin proizvajalcev se pričakuje, da lokalna proizvodnja in proizvodnja ekoloških proizvodov upošteva lokalne zmožnosti pridelave določenega lokalnega območja, s poudarkom na zmanjševanju energije in emisij na enoto proizvoda ter ob upoštevanju načel trajnostnega kmetovanja (varovanje naravnih virov, ohranjanje biotske raznovrstnosti). Na ta način je dana dodatna podpora ekološkemu kmetovanju. Ekološko kmetovanje zagotavlja pridelavo visoko kakovostne in varne hrane, z bogato prehransko vrednostjo in visoko vsebnostjo vitaminov, mineralov in antioksidantov ob hkratnem kar največjem možnem zmanjšanju vseh oblik onesnaževanja.

8.2.2 Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje

Blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje so v središču pozornosti politike EU in tudi na nacionalni ravni in so izrednega pomena za zagotavljanje trajnostnega razvoja. Temu pa sledijo tudi ukrepi PRP 2014–2020 in SLR MDD 2014-2020. Ukrepi, ki prispevajo k cilju »blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje« ter učinkovito obvladovanje podnebnih sprememb upoštevajo načelo optimalne rabe naravnih virov. Sonaravno gospodarjenje omogoča prehod v nizkoogljično družbo na socialno in gospodarsko vzdržen način kot eden od vidikov celovitega prehoda v trajnostno družbo. Ključen je ukrep Naložbe v osnovna sredstva. V okviru tega ukrepa bodo med drugim podprte različne oblike naložb, ki se nanašajo predvsem na učinkovitejše gospodarjenje z vodo, ureditev vodohranov,

vodnih zbiralnikov, tehnološke posodobitve namakalnih sistemov ter v postavitve sistemov za zaščito pred ekstremnimi vremenskimi pojavi (npr. mreže proti toči, zaščita pred pozebo). V okviru ukrepa se bo podpirala tudi uporaba lesa kot konstrukcijskega materiala, s čimer se prispeva k zmanjševanju emisij CO₂ iz kmetijstva, saj se CO₂ vezan v les v desetletjih rasti ne sprošča v atmosfero, prav tako se bo podpiralo uvajanje OVE, večjo energetske učinkovitost objektov. Pozitiven vpliv na ta cilj imajo tudi ostali ukrepi PRP 2014–2020, ki podpirajo npr. sheme kakovosti, razvoj lokalnih trgov in kratkih dobavnih verig, s katerimi se zmanjšujejo transportne poti in spodbuja lokalna pridelava.

8.2.3 Inovacije

Ključno za uspeh in doseganje številnih ciljev je inovativni pristop. Ta horizontalni cilj bo neposredno podprt preko povezovanja različnih deležnikov v operacijah, ki bo med drugim podpiral tudi delovanje operativnih skupin Evropskega inovacijskega partnerstva (EIP) na področju kmetijske produktivnosti in trajnosti. Ne glede na to, pa bodo k inovativnosti lahko prispevale tudi druge oblike partnerstev, ki se bodo vzpostavile za namen izvajanja operacij, kje bo vključenih več deležnikov. V okviru ukrepa sta za krepitev inovacij in prenosa le-teh v prakso, zlasti ključne operacije v okviru pilotnih projektov in razvoja novih proizvodov, praks, procesov in tehnologij v kmetijskem, živilskem in gozdarskem sektorju. K ustvarjanju ustreznega okolja za inovacije lahko pomembno prispeva usposobljenost proizvajalcev in pretok najnovejših znanj z ustreznimi izobraževanji in usposabljanji, s tem pa so ustvarjeni ustrezni predpogoji tudi za razvoj inovacij. Neposredno bodo lahko k uvajanju inovativnih pristopov pri pridelavi, predelavi in trženju kmetijskih in živilskih proizvodov prispevale tudi naložbe, podprte iz ukrepa Razvoj osnovnih sredstev. Ravno tako, pa se pričakuje razvoj inovacij na področju kakovostnih lokalnih proizvodov, njihove proizvodnje in trženja in razvoju podjetništva. V okviru izvajanja ukrepa LEADER se pričakuje številne inovativne pristope, saj način izvajanja podukrepa M19.2 predstavlja močan naboj za uvajanje novih rešitev, praks, pristopov, tehnologij in postopkov. Podukrep M19.2 se izvaja po pristopu "od spodaj navzgor" kar pomeni, da lokalni subjekti oblikujejo SLR in izbirajo projekte, ki temeljijo na potrebah lokalnega okolja. S sredstvi LEADER se lahko krijejo tudi nekatere manjše naložbe v infrastrukturo, ki so velikokrat pogoj za inovacije in nadaljnji razvoj. Način izvajanja prinaša drugačen način obravnavanja izzivov in temelji na povpraševanju oz. potrebah ter izkušnje povezuje z znanjem različnih lokalnih akterjev.

9 OPIS SLR IN NJENIH CILJEV, VKLJUČNO Z DOLOČITVIJO MEJNIKOV IN CILJNIH VREDNOSTI KAZALNIKOV

Tematsko področje	Cilj	Kazalnik	Sklad	Ciljna vrednost kazalnika na dan 31. 12. 2023
Ustvarjanje delovnih mest	Krepitev lokalne identitete za dodajanje vrednosti trajnostnemu turizmu	Število podprtih operacij	EKSRP	1
			ESRR	1
			ESPR	Ni relevantno
	Spodbujanje aktivacije endogenih potencialov v kmetijstvu in gospodarstvu za inovativno krožno gospodarstvo	Število novo ustvarjenih delovnih mest	EKSRP	
			ESRR	1
			ESPR	Ni relevantno
	Konkurenčni gospodarski ekosistemi in mobilnost	Število podprtih operacij	EKSRP	
			ESRR	1
			ESPR	Ni relevantno
Razvoj osnovnih storitev	Zagon in diverzifikacija dejavnosti za tržne podjeme	Število podprtih operacij	EKSRP	3
			ESPR	Ni relevantno
	Ohranjanje in izboljšanje kulturne in naravne dediščine za mreženje in dodajanje vrednosti	Število podprtih operacij	EKSRP	4
			ESPR	Ni relevantno
	Krepitev kvalitete življenja, bivalnih pogojev in vitalnosti	Število podprtih operacij	EKSRP	6
			ESPR	Ni relevantno
Varstvo okolja in ohranjanje narave	Prilagajanje podnebnim spremembam in krepitev inovativnih ekosistemskih rešitev	Število podprtih operacij	EKSRP	2
			ESRR	3
			ESPR	Ni relevantno
	Sanacija in reaktivacija degradiranih območij	Število podprtih operacij	EKSRP	2
			ESRR	1
			ESPR	Ni relevantno
	Krepitev trajnostnih zelenih rešitev in pametne rabe virov za zeleno krožno gospodarstvo	Število podprtih operacij	EKSRP	1
			ESRR	
			ESPR	Ni relevantno

Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin	Prilagajanje kompetenc za aktivacijo endogenih potencialov za odpravljanje revščine.	Število udeležencev izobraževanj	EKSRP	
			ESRR	1
			ESPR	Ni relevantno
	Krepitev integralnih rešitev socialne in medgeneracijske vključenosti	Število deležnikov na lokalni ravni, vključenih v izvajanje	EKSRP	
			ESRR	1
			ESPR	Ni relevantno
	Socialna vključenost in zmanjševanje tveganja revščine, aktivno staranje in zdravje	Število podprtih partnerstev	EKSRP	1
			ESRR	
			ESPR	Ni relevantno

10 OPIS POSTOPKA VKLJUČITVE SKUPNOSTI V PRIPRAVO SLR

10.1 Razprava o usmeritvah Strategije lokalnega razvoja Mislinjske in Dravske doline

10.1.1 Predmet posvetovanj

LAS MDD, zadruga za razvoj podeželja je na podlagi delovnega posveta MKGP o novi Uredbi CLLD skupaj s Kmetijsko svetovalno službo pričela z organizacijo razprave na temo usmeritve SLR v Mislinjski in Dravski dolini. Župani občin Mislinje, Slovenj Gradca, Dravograda, Mute, Vuzenice, Radelj ob Dravi, Podvelke in Ribnice na Pohorju so se na sestanku dne 26.2.2015 odločili, da območje pogodbenega partnerstva lokalne akcijske skupine zajema območje navedenih občin.

Razprava je potekala v obdobju od 20.2.2015 do 19.3.2015 v 14 delovnih skupinah v vsaki od navedenih občin, kjer so bila obravnavana tematska področja ukrepanja, katera bo vsebovala SLR: ustvarjanje delovnih mest, razvoj osnovnih storitev, varstvo okolja in ohranjanje narave in večja vključenost mladih, ženski in drugih ranljivih skupin v okviru podpore iz naslova EKSRP, ki je osredotočeno v »zeleni delovna mesta in skladen vzdržen razvoj podeželja, ki temelji na razvoju endogenih potencialov podeželja« in podpore iz naslova ESRR, ki je osredotočena na peto prednostno naložbo v okviru devete prednostne osi »Vlaganja v okviru strategij lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost«.

10.1.2 Povzetek rezultatov

Ključni povzetki:

- LAS se oblikuje za območje občin: občin Mislinje, Slovenj Gradca, Dravograda, Mute, Vuzenice, Radelj ob Dravi, Podvelke in Ribnice na Pohorju;
- podeželje: potrebno je ustvariti ustvarjalni prostor tudi za iniciative mladih: večja podpora aktivnostim, ki povečujejo zaposlitev na podeželju in pomen socialne infrastrukture, enakomernejši razvoj podeželskih območij;
- okolje: spodbujanje okolju prijaznih tehnoloških rešitev in manjših investicij v vse vrste infrastrukture, ciljno usmerjeno svetovanje v povezavi z okoljem na zavarovanih območjih, povečanje dodane vrednosti proizvodom, pridelanim na okolju prijazen način.

10.2 Delavnice na temo priprave SLR

10.2.1 Predmet posvetovanj

V obdobju od 7.5.2015 do 15.6.2015 je bilo v vseh osmih občinah izvedenih štirinajst delavnic z javnim povabilom vse zainteresirane javnosti, katerih namen je bila razprava o novi zasnovi vsebine in strukture ukrepa LEADER oziroma CLLD po principu »od spodaj navzgor«. Predstavniki upravljalca zadruge LAS MDD so udeležencem predstavili kontekst in ključne spremembe pri izdelavi SLR za obdobje 2014-2020, zlasti vpetost ciljev SLR v doseganje ciljev Strategije Evropa 2020, partnerskega sporazuma, PRP 2014-2020 in OPRR 2014-2020.

10.2.2 Povzetek rezultatov

Organizirane so bile delavnice, ki so se izkazale kot zelo uspešne in dobro sprejete med udeleženci. Prisotni so na delavnicah potrdili strateške usmeritve bodoče SLR LAS MDD 2014-2020, zlasti njen velik poudarek na povezovanju med proizvajalci, strokovnjaki ter končnimi uporabniki v agroživilskih verigah, prenosu znanja in tudi inovacijam.

10.3 Vsebinska usklajevanja in predstavitve SLR

10.3.1 Predmet posvetovanj

Zadruga LAS MDD z.b.o. je organizirala različne usklajevalne sestanke od julija 2015 do septembra 2015. Potekala so številna usklajevanja ukrepov z interesnimi skupinami (društvo zelenjavarjev, združenje turističnih kmetij,...), kmetijsko svetovalno službo, predstavniki Zavoda za varstvo narave, predstavniki lokalnih skupnosti, predstavniki kmetij, zadrug, podjetij, turističnih društev, ipd.

10.3.2 Povzetek rezultatov

Na podlagi usklajevanj in predstavitev, ki so spodbudile partnerje k konstruktivnemu sodelovanju in podajanju predlogov za kakovostnejšo pripravo ukrepov, so se ukrepi oblikovali v smeri večje konsistentnosti in komplementarnosti med ukrepi in različnimi strategijami, smotnosti ukrepov, pa tudi v smeri zmanjševanja možnosti napak in zmanjševanju administrativnih bremen upravičencev.

10.4 Vključevanje v področje informiranja in obveščanja

10.4.1 Predmet posvetovanj

Upravljelec zadruge LAS MDD oziroma po konstituiranju pogodbenega partnerstva LAS MDD, določitvi njegovih organov in imenovanju vodilnega partnerja, je le ta vseskozi skrbel za obveščanje in informiranje javnosti o postopku izdelave SLR. Te aktivnosti so potekale predvsem preko spletne strani LAS MDD z.b.o. in kasneje spletne strani pogodbenega partnerstva LAS MDD, ki se je vseskozi posodabljala z aktualnimi novicami in predlogi splošnih aktov in osnutkom SLR. Prav tako se je javnost obveščala preko elektronskih obvestil članov LAS MDD. V te dejavnosti so bili vključeni tako partnerji in javnost, z namenom posredovanja informacij in gradiv, ki jih je LAS MDD uporabil pri izdelavi osnutka SLR in kasneje v fazi javne obravnave osnutka SLR kot pripombe, ki se upoštevajo v fazi izdelave končne verzije SLR. S tem se spodbuja skupno sodelovanje na področju informiranja. Prav tako se javnost in potencialne upravičence obvešča preko tiskanih gradiv, zlasti izdelanega osnutka SLR LAS MDD, ki je bil posredovan v obravnavo na občinske svete občin Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Podvelka in Ribnica na Pohorju.

10.4.2 Povzetek rezultatov

Rezultat tega skupnega sodelovanja je boljša in širša obveščenost tako javnosti kot ciljnih skupin, poveča se prepoznavnost LAS MDD in SLR LAS MDD. Potencialni upravičenci pravočasno prejmejo potrebne informacije za njihove kasnejše prijave na javne razpise, prav tako pa se na ta način v kakovostnejše izvajanje SLR LAS MDD vključuje partnerje, ki preko lastnih komunikacijskih kanalov obveščajo svoje člane o novostih in dogodkih v zvezi s SLR LAS MDD.

10.5 Sodelovanje

10.5.1 Predmet posvetovanj

Za tesnejše sodelovanje se dogovarjamo z:

- LAS Podravina;
- LAS MD;
- LAG Biograd na moru;
- LAG UnterKaernten.

10.5.2 Povzetek rezultatov

Povzetek bo izdelan po zaključku javne razprave.

10.6 Sodelovanje s strokovnimi inštitucijami

10.6.1 Predmet posvetovanj

V okviru postopka izdelave SLR LAS MDD so potekala številna posvetovanja in usklajevanja z naslednjimi strokovnimi organizacijami: Zavod za varstvo kulturne dediščine RS, Zavod RS za varstvo narave, Kmetijska gozdarska zbornica, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno – podjetniška zbornica, Regionalna razvojna agencija, Koroška kmetijska zadruga z.b.o. Slovenj Gradec, Zavod za gozdove Republike Slovenije...

10.6.2 Povzetek rezultatov

Po zaključku javne razprave.

10.7 Javna razgrnitev SLR LAS MDD

10.7.1 Predmet posvetovanj

Na podlagi sklepa Upravnega odbora pogodbenega partnerstva LAS MDD z dne 9.9.2015 je bila od 25.9.2015 do 15.10. 2015 javna razprava o osnutku SLR LAS MDD. Vodilni partner je osnutek strategije objavil na spletni strani, objavil javno razgrnitev v medijih in poslal v obravnavo na vse občinske svete občin, ki so v pogodbenem partnerstvu LAS MDD. V okviru javne razprave je na vsaki seji občinskega sveta bil predstavljen osnutek SLR z vsemi bistvenimi poudarki za posamezno tematsko področje ukrepanja in podrobnimi obrazložitvami vseh vsebinskih poglavij osnutke SLR LAS MDD.

Zaključki javne razprave in njihovo upoštevanje v končni verziji SLR LAS MDD so bili predstavljeni na Upravnem odboru LAS MDD dne_____, ki je SLR LAS MDD tudi sprejel in Skupščini LAS MDD dne_____, ki je SLR LAS MDD na predlog upravnega odbora potrdila.

10.7.2 Povzetek rezultatov

Raznolika udeležba zainteresirane javnosti, predstavnikov različnih institucij ter pestrost izraženih stališč sta pokazali na pomembnost in večplastni pomen SLR LAS MDD. LAS MDD je pri izdelavi osnutka SLR LAS MDD 2014-2020 sledil načelom, da je potrebno dati prednost uspešnosti, ne le učinkovitosti porabe sredstev, da je treba zagotoviti večjo ambicioznost in strateško naravnost ter usmerjenost k doseganju jasno opredeljenih rezultatov, kar se je potrdilo tudi v okviru javne razprave. V okviru javne razprave je LAS MDD prejelo pobude, pripombe in predloge, ki jih je lahko podal vsak posameznik, institucija ali organizacija. Na pobude, pripombe in predloge je bilo odgovorjeno z ustrezno utemeljitvijo o upoštevanju oziroma neupoštevanju prejetih pobud, pripomb in predlogov.

Več po zaključku javne razprave.

10.8 Dodatne informacije

Partnerstvo je eno od osnovnih načel priprave programskih dokumentov tako na ravni EU kot tudi na nacionalni ravni, še posebej na izvedbeni ravni – pripravi SLR ob upoštevanju principa »od spodaj navzgor«. Partnerstvo ustvari mnoge koristi in poveča dodano vrednost izvedbenim dokumentom, saj prispeva h kakovosti, ustreznosti in učinkovitosti javnih politik ter k okrepljeni zavezanosti in legitimnosti sprejetih odločitev.

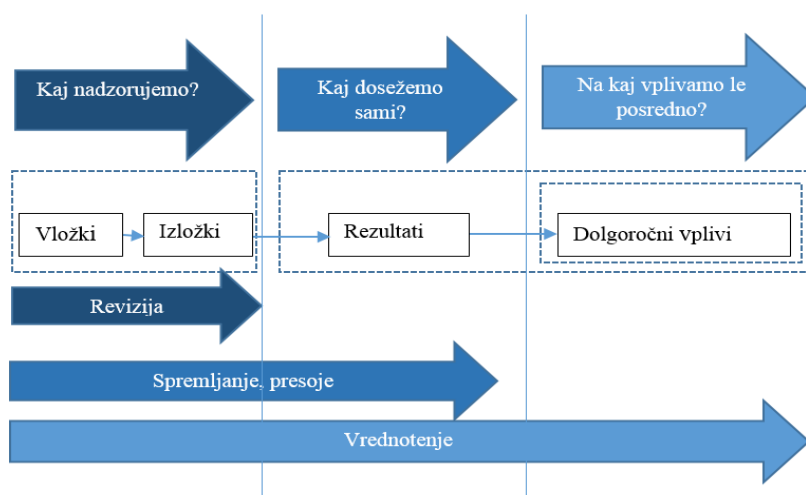
11 OPIS SISTEMA SPREMLJANJA IN VREDNOTENJA SLR

11.1 Opis sistema spremljanja in vrednotenja

S sistemom vrednotenja in spremljanja politike »Lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost« (CLLD) in Strategije lokalnega razvoja (SLR) prikazujemo smiselno povezavo med elementi politike v funkcionalno celoto. Za vpogled v ustreznost SLR bomo uporabili koncept presoje projektov, spremljanja in vrednotenja in tako najširše obravnavali zastavljeno politiko na način, kjer rezultate učinkov tehtamo s stališča več različnih, vendar enako pomembnih vrednot.

Za opis sistema spremljanja in vrednotenja skupne politike CLLD se smiselno uporabljajo Smernice za pripravo strategij lokalnega razvoja v okviru lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost v programskem obdobju 2014-2020 skupaj s **Okvirjem skupnega spremljanja in vrednotenja (CMEF)**²¹, ki je bil pripravljen v sodelovanju med Evropsko komisijo in državami članicami.

Slika 8: Razmerje med spremljanjem, vrednotenjem in ostalimi dejavnostmi namenjenim ocenjevanju in merjenju javnemu nadzoru

11.2 Vrednotenje

Vrednotenje SLR LAS MDD je kontinuiran proces, ki traja od začetka priprave SLR LAS MDD do zaključka izvajanja programa. V vrednotenje kot najširši koncept ocenjevanja in javnega nadzora vključujemo presojo projektov, letno spremljanje SLR LAS MDD, vmesna vrednotenja in naknadno vrednotenje. Z vrednotenjem opredeljujemo naslednje korake:

Smoter vrednotenja - Lokalna akcijska skupina je dolžna poskrbeti za vrednotenje in spremljanje njihove Strategije lokalnega razvoja. Smoter vrednotenja je evalvacija izločkov oz. učinkov realizacije (*output*), izidov oz. rezultatov (*outcome*) in vplivov (*impacts*) Strategije lokalnega razvoja na območje LAS MDD. Vrednotenje je namenjeno oceni opravljenega dela s stališča učinkovitosti, uspešnosti, upravičenosti. Ugotovitve so namenjene pripravi izhodišč za izboljšanje izvajanja SLR v programskem obdobju.

Izhodišče vrednotenja je Uredba o izvajanju lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost, v programskem obdobju 2014-2020, ki jo je izdala Vlada Republike Slovenije na podlagi 10. in 12. člena ter v zvezi z

²¹ Vir Prirejeno po: Priročnik o okviru skupnega spremljanja in vrednotenja, Napotek B – Smernice za vrednotenje

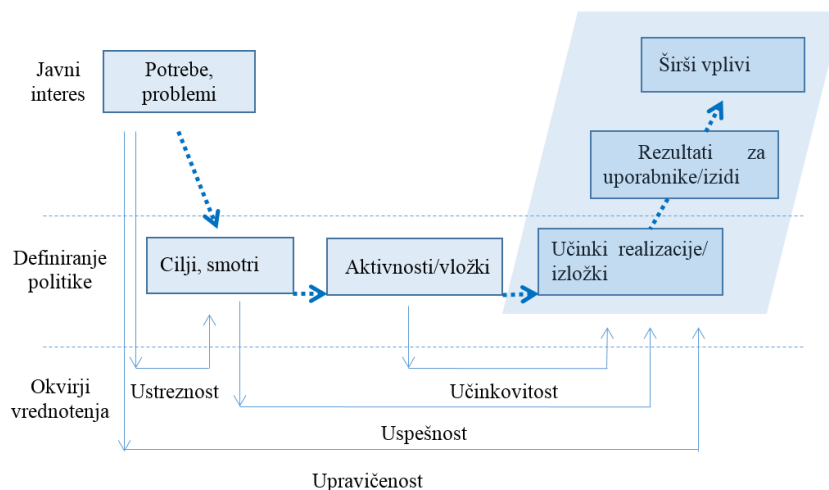
22. členom Zakona o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14 in 32/15), 40. člena Zakona o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 115/06), drugega odstavka 49. člena Zakona o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/06) in sedmega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14

Sodelujoči v vrednotenju - V vrednotenje SLR so vključeni vsi predstavniki vseh zainteresiranih skupin, bodisi zato ker politika nanje pozitivno ali negativno vpliva, bodisi zato, ker lahko sami spodbujevalno ali zaviralno vplivajo na uresničevanje cilje politike. Pri vrednotenju se bo vključevalo predstavnike LAS in njihova telesa, predstavnike občine, druge deležnike (predstavnike gospodarstva, kmetijstva, izobraževanja, na področju LAS in vključene v izvajanje posamičnih projektov na območju LAS).

Intervencijska logika - Za vrednotenje SLR je bila izbrana linearna intervencijska logika na podlagi katere utemeljimo vzročno posledične povezave in pojasnimo, zakaj lahko verjamemo, da bodo predvideni učinki doseženi ravno z zastavljenimi nameni, viri, cilji, torej ravno po poti, ki jo predvideva nosilec strategije, katere so predpostavke te logike in kako je zagotovljena njihova skladnost. Intervencijska logika tako pojasnjuje notranji vzročno-posledični mehanizem učinkovanja politike, ki je predmet vrednotenja.

Okvir vrednotenja²² - Uresničevanje programa lahko ovrednotimo na več ravneh učinkovanja in to na ravni izlozkov (*outputs*), izidov (*outcomes*) ali vplivov (*impacts*). Glede na to, na kateri ravni so učinki vrednoteni, se potem opredeli tudi ožji ali širši horizont ali okvir vrednotenja. Najožji okvir se nanaša na presojo »učinkovitosti« politike, kar pomeni, da se vrednotenje opravi s stališča primerjave njenih neposrednih učinkov z njenimi neposrednimi vložki in aktivnostmi. Precej širše je mišljeno vrednotenje »uspešnosti«, ki zajema primerjavo izidov (rezultatov za uporabnike) politike z njenimi cilji oz. z izhodiščnimi nameni politike. Najširši okvir zadeva vrednotenje »upravičenosti« politike, ki primerja njene širše in po naravi stvari večinoma posredne vplive glede na izražene splošne potrebe družbe, kakršni je na primer lokalni razvoj, ki ga vodi skupnost katerega temelj je aktivacija endogenih potencialov območja LAS.

Slika 9: Linearni logični okvir.

- Kazalniki učinka realizacije oz. izlozki se nanašajo na aktivnosti/vložke. Merijo se lahko v fizičnih ali denarnih enotah (npr. dolžina zgrajene železnice, število podjetij, finančno podprti projekti, itd.)
- Kazalniki rezultatov za uporabnike oz. izidi se nanašajo na neposreden in takojšen učinek za uporabnike. Zagotavljajo informacije o spremembah zmogljivosti ali uspešnosti upravičencev. Takšni kazalci so lahko fizični (zmanjšanje časa potovanja, število uspešnih pripravnikov, število cestnih nesreč, itd) ali finančni (npr. znižanje stroškov prevoza, itd)

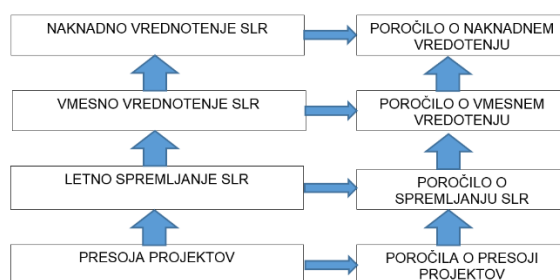
²² Vir: prirejeno po Priročnik o okviru skupnega spremljanja in vrednotenja (CMEF), ²² The New Programming Period 2007-2013. INDICATIVE GUIDELINES ON EVALUATION METHODS: MONITORING AND EVALUATION INDICATORS

- Kazalci vpliva se nanašajo na posledice programa in presegajo takojšnje učinke.
- Lahko govorimo o posebnih učinkih, ki se pojavljajo po določenem času, ki pa so, kljub temu, neposredno povezani s sprejetimi ukrepi in uporabniki in o globalnih vplivih, ki so dolgoročni učinki, ki vplivajo na širšo populacijo.

11.3 Načrt vrednotenja

Načrt vrednotenja prispeva k izboljšanju kakovosti oblikovanja in izvajanja SLR ter oceni uspešnost, učinkovitost, upravičenosti samega izvajanja. Namen načrta vrednotenja SLR je, da se zagotovi primeren sistem spremljanja in vrednotenja z jasno opredeljenimi vlogami posameznih deležnikov, zadostne in ustrezne aktivnosti vrednotenja ter tematske prioritete vrednotenja in njihova okvirna časovna opredelitev, da so zagotovljeni pravočasni, pravilni in ustrezni podatki, zadostni in ustrezni finančni in človeški viri ter da se zagotovi ciljno informiranje in obveščanje o rezultatih vrednotenja in predvsem da je zagotovljen sistem spremljanja uporabe rezultatov vrednotenja.

Slika 10: Načrt vrednotenja

11.3.1 Teme in aktivnosti vrednotenja

Aktivnosti vrednotenja so razdeljene po priporočilih²³ na:

- **aktivnost 1: presoja projektov- spremljanje in analiza ciljev vsakega projekta,**

Presoja projekta se opravi z ozkim namenom preveriti doseganje enega ali več jasno določenih kriterijev. Projekt je pojem, ki označuje politični ukrep in je lahko, ni pa nujno, del širšega sklopa ukrepov oz. politike. Projekt ima jasno opredeljeno področje učinkovanja, natančno določen proračun in specifične roke realizacije. Osrednji elementi projektne presoje se nanašajo na pregled izpolnjevanja predpisanih tehničnih standardov, finančne presoje in na oceno izvajanja projekta glede načrtovane časovnice in kakovost vodenja procesov ter doseganje pričakovanih rezultatov.

Kako bomo izvedli aktivnost	Kdaj bomo izvedli aktivnost	Kdo bo izvedel aktivnost	Okvir spremljanja in vrednotenja
presoja projekta	po končani realizaciji projekta	projektni vodja	učinkovitost in uspešnost projekta na ravni vložkov, izložkov in izidov

- **aktivnost 2: spremljanje in analizo ciljev in kazalnikov SLR na letni ravni**

Spremljanje je stalno in sistematično pregledovanje proračunskih vložkov, dejavnosti, ki se financirajo v skladu z ukrepi, in podatkov na določenem področju neposrednega učinkovanja politik na ravni projektov. Rezultati spremljanja predstavljajo količinski podatki, ki predstavljajo primarne podatke in so prikazani na najbolj podrobni ravni. S spremljanjem učinkov politik se neposredno pridobijo povratne informacije o pravilnem izvajanju ukrepov, s čimer se olajšajo popravki odstopanja od operativnih ciljev. Spremljanje prispeva k večji odgovornosti javne porabe in zagotavlja dragocene informacije za vrednotenje ukrepov.

²³ Poročilo o sprotne vrednotenju Programa razvoja podeželja 2007–2013 v letu 2013 - Metodologija samoovrednotenja Lokalnih akcijskih skupin o izvajanju Lokalnih razvojnih strategij

Kako bomo izvedli aktivnost	Kdaj bomo izvedli aktivnost	Kdo bo izvedel aktivnost	Okvir spremljanja in vrednotenja
spremljanje SLR, izvedbenega načrta	za obdobje izvajanja programa vsako leto do 15. februarja za preteklo leto, poročilo do 31.marca	LAS MDD	učinkovitost in uspešnost na ravni, vložkov, izločkov, izidov

- **aktivnost 3: vmesno vrednotenje SLR, ki se bo izvajalo na vsake dve leti**

Vrednotenje se osredotoča na rezultate in vpliv programov – z ocenjevanjem njihove uspešnosti, učinkovitosti in pomena ukrepov – zagotavlja vložek v oblikovanje in ponovno usmerjanje politik. Pri tem se vrednotenje močno opira na podatke in informacije, zbrane med spremljanjem, kar pomeni zgodnjo povezanost obeh dejavnosti. Vmesno vrednotenje je namenjeno vrednotenju javnih politik v času njihovega uresničevanja, lahko sproti ali v rednih časovnih intervalih. Njegovo poslanstvo je odgovornim za uresničevanje politik sporočiti, ali je njihovo delovanje na začetku poti ali in v katerih –pa odstopa.

Kako bomo izvedli aktivnost	Kdaj bomo izvedli aktivnost	Kdo bo izvedel aktivnost	Okvir spremljanja in vrednotenja
vmesno zunanje vrednotenje SLR	do 31.12.2018 do 31.12.2020 do 31.12.2022	zunanji evalvator	učinkovitost, uspešnost, upravičenost na ravni izločkov, izidov, vplivov

- **aktivnost 4 : naknadno vrednotenje SLR ob koncu programa**

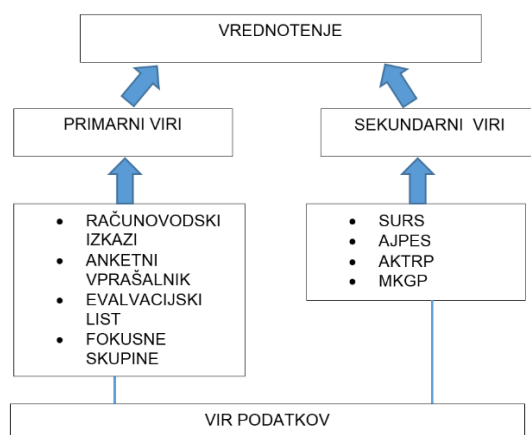
Poslanstvo naknadnega vrednotenja je čimbolj objektivno ugotoviti ali je politika, ki se je iztekla, dosegla zastavljene dolgoročne cilje in sprožila predvidene učinke. V uspehu naknadnega vrednotenja so pogosto končni uporabniki javnih storitev. Namenjeno je tudi oceniti dobre in slabe strani izrabljenih instrumentov. Med drugim mora ugotoviti, kateri so bili glavni dejavniki odstopanj in ne uspešnosti politike, ter oceniti njen dolgoročni vpliv na sistem kot celoto, na širšo družbo.

Kako bomo izvedli aktivnost	Kdaj bomo izvedli aktivnost	Kdo bo izvedel aktivnost	Okvir spremljanja in vrednotenja
naknadno vrednotenje SLR	do 31.12.2023	zunanji evalvator	učinkovitost, uspešnost, upravičenost na ravni izločkov, izidov, vplivov

11.3.2 Sistem zagotavljanja podatkov

Sistem spremljanja in vrednotenja v okviru SLR zagotavlja ustrezno podporno okolje, ki izvajalcem vrednotenja služi za kvalitetno in nemoteno izvedbo vrednotenja.

Slika 11: Sistem zagotavljanja podatkov

Podatki za vrednotenje bodo pridobljeni iz primarnih virov, ki bodo pridobljeni s pomočjo računovodskih izkazov, anketnih vprašalnikov, evalvacijskih listov, fokusnih skupin in sekundarnih virov, ki predstavljajo uradne evidence, registre, statistike najrazličnejših baz podatkov (Statistični urad RS, Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve, AKTRP, MKGP). V vrednotenju bodo poleg projektnih vodij, organov LAS sodelovale tudi fokusne ekspertne skupine deležnikov s pomočjo katerih se bodo oblikovane končne ocene in priporočila vrednotenja.

11.3.3 Terminski načrt vrednotenja

Dejavnosti ocenjevanja in javnega nadzora s opredeljeno vlogo in terminskim planom.

Dejavnost ocenjevanja in javnega nadzora	Časovna opredelitev	Kdo izvaja dejavnost
presoja projektov	po končani realizaciji projekta	projektni vodja
spremljanje SLR, izvedbenega načrta	za obdobje izvajanja programa vsako leto do 15. februarja za preteklo leto, poročilo do 31.marca	LAS MDD
vmesno zunanje vrednotenje SLR	do 31.12.2018 do 31.12.2020 do 31.12.2022	zunanji evalvator
naknadno vrednotenje SLR	do 31.12.2023	zunanji evalvator

11.3.4 Uporabljeni viri podatkov

SURS zagotavlja pravočasne, časovno in krajevno ter mednarodno primerljive podatke o stanjih in gibanjih na ekonomskem, demografskem, socialnem področju ter na področju okolja in naravnih virov.

ARSO zagotavlja podatkovni vir za širok spekter kmetijsko-okoljskih kazalcev.

Zavod RS za varstvo narave je odgovoren za spremljanje stanja ohranjenosti narave, zbiranje podatkov o rastlinskih in živalskih vrstah ter njihovih življenjskih prostorih in ekosistemih ter spremljanje biotske raznovrstnosti.

AKTRP, MKGP je odgovoren za zagotavljanje podatkov o ukrepih upravljanja s PRP 2014 – 2020.

LAS MDD je odgovoren za zagotavljanje podatkov o ukrepih izvajanja SLR.

11.3.5 Načini obveščanja javnosti o rezultatih vrednotenja

Za obveščanje javnosti o rezultatih vrednotenja bo LAS MDD uporabil različne komunikacijske poti in načine obveščanja za različne aktivnosti:

- aktivnosti 1 – presoje projektov, LAS MDD bo pisno obveščal upravičence in ciljne skupine o notranji in zunanji skladnosti doseženih izločkov in izidov projekta.
-
- aktivnost 2 – spremljanje SLR, LAS MDD bo obveščal organe LAS MDD na sestankih in sejah ter uporabljal spletno stran za obveščanje zainteresirane javnosti in deležnikov v obliki poročil,
-
- aktivnost 3 – vmesno vrednotenje SLR, LAS MDD bo obveščal organe LAS MDD na sestankih in sejah ter uporabljal spletno stran za obveščanje zainteresirane javnosti in deležnikov v obliki poročil,
-
- aktivnost 4 – naknadno vrednotenje SLR, LAS MDD bo obveščal organe LAS MDD na sestankih in sejah ter uporabljal spletno stran za obveščanje zainteresirane javnosti in deležnikov v obliki poročil.

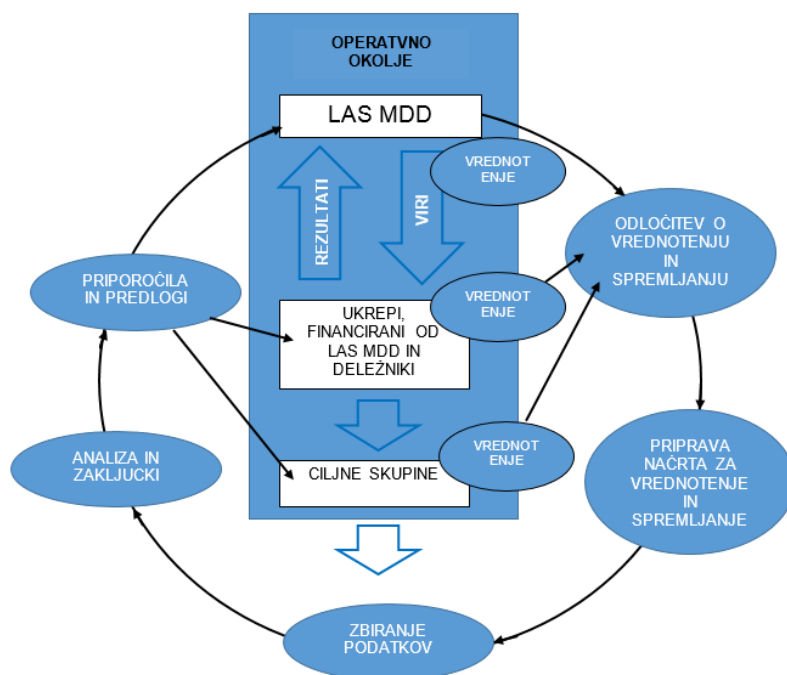
Obveščanje javnosti o rezultatih vrednotenja bodo potekale skladno z navodili CLLD, ki so opredeljena v Navodilih organa upravljanja na področju komuniciranja vsebin evropske kohezijske politike v

programskem obdobju 2014–2020 Službe Vlade RS za razvoj in evropsko kohezijsko politiko ter Navodilih za informiranje in obveščanje javnosti o aktivnostih, ki prejemajo podporo iz Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020 Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

11.3.6 Mehanizmi za spremljanje uporabe rezultatov vrednotenja

Operativno okolje vplivanja Strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost sestavljajo Lokalna akcijska skupina Mislinjske in Dravske doline, ki določi prioritete ukrepe politike, ki odgovarjajo potrebam območja LAS MDD. V ta namen pri pripravi strategije preveri in vrednoti kako ukrepi odgovarjajo prepoznanim potrebam. Za potrebe spremljanja projektov, ob koncu izvajanja posamičnega projekta financiranega od LAS MDD in drugih deležnikov, projektni vodja izvede presojo o notranji in zunanji skladnosti doseženih izlozkov in izidov projekta.

Slika 12: Proces izvajanja vrednotenij in uporaba rezultatov vrednotenij²⁴.

Ob koncu vsakega leta programskega obdobja LAS MDD poda poročilo o pričakovanih izločkih in izidih namenjenih ciljnim skupinam. Poročilo se izdela na letni ravni za preteklo leto.

Na dvoletni ravni LAS MDD poda odločitev o vmesnem vrednotenju, katerega predmet je vrednotenje izvajanje strategije od začetka programskega obdobja do presečnega datuma. V sklopu vmesnega vrednotenja se zberejo podatki, pripravi analiza in zaključki, ki se skupaj s predlogi in priporočili za nadaljnje delo v obliki poročila predstavi Lokalni akcijski skupini, deležnikom in zainteresirani javnosti ki sodelujejo v izvajanju strategije.

Obveščanje javnosti o rezultatih vrednotenja in spremljanja lahko pomeni začetek ponovnega kroga programiranja – spremembe, dopolnitve SLR, kjer v nadaljevanju pride do vključevanja metod (posvetovanja, dialoga, partnerstev), ki glede na raven vključenosti deležnikov izražajo visoko stopnjo participacije.

²⁴ Vir: prirejeno po Self-evaluation workbook for local action groups

12 OPIS POSTOPKA DOLOČITVE VODILNEGA PARTNERJA LAS MDD IN OPIS KADROVSKIH KAPACITET, FINANČNI VIRI, IZKUŠNJE IN ZNANJE

12.1 Opis postopka določitve vodilnega partnerja

12.1.1 Postopek določitve vodilnega partnerja

LAS MDD, zadruga za razvoj podeželja z.b.o., Mariborska cesta 7, 2360 Radlje ob Dravi, je na podlagi posveta, ki ga je organiziralo Društvo za razvoj podeželja dne 22. in 23. januarja 2015 sklicala sestanek županje in županov občin, na katerem deluje obstoječa zadruga LAS MDD in sicer občin: Mislinja Slovenj Gradec, Dravograd, Muta, Vuzenica, Radlje ob Dravi, Podvelka in Ribnica na Pohorju. Na sestanku je bil eden izmed sklepov, da se nova oblika pogodbenega partnerstva LAS vzpostavi ne enakem območju, kot je obstoječa zadruga LAS MDD, ter da se pogodbenemu partnerstvu kasneje tudi predlaga, prevzame tudi nalogo vodilnega partnerja.

LAS MDD, zadruga za razvoj podeželja je objavila javni poziv za ustanovitev pogodbenega partnerstva in dne 9.9.2015 je bila ustanovna skupščina pogodbenega partnerstva, kjer so bili konstituirani organi zadruge. Po končani ustanovni skupščini je bila seja Upravnega odbora LAS MDD, kjer je med drugim bila tudi točka dnevnega reda izbira vodilnega partnerja. Sprejeti so bili sklepi:

1. Upravni odbor vodilnega partnerja izbere izmed svojih članov.
2. Za vodilnega partnerja se izbere Mestna občina Slovenj Gradec.

Vodilnega partnerja je potrdila Skupščina LAS MDD na svoji 1. seji dne _____
Pogodba z vodilnim partnerjem je bila sklenjena dne _____

12.2 Kadrovske sposobnosti, finančno stanje ter izkušnje in znanje vodilnega partnerja

12.2.1 Osnovni podatki

Polni pravni naziv	MESTNA OBČINA SLOVENJ GRADEC, Šolska ulica 5, 2380 Slovenj Gradec
Pravni status	Oseba javnega prava
Evidenčna številka za DDV	SI 92076912
Matična številka	5883903
župan	Andrej Čas
Odgovorna oseba za izvajanje funkcije vodilnega partnerja	Mag. Lidija Požgan, univ. dipl. prav.,
Telefon:	+386 2 881 21 14
E-pošta:	lidija.pozgan@slovenjgradec.si
Spletna stran:	www.slovenjgradec.si

12.2.2 Bančni podatki

Ime računa	Transakcijski račun
Številka računa	01312-0100010322
Ime banke	Banka Slovenije

12.3 Opis kadrovskih kapacitet in izkušnje

Mestna občina ima v okviru občinske uprave 49 zaposlenih, od tega 23 zaposlenih z magisterijem oziroma univerzitetno izobrazbo. Referat za finance ima 9 zaposlenih, ki opravljajo vodenje računovodskih storitev poleg Mestne občine slovenj Gradec tudi za Javni zavod SPOTUR in Kulturni dom.

Mestna občina Slovenj Gradec Organ skupne občinske uprave, Urad za pripravo projektov je od junija 2012 za LAS MDD, zadrugo za razvoj podeželja z. b. o., Mariborska cesta 7, 2360 Radlje ob Dravi, ki je v finančni perspektivi 2007-2017 izvajala koncept LEADER, opravljal funkcijo upravljavca LAS MDD in jo tudi zelo uspešno zaključil. Izvedeni so bili vsi načrtovani projekti in v celoti izkoriščena sredstva, dodeljena LAS MDD v letu 2008 z odločbo.

12.4 Naloge vodilnega partnerja

Vodilni partner zastopa LAS MDD v upravnih in finančnih zadevah. Naloge Vodilnega partnerja so predvsem:

- organizira delovanje LAS MDD,
- zastopa LAS MDD v upravnih in finančnih zadevah,
- sodeluje pri pripravi Strategije Lokalnega razvoja,
- skrbi za izvajanje Strategije lokalnega razvoja,
- pripravlja gradiva za Skupščino, upravni odbor in Nadzorni odbor,
- nudi strokovno svetovanje nosilcem projektnih idej,
- sodeluje s partnerji na terenu in institucijami na različnih ravneh pri pripravi in izvajanju razvojnih projektov in investicij,
- opravlja nadzor nad izvedbo projektov in financiranjem projektov,
- koordinira projekte med-regionalnega in mednarodnega sodelovanja med LASI,
- pripravlja promocijsko gradivo in izvaja promocijo LAS MDD,
- izvaja informiranje, animacijo in izobraževanje prebivalcev in drugih subjektov,
- zagotavlja vodenje finančnega poslovanja skladno z zahtevami koriščenja evropskih sredstev,
- zagotavlja finančno in materialno poslovanje LAS MDD in vodi postopke LAS MDD v skladu z veljavnimi predpisi, sklenjenimi pogodbami in zahtevami pristojnega ministrstva,
- vodi poseben bančni podračun za LAS MDD,
- vodi posebne postavke in konte za namene delovanja LAS MDD v poslovnih knjigah,
- zagotavlja sledljivost izplačil za vse izvedene projekte, za katere je LAS zagotovil sredstva,
- izvaja finančne obveznosti LAS MDD,
- pripravlja poročila in zahtevke za povračila stroškov za delovanje LAS in za izvedene projekte v okviru LAS MDD,
- vodi evidence o izvedbenih projektih (hrani račune in druga dokazila) in vodi arhiv LAS MDD,
- nudi organom in delovnim telesom LAS vso potrebno prostorsko, logistično, administrativno in tehnično podporo, ki jo ti potrebujejo za svoje delo,
- pripravlja evalvacijska poročila o doseganju rezultatov/kazalnikov SLR,
- opravlja druge naloge, ki mu jih naložiti Skupščina, Upravni odbor ali Nadzorni odbor, ki so določene s splošnimi akti LAS MDD ali s pogodbo med LAS MDD in Vodilnim partnerjem.

Za nakazilo finančnih sredstev iz naslova izvajanja CLLD mora Vodilni partner zagotoviti ločen transakcijski račun.

Vodilni partner mora za izvajanje obveznosti imeti vzpostavljen ločen računovodski sistem ali ustrezne kode za vse transakcije, opravljene v okviru transakcijskega računa.

Vodilni partner mora zagotoviti preglednost svojega delovanja in zagotoviti sledljivost in nadzor nad zakonito porabo javnih sredstev.

Naloge Vodilnega partnerja se podrobneje določijo v pogodbi, ki jo podpišeta izbrani Vodilni partner in v imenu LAS MDD Predsednik.

Vodilnega partnerja izbere Upravni odbor in potrdi Skupščina, upoštevajoč njegove strokovne, kadrovske in druge sposobnosti za strokovno in projektno delo na področju razvoja podeželja in izvajanja nalog LAS MDD.

Vodilni partner imenuje strokovno vodjo LAS MDD in strokovno ekipo za izvajanje nalog vodilnega partnerja, ki jo opredeli v pogodbi o izvajanju nalog vodilnega partnerja.

Dodatno so naloge vodilnega partnerja opredeljene v pogodbi med pogodbenim partnerstvom LAS MDD in MOSG z dne _____ in sicer:

13 OPIS NALOG ODGOVORNOSTI IN POSTOPKOV SPREJEMANJA ODLOČITEV ORGANOV LAS MDD

13.1 Organi LAS MDD

Organi LAS MDD so: Skupščina, Upravni odbor, Predsednik LAS MDD, Nadzorni odbor, Ocenjevalna komisija, Delovne skupine oz. odbori, ki jih po potrebi imenuje upravni odbor LAS MDD.

13.2 Skupščina

Skupščina LAS MDD je najvišji organ in jo sestavljajo vsi člani LAS MDD. Skupščina je lahko redna ali izredna. Redna Skupščina se sklicuje najmanj enkrat letno. Sklicuje jo predsednik LAS MDD samoiniciativno ali na pobudo Vodilnega partnerja. Izredna Skupščina LAS MDD se skliče na zahtevo najmanj tretjine članov LAS MDD in če se zahtevi predloži dnevni red in gradiva, potrebna za odločanje. Če Predsednik LAS MDD na podlagi takšne zahteve ne skliče Skupščine na način, da ta zaseda v 30 dneh od dneva prejema zahteve, lahko Skupščino skliče Vodilni partner ali tretjina članov, ki so sklic zahtevali. Tako sklicana skupščina lahko odloča samo o zadevah, za katere je bila sklicana.

Vabilo za Skupščino s predloženim dnevnim redom in gradivom se pošlje članom LAS MDD najmanj sedem (7) koledarskih dni pred datumom določenim za Skupščino. Skupščina je sklepčna in veljavno odloča, če ji prisostvuje več kot polovica članov LAS MDD. Ne glede na določilo prejšnjega odstavka tega člena lahko skupščina pol ure po sklicu veljavno odloča, ne glede na število navzočih članov, če so bili člani na to posebej opozorjeni v vabilu in so bili pravilno vabljeni na sejo. Sejo skupščine vodi Predsednik LAS MDD. Vsak član LAS MDD ima na skupščini en glas. Člana LAS MDD lahko na Skupščini zastopa zastopnik s pisnim pooblastilom. O poteku Skupščine se vodi zapisnik, ki ga podpišeta predsedujoči skupščine in zapisnikar. Način sklica in poteka ter odločanja na skupščini je podrobneje definiran v poslovniku o delu Skupščine LAS MDD.

13.2.1 Naloge Skupščine

Skupščina LAS MDD ima naslednje naloge:

- sklepa o dnevnem redu,
- na predlog Nadzornega odbora sprejme letno in finančno poročilo,
- na predlog Upravnega odbora obravnava in sprejema finančni in delovni načrt,
- sprejema in spreminja pravila delovanja LAS MDD in druge splošne akte, ki podrobneje urejajo delovanje,
- sodeluje pri pripravi Strategije lokalnega razvoja,
- potrdi Strategijo lokalnega razvoja pred njenim posredovanjem Koordinacijskemu odboru CLLD
- potrjuje spremembe Strategije lokalnega razvoja v primeru sprememb okoliščin, ki vplivajo na doseganje ciljev, opredeljenih v strategiji,
- potrdi merila za izbor operacij,
- potrdi operacije, ki jih bo izvajal LAS
- izmed svojih članov voli Predsednika, podpredsednika, člane Upravnega odbora in člane Nadzornega odbora,
- razrešuje Predsednika, podpredsednika, člane Upravnega odbora in člane Nadzornega odbora, če ti delujejo v nasprotju s to pogodbo, splošnimi akti LAS MDD, sklepi organov LAS MDD ali v nasprotju z nameni in interesi LAS MDD,
- sklepa o izključitvi člana iz LAS,
- odloča o uvedbi in višini članarine,
- potrdi izbor Vodilnega partnerja,
- odloča o ugovorih in pritožbah zoper sklepe drugih organov LAS MDD,

- odloča o drugih, s to pogodbo in drugimi pravnimi akti določenih zadevah, pomembnih za delovanje in poslovanje LAS MDD,
- odloča o prenehanju delovanja LAS MDD.

13.3 Upravni odbor

Organ upravljanja in odločanja LAS MDD je Upravni odbor, katerega vodi Predsednik LAS MDD, ki je hkrati tudi Predsednik Upravnega odbora in Skupščine. Upravni odbor sestavljajo predstavniki javnega, ekonomskega in zasebnega sektorja, pri čemer noben sektor nima več kot 49% glasov na ravni odločanja.

Upravni odbor LAS šteje 17 članov, od katerih je:

- 8 predstavnikov javnega sektorja (občine, krajevne skupnosti, javni zavodi, javne agencije, javni skladi in druge osebe javnega prava),
- 4 predstavniki ekonomskega sektorja (gospodarske družbe, osebe, ki samostojno opravljajo dejavnost, kmetje, ki opravljajo tržno dejavnost (osnovno ali dopolnilno dejavnost na kmetiji), druge pravne osebe zasebnega prava, ustanovljene za ustvarjanje ali delitev dobička),
- 5 predstavnikov zasebnega sektorja (društva, zasebni zavodi, ustanove in druge nevladne organizacije oziroma pravne osebe zasebnega prava, ki niso ustanovljene za namene ustvarjanja dobička ali opravljanja pridobitne dejavnosti in ki presežka prihodkov ne delijo, kmetje, ki ne opravljajo dejavnosti na trgu, posamezniki).

Na sejah Upravnega odbora je prisoten tudi predstavnik Vodilnega partnerja. Upravni odbor se sestaja po potrebi, praviloma dvakrat letno. Sejo Upravnega odbora vodi Predsednik Upravnega odbora. O delu na seji se vodijo zapisniki, ki jih podpišeta zapisnikar in Predsednik Upravnega odbora.

Vabilo z dnevnim redom in gradivom za sejo je potrebno članom Upravnega odbora dostaviti elektronsko ali po pošti najkasneje 7 dni pred sejo.

Člane Upravnega odbora voli in razrešuje Skupščina. Člani Upravnega odbora se izvolijo za 4-letno mandatno obdobje in so lahko po izteku mandata ponovno izvoljeni. Upravni odbor odloča na sejah.

Seje Upravnega odbora sklicuje Predsednik oziroma podpredsednik (v primeru predsednikove odsotnosti oziroma nedosegljivosti) samoiniciativno, na predlog Vodilnega partnerja ali na zahtevo vsaj tretjine članov Upravnega odbora.

V primeru sklica seje na zahtevo članov Upravnega odbora je potrebno na Predsednika nasloviti pisno zahtevo za sklic seje, navesti vzroke za sklic ter zadeve, o katerih naj bi Upravni odbor odločal. Upravni odbor veljavno odloča, če seji prisostvuje večina članov - predstavnikov javnega sektorja, večina članov – predstavnikov ekonomskega sektorja in večina članov - predstavnikov zasebnega sektorja; odločitve pa sprejema z večino glasov na seji prisotnih članov.

Sklep Upravnega odbora je veljaven, če je zanj glasovala več kot polovica prisotnih članov Upravnega odbora. Vsak član ima 1 glas.

13.3.1 Naloge upravnega odbora

Naloge Upravnega odbora LAS MDD so:

- Sklicuje skupščino LAS MDD,
- sklepa o dnevnem redu,
- izvršuje odločitve in sklepe skupščine,
- izbere vodilnega partnerja, izmed članov LAS MDD ali v skladu s predpisi, ki urejajo javno naročanje,
- pripravi pogodbo z vodilnim partnerjem LAS MDD,
- pripravi letni načrt aktivnosti,
- sprejema odločitve v postopku priprave in izvajanja Strategije lokalnega razvoja,
- obravnava Strategijo lokalnega razvoja, poda morebitne spremembe in jih da v sprejem Skupščini,

- obravnava in potrdi Metodologijo za izbor in ocenjevanje projektnih predlogov in jo da v sprejem Skupščini,
- odobri projekte sodelovanja LAS MDD in o izboru obvesti Skupščino,
- predlaga operacije, ki jih bo izvajal LAS MDD in v primeru, ko operacija vključuje naložbo, določi pravno osebo javnega prava, ki bo postala lastnik naložbe,
- obravnava in potrjuje poslovno in finančno poročilo LAS MDD, ki ga pripravi vodilni partner ter ga predlaga v sprejem skupščini,
- obravnava in potrjuje besedilo javnega razpisa za izbor projektov za izvajanje Strategije lokalnega razvoja 2014-2020, razpisne dokumentacije in prijavnih obrazcev ter določi način objave,
- imenuje člane Ocenjevalne komisije, ki pregledujejo projektne predloge oddane na javni poziv LAS MDD, jih ocenjujejo in pripravijo skupno poročilo,
- na podlagi poročila Ocenjevalne komisije izbere in potrdi projekte za sofinanciranje,
- obvesti skupščino LAS MDD o izbranih projektih,
- obravnava spremembe meril za izbor in ocenjevanje projektov, za katere LAS MDD pridobi sredstva in jih posreduje v potrditev Skupščini LAS MDD,
- pripravi pogodbe z upravičenci,
- skrb za učinkovito delovanje LAS MDD, njeno plačilno sposobnost in usklajenost postopkov z veljavno zakonodajo,
- predlaga višino članarine za člane in jo posreduje v potrditev Skupščini,
- skrb za zakonitost delovanja LAS MDD in njegovih organov,
- po potrebi ustanavlja in ukinja začasne in trajne delovne skupine ali odbore,
- sprejema odločitve o vključevanju in sodelovanju z drugimi sorodnimi organizacijami,
- obravnava poročilo o evalvaciji doseganja rezultatov/kazalnikov SLR,
- odloča o drugih, s to pogodbo ali sklepi skupščine določenih zadevah.

Pooblaščenec LAS MDD prevzema finančne in druge obveznosti v imenu članov LAS le, če je za to izrecno pooblaščen s sklepi Skupščine LAS; v imenu posameznih članov LAS pa le na podlagi in v mejah pisnega pooblastila oziroma pisne pogodbe.

V poslih, ki od stranke, ki jih sklepa zahtevajo pravno osebnost, LAS MDD zastopa vodilni partner oziroma druga pooblaščenca pravna oseba.

Pooblaščenca pravna oseba prevzema finančne in druge obveznosti v imenu vseh članov LAS MDD samo, če je za to izrecno pooblaščenca s sklepom Upravnega odbora LAS MDD in če glede prevzema s takšnim članom sklene pisno pogodbo o ureditvi medsebojnih pravic in obveznosti. Odgovornost za namensko porabo sredstev iz naslova CLLD nosijo nosilci projektov, za delovanje LAS MDD pa organi LAS MDD.

13.4 Predsednik LAS MDD

Predsednik svoje delo opravlja v skladu s smernicami in navodili Skupščine in Upravnega odbora. Za svoje delo je Predsednik odgovoren Skupščini in Upravnemu odboru. Predsednik lahko za podpisovanje dokumentov in listin v imenu LAS MDD, potrebnih za poročanje financerjem LAS MDD pooblasti podpredsednika.

Predsednika voli Skupščina za 4-letno mandatno obdobje in je lahko po izteku mandata ponovno izvoljen.

Predsednik ne more biti zakoniti zastopnik vodilnega partnerja niti njegov pooblaščenec ali zaposlen pri vodilnemu partnerju v primeru, da je vodilni partner oseba javnega ali zasebnega prava.

13.4.1 Naloge predsednika

Predsednik LAS MDD ima naslednje pristojnosti in naloge:

- samostojno in neomejeno predstavlja in zastopa LAS MDD,
- podpisuje dokumente in listine v imenu LAS MDD,
- sklicuje in vodi seje Upravnega odbora,

- sklicuje in vodi seje Skupščine,
- zagotavlja javnost delovanja LAS MDD,
- skrbi za izvrševanje sklepov Upravnega odbora in Skupščine,
- v primeru njegove in podpredsednikove odsotnosti pooblasti druge osebe za sklepanje in podpisovanje pogodb in drugih listin, vezanih na delovanje LAS MDD ter za zastopanje LAS MDD v odnosu do tretjih oseb in v javnosti,
- opravlja druge naloge v skladu s to pogodbo, drugimi splošnimi akti LAS MDD ali sklepi Skupščine in Upravnega odbora.

13.4.2 Podpredsednik LAS MDD

Podpredsednik ima vse pristojnosti in naloge predsednika LAS, vključno z zastopanjem LAS MDD in podpisovanjem listin v imenu LAS MDD, če je predsednik odsoten, nedosegljiv, nezmožen za delo.

Za svoje delo je Podpredsednik odgovoren Skupščini in Upravnemu odboru.

Podpredsednik se izvoli za 4-letno mandatno obdobje in je lahko po izteku mandata ponovno izvoljen. Za podpredsednika se smiselno uporabljajo določila, ki veljajo za predsednika.

13.5 Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je nadzorni organ LAS MDD in je sestavljen iz treh članov in sicer: enega predstavnika javnega sektorja, enega predstavnika ekonomskega sektorja in enega predstavnika zasebnega sektorja.

Člane Nadzornega odbora voli in razrešuje Skupščina za mandatno dobo štirih let, po preteku katere je lahko ista oseba večkrat ponovno izvoljena. Člani Nadzornega odbora izmed sebe izvolijo predsednika Nadzornega odbora.

Član Nadzornega odbora ne more biti oseba, ki je član Upravnega odbora, ali oseba, ki opravlja delo pri/za Vodilnega partnerja.

13.5.1 Naloge nadzornega odbora

Nadzorni odbor ima naslednje pristojnosti in naloge:

- nadzira finančno poslovanje LAS MDD,
- nadzira delo Upravnega odbora, Predsednika in podpredsednika,
- nadzira delo Vodilnega partnerja,
- pripravlja poročila o svojem delu za organe LAS MDD,
- obravnava letno in finančno poročilo LAS in ga posreduje v sprejem Skupščini,
- obravnava in daje soglasje k predlogu letnega načrta aktivnosti, ki ga pripravi Upravni odbor,
- ob morebitnih nepravilnostih postavi časovno opredeljeno obdobje za odpravo nepravilnosti in po pretečenem roku preveri njihovo odpravo,
- v primeru nadaljevanja nepravilnosti ali večjih nepravilnosti predlaga organom LAS MDD ustrezne ukrepe zoper kršitelja in če je potrebno tudi razrešitev organov oz. prekinitve pogodbe,
- druge naloge v skladu s to pogodbo ali drugimi splošnimi akti LAS MDD.

Član Nadzornega odbora imajo pravico prisostvovati na sejah Skupščine, Upravnega odbora in delovnih teles in imeti na razpolago vsa gradiva. Za svoje delo je Nadzorni odbor odgovoren Skupščini. Nadzorni odbor sklicuje in vodi predsednik Nadzornega odbora. Seje sklicuje glede na potrebe, a najmanj enkrat letno.

Vabilo na sejo Nadzornega odbora se najmanj 7 dni pred sejo pošlje članom Nadzornega odbora po pošti, skupaj z vabilom, dnevnim redom in gradivom, potrebnim za odločanje.

14 MERILA ZA IZBOR OPERACIJ IN OPIS POSTOPKA IZBORA OPERACIJ

LAS MDD ima za postopek za izbor operacij in opis postopka izbora operacij sprejet Pravilnik o pogojih in postopkih izbora, financiranja, spremljanja in nadziranja razvojnih projektov in Pravilnik o delu ocenjevalne komisije LAS MDD, oba sprejeta na seji skupščine LAS MDD dne _____

Postopek izbora operacij poteka v treh korakih:

- zbiranje predlogov operacij na podlagi javnega razpisa;
- preveritev popolnosti in ustreznosti operacij,
- ocenjevanje in razvrščanje predlogov ocenjevalne komisije ter izbor projektov s strani Upravnega odbora LAS MDD.

14.1 Postopek izvedbe javnega poziva

14.1.1 Priprava javnega poziva

Podlaga za objavo javnega poziva je s strani Koordinacijskega odbora z odločbo potrjena Strategija lokalnega razvoja Mislinjske in Dravske doline.

Osnutek besedila javnega razpisa je sestavni del potrjene strategije lokalnega razvoja in se praviloma ne sme spreminjati, razen v primerih, ko se spreminja tudi strategija lokalnega razvoja, ali na zahtevo koordinacijskega odbora CLLD oziroma na zahtevo pristojnega ministrstva

Pred objavo javnega razpisa mora vodilni partner pravno in finančno usklajen čistopis besedila javnega razpisa dati v potrditev Upravnemu odboru LAS MDD.

Javni poziv se objavi na spletni strani LAS MDD, na spletnih straneh vseh občin na območju LAS MDD ter ba druge načine, ki jih lahko določi Upravni odbor.

Vodilni partner mora zagotoviti, da je javni razpis odprt najmanj 30 dni in da je v celotnem obdobju objave javnega poziva prijaviteljem omogočena pridobitev celotne razpisne dokumentacije na spletni strani LAS MDD.

14.1.2 Vsebina javnega poziva

Javni poziv, s katerim se zbirajo predlogi projektov in njihovi upravičenci do podpore, mora vsebovati:

- naziv in sedež LAS MDD,
- povabilo k oddaji vloge in osnovna pojasnila,
- predmet javnega poziva: iz katerega sklada se podeljuje podpora za izvajanje projektov in posamezna tematska področja ukrepanja,
- ključni cilji, opredeljeni v SLR za posamezni sklad in posamezna tematska področja ukrepanja,
- višina sredstev, opredeljena za posamezni sklad oziroma posamezno tematsko področje ukrepanja,
- upravičenci,
- upravičeni stroški in obdobje upravičenosti stroškov,
- neupravičeni stroški,
- obdobje izvajanje operacij,
- pogoji za kandidaturo na javnem pozivu,
- državne pomoči,
- dokumentacija javnega poziva,
- navodila za izdelavo vloge,
- rok za predložitev prijav in način prijave,

- vloga za dodelitev podpore,
- omejitev podpore,
- oblika podpore,

14.2 Postopek izbora in potrjevanja operacij

14.2.1 Odpiranje in pregled vlog

Pregled vlog poteka večstopensko:

- A. Pregled formalne ustreznosti (administrativna kontrola) in popolnosti posredovanih vlog v skladu z razpisno dokumentacijo;
- B. Pregled vsebinske ustreznosti posredovanih vlog (vsebinska kontrola).
- C. Dokončen izbor operacij.

Odpiranje in formalni pregled prejetih vlog, ki bodo prispele na sedež LAS MDD bo izvedeno najkasneje v roku osmih delovnih dni od prejema vlog. Odpiranje vlog ni javno.

A. Pregled formalne ustreznosti in popolnosti vlog

Vloge odpira ocenjevalna komisija, ki jo imenuje Upravni odbor LAS MDD. Ta komisija preveri administrativno ustreznosti in upravičenost vloge. Vloga je popolna in se šteje za razumljivo, kadar je uporabljen predpisan prijavitni obrazec, so priloženi vsi zahtevani dokumenti in je predlog izvedbenega projekta jassen, če se projekt izvaja na območju LAS MDD, ali je projekt pripravljen v skladu s slovensko zakonodajo, ali so zanj izdana vsa relevantna soglasja in dovoljenja in če je vloga prispela v predpisanem roku.

Če je vloga prispela po predpisanem roku, se s sklepom zavrže.

Najkasneje v 8 (osmih) dneh po odpiranju vlog LAS MDD pisno pozove tiste vlagatelje, katerih vloge niso bile popolne, da jih dopolnijo. Rok za dopolnitev je 8 (osem) dni od datuma prejema poziva za dopolnitev. Po prejemu dopolnitev, se dopolnjena vloga ponovno pregleda. Vloga se dopolnjuje v skladu s pozivom za dopolnitev in tako, da je v svoji končni obliki celovita in v vseh sestavinah usklajena. Vloga se formalno dopolnjuje samo enkrat.

Nepopolna vloga, ki je vlagatelj ne bo dopolnil v skladu s pozivom k dopolnitvi, se s sklepom zavrže.

Popolne vloge, ki so vsebinsko nerazumljive ali ali so si podatki iz vloge in prilog nasprotujoči ali ne izpolnjujejo pogojev javnega razpisa se pisno pozove na razjasnitev vloge. Rok za razjasnitev vloge na javni razpis je 8 (osem) dni od dneva vročitve poziva k razjasnitvi. Vloga, ki kljub razjasnitvi ne izpolnjuje pogojev razpisa, se s sklepom zavrne.

B. Pregled vsebinske ustreznosti posredovanih vlog

Vloge, ki so popolne, vsebinsko ustrezne in izpolnjujejo vse pogoje, obravnava ocenjevalna komisija. Komisija prijavljene projekte oceni v skladu s kriteriji za izbiro projektov opredeljenimi v Pravilniku o delu ocenjevalne komisije in razpisni dokumentaciji.

V primeru nejasnosti, neusklajenosti, manjkajočih podatkov ali nepravilnosti v obrazcih in/ali investicijski dokumentaciji se od vlagatelja zahtevajo dodatna pojasnila v zvezi s posredovano vlogo in/ali uskladitev vloge oziroma investicijske dokumentacije. Vlagatelji vsebinsko nepopolnih vlog bodo v roku najkasneje 8 (osmih) dneh od formalno popolne vloge pozvani k pojasnitvi oziroma uskladitvi dokumentacije, ki jo bodo morali uskladiti oziroma pojasniti najkasneje v roku 8 (osmih) dni od dneva prejetja zahteve za pojasnitev oziroma uskladitev dokumentacije. V primeru, da vlagatelj vsebinske nepopolnosti ne odpravi v roku, ocenjevalna komisija presoja vlogo glede na navedba v vlogi brez pojasnil oziroma uskladitev.

Sredstva se odobrijo vlogam na javni razpis, ki dosežejo z javnim razpisom postavljen prag minimalnega števila točk, in sicer po vrstnem redu višine prejetih točk, do porabe sredstev za posamezni javni razpis. Pri doseganju praga minimalnega števila točk se ne upoštevajo točke za problemska območja.

V primeru, da imata na zadnjem mestu seznama ocenjenih vlog na javni razpis dve ali več vlog isto število prejetih točk, se vloge odobrijo po vrstnem redu prejete popolnih vlog na javni razpis glede na datum in uro prejete.

Komisija bo izdelala tudi poročilo o rezultatih ocenjevanja in predlog seznama za izbiro projektov. Projekte izbere in potrdi Upravni odbor LAS MDD na podlagi poročila o rezultatih ocenjevanja in predloga seznama za izbiro projektov, ki ga pripravi ocenjevalna komisija. Operacijo, ki je predmet sofinanciranja mora po končanem postopku ocenjevanja odobriti Upravni odbor LAS MDD in o izboru operacij obvestiti skupščino LAS MDD ter predloge posreduje v dokončen izbor operacij.

Ocenjevanje projektov in kriteriji za ocenjevanje izvedbenih projektov so opredeljeni s posebnim pravilnikom.

C. Dokončen izbor operacij.

Skladno z 32. in 38. členom Uredbe CLLD mora LAS operacije, izbrane na podlagi javnega poziva, predložiti v potrditev organu, pristojnemu za končno odobritev operacije in sicer ARSKTRP oziroma MGRT.

Morebitni poziv na dopolnitev vloge oziroma zahtevka za izplačilo sredstev s strani ARSKTRP oziroma MGRT se posreduje na naslov LAS. ARSKTRP oziroma MGRT odločita o odobritvi oziroma zavrnitvi operacije, obvestilo o odločitvi pa se posreduje LAS. Pristojni organ z upravičencem, ki mu je bila odobrena operacija za sofinanciranje s sredstvi, neposredno sklene pogodbo o sofinanciranju.

14.3 Delo ocenjevalne komisije

Postopek odpiranja prijav prispelih na razpis, vodi ocenjevalna komisija, ki jo s pisnim sklepom imenuje predsednik LAS MDD po postopku, izvedenim v skladu z _____ členom Pogodbe

Odpiranje prejetih prijav se izvede v roku, ki je predviden v razpisu, pri čemer rok ne sme biti daljši od osem dni od izteka roka za oddajo prijav.

Odpiranje prejetih prijav praviloma ni javno. Kadar je predvideno javno odpiranje prijav, se postopek odpiranja izvede najkasneje v treh delovnih dneh od dneva, ki je predviden kot zadnji rok za oddajo prijav. Sklep o javnem odpiranju prijav sprejme upravni odbor LAS MDD (v nadaljevanju UO).

Komisija na seji, ki jo skliče predsednik komisije, odpira samo v roku oddane in pravilno označene ovojnice ter pri tem evidentira dokaze, da so bile prijave nepravočasne oziroma nepravilno označene. Nepravočasne in nepravilno označene prijave se s spremnim dopisom neodprte vrnejo prijavitelju. Dokazila, da so bile prijave nepravočasne oziroma nepravilno označene, so sestavni del uradne dokumentacije. Pri elektronsko prispelih prijavah komisija evidentira dokaze, da so bile prijave nepravočasne oziroma nepravilno označene.

O odpiranju prijav komisija vodi zapisnik, ki vsebuje predvsem:

- naslov, prostor in čas odpiranja in formalnega pregleda prijav;
- predmet razpisa;
- imena navzočih članov komisije;
- imena oziroma nazive prijaviteljev, ki so vložili prijave;
- ugotovitve o pravočasnosti oziroma prepozni prijavah ter o pravilno oziroma nepravilno označenih ovojnicah;
- ugotovitve o formalni popolnosti prijav.

Zapisnik podpišejo predsednik in člani komisije. Če je odpiranje prijav javno, je priloga k zapisniku seznam predstavnikov prijaviteljev, ki so bili navzoči pri odpiranju.

Komisija najkasneje v roku osem dni od odpiranja prijav pisno pozove tiste prijavitelje, katerih prijave niso bile formalno popolne, da jih v roku dopolnijo. Rok za dopolnitev ne sme biti daljši od osem dni od

prejema poziva komisije. Prijave so formalno nepopolne, če gre za manjša odstopanja od zahtev razpisne dokumentacije, ki ne vplivajo na vsebino prijave in ocenjevanja ter razvrščanja posamezne prijave skladno s postavljenimi merili za izbor prijave.

Nepopolne prijave, ki jih prijavitelj v roku iz prejšnjega odstavka ne dopolni, se zavržejo s sklepom, ki ga izda predsednik LAS MDD ali oseba, ki jo pooblasti predsednik LAS MDD. Zoper sklep je v roku osem dni od vročitve dovoljena pritožba, o kateri odloči tri članska komisija za pritožbe, ki jo imenuje predsednik LAS MDD. Odločitev komisije je dokončna.

Komisija pri vsaki formalno popolni prijavi preveri, ali izpolnjuje vse razpisne pogoje. Prijavo, pri kateri niso izpolnjeni vsi razpisni pogoji, se zavrne s sklepom, ki ga izda predsednik LAS MDD. Zoper sklep je v roku osem dni od vročitve dovoljena pritožba, o kateri odloči tri članska komisija za pritožbe, ki jo imenuje UO. Odločitev komisije je dokončna.

Z dokumentacijo in podatki, ki jih vsebujejo prijave, se v času trajanja izbora za (so)financiranje operacij ravna kot s podatki s stopnjo tajnosti »INTERNO«.

V postopku ocenjevanja prijav za izbor se obravnavajo prijave, ki jih je komisija za odpiranje ocenila kot pravočasne, pravilno označene, upravičene, formalno popolne in izpolnjujejo vse razpisne pogoje.

Vse postopke koordinira in organizira skupaj s predsednikom LAS MDD odgovorna oseba vodilnega partnerja (v nadaljevanju uradna oseba). Pri izvedbi določenih nalog vezanih na izvedbo postopka, uradna oseba agencije sodeluje z uradnimi osebami drugih udeležencev, v skladu z določbami Pravilnika o delu ocenjevalne komisije LAS MDD.

Komisija izvaja postopke ocenjevanja in izbora skladno z določili Pravilnika o delu ocenjevalne komisije LAS MDD in skladno z opisano metodologijo. Metodologija je sestavni del Strategije lokalnega razvoja LAS MDD in se lahko spreminja samo s spremembo strategije. Metodologija vključuje predvsem določitev kazalnikov in meril ocenjevanja ter konkretizira postopek ocenjevanja in morebitnega združevanja prijav v skupne projekte. Kazalnik je element ocenjevanja znotraj posameznega kriterija, ki se uporablja pri ocenjevanju prijav. Za vsak kazalnik je določen nabor meril. Merilo je element ocenjevanja znotraj posameznega kazalnika, ki se uporablja pri ocenjevanju prijav. Za vsako merilo je določen razpon točk.

Prijave ocenjujejo člani ocenjevalne komisije. Področje dela ocenjevalcev je zaupno. Naloga ocenjevalcev je izdelava ocene na razpis prispelih prijav, skladno s predpisano metodologijo. Ocenjevalci oceno pisno utemeljijo in izpolnjen ocenjevalni list podpišejo.

Ocenjevalci se s pisno izjavo o ravnanju z dokumenti zavežejo, da bodo z dokumenti ravnali v skladu s tem pravilnikom in jih ne bodo reproducirali ali drugače razširjali ter da z njihovo vsebino in podatki, pridobljenimi v ocenjevalnem postopku, ne bodo seznanjali nepooblaščenih oseb. Po opravljenem ocenjevanju bodo vso originalno dokumentacijo vrnili LAS MDD, pomožno dokumentacijo uničili, elektronske datoteke pa izbrisali.

S pisno izjavo o nepristranskosti pri delu ocenjevalci izjavijo, da ne sodelujejo v predlogu projekta, ki ga ocenjujejo, da niso v ožjem sorodstvenem razmerju (zakonski oziroma zunajzakonski partner, otroci, posvojenci, starši, posvojitelj) s člani projektne skupine, da niso član programske skupine, iz katere je vodja predlaganega projekta, ter da niso predstojniki visokošolskega zavoda ali članice univerze, direktorji javnega raziskovalnega zavoda. S to izjavo se zavezujejo, da bodo, če bodo menili, da obstaja konflikt interesov, o tem pisno obvestili predsednika LAS MDD, ki ga je določil za ocenjevalca, ter se umaknili iz postopka ocenjevanja.

Ocenjevalci ločeno in za vsako prijavo izpolnijo ocenjevalni list in ocenijo vse kriterije, po kazalnikih in merilih določenih v metodologiji. Ocenjevalci v ocenjevalnih listih obvezno podajo mnenje k oceni prijave. Vodilni partner rezultate ocenjevanja pripravi v obliki skupnega seznama vseh ocenjenih prijav po posameznih temah ter ga posreduje v obravnavo komisiji. Komisija pripravi seznam vlog na javni razpis, ki dosežejo z javnim razpisom postavljen prag minimalnega števila točk, in sicer po vrstnem redu višine prejetih točk, do porabe sredstev za posamezni javni razpis. Pri doseganju praga minimalnega števila točk se ne upoštevajo točke za problemska območja.

V primeru, da imata na zadnjem mestu seznama ocenjenih vlog na javni razpis dve ali več vlog isto število prejetih točk, se vloge odobrijo po vrstnem redu prejete popolnih vlog na javni razpis glede na datum in uro prejete.

Komisija izdela poročilo o rezultatih ocenjevanja in predlog seznama za izbiro projektov.

14.4 Opis meril

14.4.1 Izključitveni kriteriji

Območje izvajanja projekta	DA / NE
Projekt se izvaja na območju LAS MDD	da / ne
Skladnost z razvojnimi strategijami	DA / NE
Projekt je v skladu z razvojnimi usmeritvami na EU in nacionalni ravni.	da / ne
Projekt je v skladu z regionalnim razvojnim programom	da / ne
Projekt je v skladu z Lokalno razvojno strategijo	da / ne
Skladnost z javnim pozivom	DA / NE
Prijavitelj in vsebina projekta sta v celoti skladna z razpisnimi pogoji javnega poziva	da / ne
Projekt se še ni pričel izvajati	DA / NE
Prijavljeni projekt se še ni pričel izvajati	da / ne
Zagotovljeni lastni finančni viri	DA / NE
Projekt ima zagotovljene finančne vire za izvedbo projekta v celoti	da / ne
Znani nosilec projekta	DA / NE
Projekt ima znanega nosilca, ki je tudi vlagatelj prijave	da / ne
Projekt se ne financira iz drugih EU skladov	DA / NE
Projekt se ne financira iz drugih EU skladov	da / ne
Projekt ne ogroža obstoječih delovnih mest	DA / NE
Delovna mesta na območju zaradi projekta niso ogrožena.	da / ne
Projekt ne ogroža okolja	DA / NE
Iz vsebine projekta se ocenjuje, da projekt ne vpliva negativno na okolje.	da / ne
Projekt ne ogroža zdravja prebivalcev	DA / NE
Iz vsebine projekta se ocenjuje, da projekt ne ogroža zdravja prebivalcev.	da / ne

V primeru pozitivnega odgovora kateregakoli izključitvenega kriterija se vloga zavrže.

14.4.2 Splošni kriteriji

Zap. št.	Merila	Najvišje možno število točk
1.	Prispevek k doseganju ciljev SLR	18
2.	Prispevek k doseganju horizontalnih ciljev	9
3.	okoljska trajnost,	9
4.	socialna vzdržnost,	9
5.	vključenost partnerjev	12
6.	vpliv na območje LAS	6
	Skupaj	67

1 Prispevek k doseganju ciljev SLR (točke se seštevajo - max 18 točk)

Usklajenost operacije s cilji Programa razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2014–2020

Najvišje možno število točk	3
Usklajenost operacije s cilji Programa razvoja podeželja RS 2014–2020	število točk
Cilji operacije so v celoti usklajeni s cilji PRP	3
Cilji operacije so delno usklajeni s cilji PRP	1
Cilji operacije niso usklajeni s cilji PRP	0

Usklajenost SLR s cilji Operativnega programa za kohezijo 2014–2020

Najvišje možno število točk	3
Usklajenost SLR s cilji Operativnega programa za kohezijo 2014–2020	število točk
Cilji operacije so v celoti usklajena s cilji OP	3
Cilji operacije so delno usklajena s cilji OP	1
Cilji operacije niso usklajeni s cilji OP	0

Usklajenost operacije s cilji Strategije lokalnega razvoja LAS MDD 2014–2020

Najvišje možno število točk	9
Usklajenost operacije s cilji Strategije lokalnega razvoja	število točk
Cilji operacije so v celoti usklajeni s cilji SLR	9
Cilji operacije so delno usklajena s cilji SLR	4
Cilji operacije niso usklajeni s cilji SLR	0

Usklajenost ciljev operacije z drugimi razvojnimi usmeritvami območja

Najvišje možno število točk	3
Usklajenost ciljev operacije z Regionalnim razvojnim programom	število točk
Cilji operacije so v celoti usklajeni s cilji RRP	3
Cilji operacije so delno usklajeni s cilji RRP	1
Cilji operacije niso usklajeni s cilji RRP	0

2. Prispevek k doseganju horizontalnih ciljev (točke se seštevajo - max 9 točk)

Najvišje možno število točk	3
Prispevek k doseganju horizontalnega cilja: okolje	število točk
Operacija prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	3
Operacija delno prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	1
Operacija ne prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	0

Najvišje možno število točk	3
Prispevek k doseganju horizontalnega cilja: blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje	število točk

Operacija prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	3
Operacija delno prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	1
Operacija ne prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	0

Najvišje možno število točk	3
Prispevek k doseganju horizontalnega cilja: inovacije	število točk
Operacija prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	3
Operacija delno prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	1
Operacija ne prispeva k uresničevanju horizontalnega cilja	0

3. Okoljska trajnost (max 9 točk)

Okoljska trajnost se ocenjuje v luči izboljšane kakovosti bivalnega okolja s težiščem na ekološkem prispevku operacije kot: učinkovitejša raba energije, izkoriščanje energije iz obnovljivih virov, višja energetska učinkovitost, zmanjševanje izpustov odpadnih voda v okolje, zmanjševanje porabe vode, zmanjšanje hrupa, onesnaženost s prašnimi delci, protipoplavna zaščita, prometna varnost, varnost pred požari, zmanjšanje svetlobne onesnaženosti).

Najvišje možno število točk	9
Operacija prispeva k doseganju okoljske trajnosti	število točk
Operacija izpolnjuje vsaj osem naštetih ekoloških prispevkov okoljske trajnosti	9
Operacija izpolnjuje vsaj šest naštetih ekoloških prispevkov okoljske trajnosti	6
Operacija izpolnjuje vsaj štiri naštetih ekoloških prispevkov okoljske trajnosti	3
Operacija izpolnjuje manj kot štiri naštetih ekoloških prispevkov okoljske trajnosti	0

4. Socialna vzdržnost (max 9 točk)

Socialna vzdržnost se ocenjuje v luči enakopravnega (enake možnosti) vključevanja ranljivih ciljnih skupin: mladi, ženske, brezposelni, invalidi in starejši.

Najvišje možno število točk	9
Vključenost ranljivih skupin	število točk
V operacijo se vključuje več kot tri ranljive skupine	9
V operacijo so vključene tri ranljive skupine	6
V operacijo sta vključeni dve ranljivi skupini	3
V operacijo se vključuje manj kot dve ranljivi skupini	0

5. Vključenost partnerjev (max 12 točk)

Najvišje možno število točk	12
Število partnerjev, ki sodelujejo v operaciji	število točk
V operaciji sodelujejo najmanj štirje partnerji	12
V operaciji sodelujejo trije partnerji	7
V operaciji sodelujeta dva partnerja	3
V operaciji sodeluje samo en partner-prijavitelj	1

6. Vpliv na območje LAS (max 9 točk)

Najvišje možno število točk	9
Vpliv na območje LAS MDD	število točk
Operacija vključuje in se izvaja na območju vseh osmih občin LAS MDD	9
Operacija vključuje in se izvaja na območju vsaj štirih občin LAS MDD	6

Operacija vključuje in se izvaja na območju vsaj dveh občin v LAS MDD	3
Operacija se izvaja na območju ene občine v LAS MDD	1

14.4.3 Posebni kriteriji

Merila	Najvišje možno število točk
Število novo ustvarjenih delovnih mest	9
Vključenost strokovnih organizacij v izvajanje operacije	6
Vključenost razvojno izobraževalnih organizacij v izvajanje operacij	6
Vključenost gospodarskih subjektov v izvajanje operacij	6
Vključevanje nevladnih organizacij v izvajanje operacij	6
Skupaj	33

1. Število novo ustvarjenih delovnih mest

Vzpostavitev delovnega mesta pomeni zaposlitev za polni delovni čas v skladu z Zakonom o delovnih razmerjih. Pomeni novo zaposlitev, ne pomeni prerazporeditve iz enega delovnega mesta na drugo, ampak pomeni, da institucija, družba itn., ki ima na primer dva zaposlena, zaposli še eno osebo. V skladu z 71. členom Uredbe 1303/2013/EU mora upravičenec, ki je vzpostavil novo delovno mesto le-to ohranjati najmanj tri leta od izplačila podpore.

Najvišje možno število točk	9
Število novo ustvarjenih delovnih mest	število točk
Več kot eno novo ustvarjeno delovno mesto	9
Najmanj eno novo ustvarjeno delovno mesto	6
Ni novo ustvarjenih delovnih mest	0

2. Vključenost strokovnih organizacij v izvajanje operacij

Strokovne organizacije: Zavod za varstvo kulturne dediščine RS, Zavod RS za varstvo narave, Kmetijska gozdarska zbornica, Gospodarska zbornica Slovenije, Obrtno – podjetniška zbornica, Regionalna razvojna agencija,...

Najvišje možno število točk	6
Vključenost strokovnih organizacij v izvajanje operacije	število točk
V izvajanje operacije so vključene vsaj tri strokovne organizacije	6
V izvajanje operacije sta vključeni dve strokovni organizaciji	4
V izvajanje operacije je vključena ena strokovna organizacija	2
V izvajanje operacije ni vključena nobena strokovna organizacija	0

3. Vključenost razvojno izobraževalnih organizacij v izvajanje operacij

Razvojno izobraževalne organizacije: Raziskovalne inštitucije akademske sfere, univerze, fakultete, raziskovalni inštituti, srednje in osnovne šole, raziskovalne skupine....

Najvišje možno število točk	6
Vključenost razvojno izobraževalnih organizacij v izvajanje operacij	število točk
V izvajanje operacije so vključene vsaj tri strokovne organizacije	6
V izvajanje operacije sta vključeni dve strokovni organizaciji	4
V izvajanje operacije je vključena ena strokovna organizacija	2
V izvajanje operacije ni vključena nobena strokovna organizacija	0

4. Vključenost gospodarskih subjektov v izvajanje operacij

Gospodarski subjekti: gospodarske družbe, zadruge, samostojni podjetniki,...

Najvišje možno število točk	6
Vključenost gospodarskih subjektov v izvajanje operacij	število točk
V izvajanje operacije so vključeni vsaj trije gospodarski subjekti	6
V izvajanje operacije sta vključena dva gospodarska subjekta	4
V izvajanje operacije je vključen en gospodarski subjekt	2
V izvajanje operacije ni vključena noben gospodarski subjekt	0

5. Vključenost nevladnih organizacij v izvajanje operacij

Nevladne organizacije: društva, združenja,...

Najvišje možno število točk	6
Vključenost nevladnih organizacij v izvajanje operacij	število točk
V izvajanje operacije so vključeni vsaj tri nevladne organizacije	6
V izvajanje operacije sta vključena dve nevladni organizaciji	4
V izvajanje operacije je vključena ena nevladna organizacija	2
V izvajanje operacije ni vključena nobena nevladna organizacija	0

15 FINANČNI NAČRT S FINANČNO RAZPOREDITVIJO PO ZADEVNIH SKLADIH IZ TE UREDBE V SKLADU S FINANČNIM OKVIRJEM

15.1 Določitev finančnega okvira po skladu

S kombinacijo različnih virov financiranja skozi instrument CLLD, se omogoča LAS izvedbo celovitih in kompleksnejših operacij. Instrument CLLD v obdobju 2014 - 2020 uporablja sklade Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja - EKSRR, Evropskega sklada za regionalni razvoj - ESRR in Evropskega sklada za pomorstvo in ribištvo - ESFR = ga v LAS MDD ne vključujemo, ker ne izpolnjujemo pogojev.

15.1.1 Določitev finančnega okvirja za sklad EKSRR

Finančni okvir za posamezni LAS se izračuna po naslednji formuli: (Število prebivalcev LAS * vrednost točke) + (površina LAS * vrednost točke) + (razvitost občin * vrednost točke) = finančni okvir. Poleg tega je za problemska območja (občina Radlje ob Dravi, Podvelka in Ribnica na Pohorju) opredeljenih dodatnih 15% sredstev iz EKSRR

Tako se za LAS MDD izkazuje finančni okvir (preliminarni izračun - možne še spremembe):

IZRAČUN ZNESKA S STRANI EKSRR	Prebivalstvo	Površina	Razvitost	Problemska območja	Vrednost EKSRR
Dravograd	88.880,00 €	57.750,00 €	62.400,00 €	/	209.030,00 €
Mislinja	46.300,00 €	61.710,00 €	69.300,00 €	/	177.310,00 €
Muta	34.260,00 €	21.340,00 €	67.900,00 €	/	123.500,00 €
Podvelka	24.220,00 €	57.145,00 €	69.300,00 €	51.648,66 €	202.313,66 €
Radlje ob Dravi	62.790,00 €	51.645,00 €	69.300,00 €	133.898,41 €	317.633,41 €
Ribnica na Pohorju	11.890,00 €	32.615,00 €	65.700,00 €	25.355,18 €	135.560,18 €
Slovenj Gradec	168.010,00 €	95.535,00 €	65.400,00 €	/	328.945,00 €
Vuzenica	27.170,00 €	27.555,00 €	67.900,00 €	/	122.625,00 €
SKUPAJ	463.520,00 €	405.295,00 €	537.200,00 €	210.902,25 €	1.616.917,25 €

15.1.2 Določitev finančnega okvirja za sklad ESRR

Finančni okvir za posamezni LAS se izračuna po naslednji formuli: Finančni okvir = fiksni del + variabilni del, kjer je Fiksni del = 242.000 + (242.000 x število urbanih območij v središčih v sometjih x 0,20 + 242.000 x število medobčinskih središč x 0,30 + 242.000 x število regionalnih središč x 0,10) in Variabilni del = 138.000 + 138.000 x število funkcionalnih urbanih območij x 0,10 + 138.000 x število drugih urbanih območij x 0,30). Poleg tega je za problemska območja (občina Radlje ob Dravi, Podvelka in Ribnica na Pohorju) opredeljenih dodatnih 20% sredstev iz ESRR.

Tako se za LAS MDD izkazuje finančni okvir (preliminarni izračun - možne še spremembe):

IZRAČUN ZNESKA S STRANI ESRR	Fiksni del	Variabilni del	Problemska območja	Vrednost EKSRR
Dravograd	94.803,52 €	26.461,51 €	/	121.265,03 €
Mislinja	24.172,85 €	55.184,52 €	/	79.357,37 €
Muta	17.886,87 €	51.599,95 €	/	69.486,81 €

Podvelka	12.645,06 €	90.010,82 €	44.815,57 €	147.471,46 €
Radlje ob Dravi	105.382,15 €	60.093,95 €	116.183,72 €	281.659,82 €
Ribnica na Pohorju	6.207,67 €	44.939,91 €	22.000,71 €	73.148,29 €
Slovenj Gradec	87.716,65 €	174.220,24 €	/	261.936,88 €
Vuzenica	14.185,23 €	49.489,10 €	/	63.674,34 €
SKUPAJ	363.000,00 €	552.000,00 €	183.000,00 €	1.098.000,00 €

15.1.3 Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine

Namen »Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine« je sofinanciranje stroškov LAS, ki nastanejo pri izvajanju posameznih operacij sodelovanja LAS, tako znotraj države članice (sodelovanje med LAS) kot z območji v različnih državah članicah ali z območji v tretjih državah (transnacionalno sodelovanje) - finančno opredelitev glej poglavje 13.3.

15.2 Razdelitev sredstev in določitev finančnega okvirja ter določitev glavnega sklada

15.2.1 Določitev glavnega sklada

Skladno z Uredbo CLLD je opredeljeno, da se namenja do 20% tega zneska za delovanje (tekoči stroški in animacije) ostalo pa se namenja za projekte. Stopnja sofinanciranja je lahko do 85% upravičenih stroškov.

Največ sredstev je pridobljenih s strani Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja **EKSRP**, zato je to **glavni sklad območja LAS MDD** (glej tabelo).

IZRAČUN SKUPNEGA ZNESKA LAS MDD	EKSRP	ESRR	SKUPJA
Dravograd	209.030,00 €	121.265,03 €	330.295,03 €
Mislinja	177.310,00 €	79.357,37 €	256.667,37 €
Muta	123.500,00 €	69.486,81 €	192.986,81 €
Podvelka	202.313,66 €	147.471,46 €	349.785,12 €
Radlje ob Dravi	317.633,41 €	281.659,82 €	599.293,23 €
Ribnica na Pohorju	135.560,18 €	73.148,29 €	208.708,47 €
Slovenj Gradec	328.945,00 €	261.936,88 €	590.881,88 €
Vuzenica	122.625,00 €	63.674,34 €	186.299,34 €
SKUPAJ	1.616.917,25 €	1.098.000,00 €	2.714.917,25 €

15.3 Finančni načrt s finančno razporeditvijo po skladih

Podukrep	Sklad	(EU+SLO)	%
Pripravljalna podpora	EKSRP	11.912,00	0,40%
	ESRR	8.088,00	0,27%
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	EKSRP	1.066.021,80	35,90%
	ESRR	1.089.912,00	36,70%
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	EKSRP	200.000,00	6,73%
	ESRR	54.900,00	1,85%
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	EKSRP	538.983,45	18,15%
	ESRR	/	0,00%
SKUPAJ		2.969.817,25	100,00%
SKUPAJ brez ukrepa sodelovanja		2.714.917,25	

15.4 Finančni načrt in dinamika črpanja sredstev za posamezni podukrep po letih

V okviru izvajanja SLR se izkazuje sledeč finančni načrt in dinamika črpanja sredstev po podukrepih:

	Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost		Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine		Podpora za tekoče stroške in stroške animacije		SKUPAJ
	EKSRP	ESRR	EKSRP	ESRR	EKSRP	ESRR	
2016							
2017	152.288,82	155.701,71			76.997,63		384.988,16
2018	152.288,83	155.701,71	100.000,00	54.900,00	76.997,63		539.888,17
2019	152.288,83	155.701,71	100.000,00		76.997,63		484.988,17
2020	152.288,83	155.701,71			76.997,63		384.988,17
2021	152.288,83	155.701,71			76.997,63		384.988,17
2022	152.288,83	155.701,71			76.997,63		384.988,17
2023	152.288,83	155.701,71			76.997,67		384.988,21
SKUPAJ	2.155.933,77		254.900,00		538.983,45		

15.5 Finančna razdelitev sredstev po posameznih tematskih področjih ukrepanja

Finančna razdelitev po posameznih tematskih področjih še ni dokončno razdelana, vendar je predvideno, da je za vsako tematsko področje predvidenih najmanj 10% sredstev iz podukrepa Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost.

	Ustvarjanje delovnih mest		Razvoj osnovnih sredstev		Varstvo okolja in ohranjanje narave		Večja vključenost mladih, žensk in drugih ranljivih skupin		Σ
	EKSRP	ESRR	EKSRP	ESRR	EKSRP	ESRR	EKSRP	ESRR	
2016	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
2017	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,53 €
2018	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,54 €
2019	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,54 €
2020	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,54 €
2021	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,54 €
2022	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,54 €
2023	19.797,55 €	20.241,22 €	53.301,09 €	54.495,60 €	60.915,53 €	62.280,68 €	18.274,66 €	18.684,21 €	307.990,54 €
Σ	280.271,39 €		754.576,82 €		862.373,51 €		258.712,05 €		2.155.933,77 €

15.6 Stopnja sofinanciranja po posameznih podukrepih

Skladno z opredelitvami v Uredbi CLLD se izkazuje maksimalna stopnja sofinanciranja:

Podukrep	EKSRP (%)	ESRR (%)
Podpora za izvajanje operacij v okviru strategije lokalnega razvoja, ki ga vodi skupnost	85	85
Priprava in izvajanje dejavnosti sodelovanja lokalne akcijske skupine	100	100
Podpora za tekoče stroške in stroške animacije	100	V okviru EKSRP